ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ДОСПАТ

ЗА ПЕРИОДА 2016-2020

декември, 2015
Актуализация август, 2017
Приета с Решение на Общински съвет № 484/31.10.2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ 6
I.1 ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ, КОИТО СЕ ОЧАКВАТ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА 8
I.2 Принципи 10
I.3 Географски, демографски и социално- икономически характеристики 12
I.3.1 Географска характеристика на територията на общината 12
I.3.2 Административно-териториална характеристика 13
I.3.3 Социално-демографска характеристика 13
I.3.4 Безработица и трудова заетост 14
I.3.5 Показатели за доходи 15
I.3.6 Икономическо развитие на общината. 15
I.3.7 Промишленост и услуги 16
I.3.8 Селско стопанство 16
I.3.9 Туризъм 17
I.3.10 Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията 18
I.3.11 Екологична характеристика на Община Доспат. Предвидени дейности н мерки 19
II. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците 21
II.1 Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците 21
II.2 Анализ за отпадъците 21
II.2.1 Анализ на битовите отпадъци 21
II.2.2 Анализ на производствени неопасни отпадъци 22
II.2.3 Анализ на строителни отпадъци 22
II.2.4 Опасни отпадъци 22
II.2.5 Утайки от ПСОВ 22
II.2.6 Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване 22
II.3 Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците 23
II.3.1 Събиране и транспортиране на отпадъци 23
II.3.2 Предварително третиране на отпадъци 23
II.3.3 Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци 24
II.4 Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване 24
II.5 Анализ на институционалния капацитет 24
II.6 Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите 24
II.7 Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците 25
II.8 Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците 25
III. SWOT анализ 25
IV. Цели на програмата за управление на отпадъците и алтернативи за постигането им 28
IV.1 Стратегически и оперативни цели 28
IV.2 Алтернативи за постигане на целите 29
IV.2.1 Описание на вариантите 30
V. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им 42
V.1 Подпрограма с мерки за предотвратяването образуването на отпадъци 42
V.1.1 Концепция и нормативни изисквания 42
V.1.2 Мерки за предотвратяване на отпадъците 43
V.1.3 Предотвратяване на битовите отпадъци 51

V.1.4 Предотвратяване на образуването на отпадъци, приравнени на битовите отпадъци....59
V.1.5 Производствени, строителни и опасни отпадъци. Специфични отпадъчни потоци. 62
V.1.6 Въвеждане на нормативни изисквания и икономически инструменти за осигуряване предотвратяване образуването на отпадъци....65
V.1.7 Отпадъци, за които се прилага принципът „отговорност на производителят”....66
V.1.8 Индикатори за мониторинг на изпълнението на програмата....67
V.1.9 План за действие....69
V.2 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло....91
V.2.1 Масово разпространени отпадъци....91
V.2.2 Предварително третиране....92
V.2.3 Събиране на опасни отпадъци от домакинствата....92
V.2.4 Разделно събиране на рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът „разширена отговорност на производителят”....93
V.2.5 Събиране на смесени битови отпадъци....93
V.2.6 План за действие....94
V.3 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията за биоразградимите и биоотпадъците....110
V.3.1 Разделно събиране на биоотпадъци....110
V.3.2 Инсталация за компостиране на биоотпадъци от поддържане на зелени площи на територията на общината и на други разделно събрани биоотпадъци....110
V.3.3 План за действие....114
V.4 Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради....120
V.5 Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация....124
V.5.1 План за действие....125
V.6 Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците....127
V.7 Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ....131
V.7.1 Оползотворяване на утайките в земеделието....131
V.7.2 Оползотворяване на утайките за рекултивация на нарушени терени....132
V.7.3 Депониране на утайките....133
V.7.4 План за действие....135
V.8 Подпрограма с други мерки за управление на отпадъците....138
V.8.1 Събиране на смесени битови отпадъци....138
V.8.2 Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците....138
V.8.3 Нормативно регулиране на управлението на отпадъците н ускоряване прилагането на законодателството н политиката в тази област....138
V.8.4 Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците....139
V.8.5 Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната....140
V.8.6 Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите "отговорност на производителя" и "замърсителят плаша" при интегрираното управление на отпадъците....140
V.8.7 План за действие....141
VI. Индикатори за изпълнение на подпрограмите....161
VII. Координация с други общински и регионални планове н програми....166
VII.1 Областна стратегия за развитие на област Смолян за периода 2014 – 2020 г. 166
VII.2 Общинският план за развитие....167

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 169
VIII.1 Вътрешно и външно наблюдение за изпълнението 169
VIII.2 Източници на информация за извършване на наблюдение и оценка 170
VIII.3 Метод за извършване на оценка на годишните цели по програмата 170
VIII.4 Работна група за наблюдение (мониторинг) на изпълнението на програмата за управление на отпадъците 171
ПРИЛОЖЕНИЕ №1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 172
Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците 172
Анализ на националната и общинската нормативна рамка 172
Програмни документи на национално и общинско ниво 176
Анализ за отпадъците 177
Анализ на битовите отпадъци 178
Отпадъци, подходящи за рециклиране и оползотворяване 180
Биоразградими отпадъци и отпадъци от паркове и зелената система 181
Едрогабаритни отпадъци 181
Производствени неопасни отпадъци 182
Строителни отпадъци 182
Опасни отпадъци 184
Утайки от ПСОВ: 185
Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване 185
Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците 186
Събиране и транспортиране на отпадъци 186
Предварително третиране на отпадъци 188
Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци 189
Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване 192
Анализ на институционалния капацитет 192
Задължения на общинските администрации във връзка с управление на отпадъците на тяхна територия 192
Организационно устройство: 193
Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите 195
Анализ на схемите за управление на отпадъците 195
Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците 197
Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците 198
Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността 198
Наличие на стратегически подход в информационно-разяснителната политика на общината във връзка с дейностите по управление на отпадъците 198
Начини за предоставяне на информация относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците 199
Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците 199
ПРИЛОЖЕНИЕ № 2. ПРОГНОЗИ 200
Демографска прогноза 200
Прогноза за образуване на отпадъците 200

Списък на използваните съкращения

БО	Битови отпадъци
ТБО	Твърди битови отпадъци
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ЛПСОВ	Локална пречиствателна станция за отпадъчни води
ОГП	Общ градоустройствен план
ОУП	Общ устройствен план
ДБ	Държавен бюджет
ЕС	Европейски съюз
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗСПЗЗ	Закона за собствеността и ползването на земеделските земи
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и водите
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
НСИ	Национален статистически институт
ОА	Общинска администрация
ООп	Организация по оползотворяване
ОПУО	Общинска програма за управление на отпадъците
ПСО	Претоварна станция за отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Общинска програма за управление на отпадъците се разработва за периода 2015г. - 2020г. и е в съответствие с изискванията на чл.57 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и чл.52 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Програмата има за цел отразяване на актуалното състояние и планиране на дейностите с отпадъците на територията на Община Доспат, в съответствие с нормативните изисквания. Разработването ѝ се базира на наличните данни за отпадъците, резултатите от проведени проучвания за системите за управление на отпадъци в общината, както и въз основа на анализ на съществуващите възможности за финансиране на дейностите свързани с отпадъците. На база на събраните данни са направени експертни предложения и прогнози, визиращи 5-годишен период (2016-2020г.) за развитие на инфраструктурата и практиките за управление на отпадъците в общината.

При разработването на програмата са отразени промените в нормативната уредба и фактическите условия породени от стремежа на Община Доспат за постигане на устойчиво управление на отпадъците.

Мерките предвидени в програмата имат за цел да очертаят действията, които община Доспат ще предприеме за да приложи нововъведените законодателни изисквания. Предложени са както законодателни промени в общинската нормативна уредба така и необходимите административни, технически и финансови мерки за осигуряване на практическото им прилагане и упражняването на дейности за контрол и мониторинг на изпълнението. Чрез програмата е заложено постигането на три основни цели:

- да се гарантира, че местната регулаторната рамка за управление на отпадъците в общината осигурява ефективна законодателна база, за да се отговори на европейските и националните изискванията за управление на отпадъците;
- да се изгради административна структура, способна да отговори на новите предизвикателства;
- да се очертае рамката за поетапното въвеждане на модерна, интегрирана система за управление на отпадъците, включваща съвременни практики за събиране на отпадъци, както и подходящи съоръжения за третиране, осигуряващи прилагането на йерархията за управление на отпадъците.

Сегашното състояние на управлението на отпадъците в община Доспат е анализирано във връзка с нововъведените нормативни разпоредби, както и с цел идентифициране на текущите проблеми. Въз основа на това са набелязани необходимите мерки за постигане на амбициозните изисквания на националното законодателство и за по нататъшно подобряване на управлението на отпадъците в общината.

Планираните мерки са предназначени не само да определят основните насоки за развитие на сектора на управление на отпадъците, но и да конкретизират доколкото е възможно необходимото оборудване и съоръжения и необходимите финансови средства. Направена е обосновка с цел доказване, че предложените мерки са технически осъществими, финансово устойчиви и поносими за населението, като се вземат предвид очакваните нива на доходите на домакинствата в общината.

Управлението на отпадъците се осъществява с цел да се създаде интегрирана рамка за намаляване на въздействията върху околната среда, причинени от генерираните отпадъци, подобряване на ефективността на използване на ресурсите, увеличаване отговорностите на - замърсителите и стимулиране на инвестициите за управление на отпадъците.

Формулираните цели са съобразени с дългосрочните мерки на *Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г.,* както и с действащото законодателство по управление на отпадъците.

Предвид препоръките в Методическите указания за разработване на общински програми за управление на отпадъците, утвърдени със Заповед № РД 211 / 31.03.2015 г. на

Министъра на околната среда и водите, настоящата програма има следната структура и съдържание:

I. Въведение

II. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците

III. SWOT анализ

IV. Цели на програмата за управление на отпадъците и алтернативи за постигането им

V. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им

- Подпрограма с мерки за предотвратяването образуването на отпадъци
- Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло
- Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията на НПУО за биоразградимите и биоотпадъците
- Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради
- Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация
- Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

VI. Координация с други общински и регионални планове и програми

VII. Система за наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на общинската програма за управление на отпадъците

VIII. Приложения

1 .Анализи на състоянието на управлението на отпадъците:

- Анализ и оценка на действащото законодателство и програмни документи
- Анализ на отпадъците
- Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъци
- Анализ на институционалния капацитет в сферата на управлението на отпадъците, с акцент върху контролните функции
- Анализ и информация за замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъците и осъществени мерки за тяхното възстановяване
- Анализ на организационните схеми за управление на отпадъците, планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите
- Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците
- Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъци

2 .Прогнози

Географско покритие

Настоящата програма се отнасят за цялата територия на общината.

Времеви хоризонт

Програмата е разработени за периода 2016–2020 г. Крайният срок на програмата съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г., периода на програмиране и ползване на европейските структурни и инвестиционни фондове за периода 2014-2020г. и крайния срок на „Европа 2020: Националната програма за реформи”.

Отпадъци в обхвата на програмата

Програмата включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО.

I.1 ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ, КОИТО СЕ ОЧАКВАТ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

С оглед синхронизиране с мерките за регионално управление на отпадъците, настъпилите промени в националното законодателство предвид задачите, заложени в Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г., настоящата програма включва:

- Предотвратяване и минимизиране образуването на отпадъци, както и степента на тяхната опасност;
- Въвеждане на зелени обществени поръчки - включване на критерии в обществените поръчки, с които се дава приоритет на закупуването на стоки и услуги, които допринасят за създаването на пазар за продукти от рециклиране и за насърчаване предотвратяването на отпадъци
- Прилагане на маркетингови/ комуникационни инструменти за насърчаване на предотвратяването на отпадъците чрез въвеждане в общината на широко прилагани в държавите от ЕС практики за насърчаване на отговорния бизнес под формата на приемане на етични кодекси, доброволни споразумения между бизнеса и общинската администрация, популяризиране на доброволни схеми за еко-маркировка на продукти, кампании за повишаване на обществеото съзнание и др.;
- Изграждане на центрове за ремонт и продажба на подходящи за повторна употреба уреди, мебели и други продукти и насърчаване на повторната употреба;
- Увеличаване на дела на оползотворяваните и рециклирани отпадъци;
- Осъществяване на ефективен контрол за спазването на разпоредбите на договорите с ООп и при необходимост включване на нови клаузи с цел подобряване качеството на предоставяните услуги;
- По-нататъшно развитие на системата за събиране на зелени отпадъци от зелената система на общинския център и стартиране на система за разделно събиране на зелени и други подходящи за компостиране биоотпадъци от заведения за обществено хранене, хотели, ресторанти, магазини за хранителни стоки и на по-късен етап в случай на неизпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците - стартиране на система за събиране от домакинствата. Насърчаване на домашното компостиране.
- Проучване на възможностите за оползотворяване на разделно събраните био-отпадъци „Еко енергия - Доспат" ЕООД като суровина за производството на електроенергия или в случай, че се установи че това е нецелесъобразно предприемане на мерки за изграждане на инсталация за компостиране на био-отпадъци (подходящи за компостиране хранителни и/или зелени отпадъци), отговаряща на изискванията към производството на компост, предприемане на мерки за намиране на пазар на произведения компост, постигане на условията, при които компоста престава да бъде отпадък (и при необходимост получаване на решение по чл. 5, ал. 2 от ЗУО) и постигане на изискванията за качество на произведения компост в зависимост от приложението му и по отношение на граничните стойности за тежки метали.
- Подпомагане възникването и развитието на пазари за продукти, произведени от рециклируеми материали най-вече за компост и рециклирани строителни материали, чрез прилагане на заложените в нормативната уредба механизми – изпълнение на целите за влагане на рециклирани строителни материали в строежите, на които общината е възложител или за проектите, за които се изисква одобрени от общинската администрация, спазване на разпоредбите за контрол на производството и проверка на качеството на компост.
- Осигуряване на събирането и рециклирането на рециклируеми отпадъци от бита (хартия, пластмаса, стъкло, метал), за които принципът «отговорност на производителят» не се прилага – създаване на система за регистриране и отчитане на количествата събрани от

частния сектор и разширяване на услугите предлагани в площадките за безвъзмездно предаване (напр. събиране на плоско стъкло и видове пластмаси, чиято изкупна цена от заводите за оползотворяване не покрива разходите за тяхното събиране на търговска основа) и в дългосрочен аспект в случай, че не е осигурено постигането на целите за рециклиране на битови отпадъци – стартиране на система за разделно събиране на отпадъци от бита, **за които не се прилага** принципът отговорност на производителят и включване на отпадъци от бита, **за които се прилага** принципът отговорност на производителят случай, че организациите по оползотворяване на продължават да не проявяват заинтересованост.

- Изграждане на площадка за сепариране на разделно събраните отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло както и за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. рециклируеми отпадъци, едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, текстил и други, финансирани от общината. Включване на отпадъци финансирани от други източници, различни от такса битови отпадъци, като например масово разпространени отпадъци и строителни отпадъци от ремонтни дейности в бита.
- Осигуряване прилагането на изискванията за селективно разрушаване на сгради, отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект) чрез процедурите в които се изисква одобряване от общинската администрация - инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от Закона за устройство на територията, плановете за управление на строителни отпадъци.
- Изграждане на система за разделно събиране на опасните отпадъци от домакинствата
- Оптимизиране на системата за събиране на битови отпадъци след въвеждането на системи за разделно събиране на биоотпадъци, рециклируеми отпадъци, които ще отклонят значително количество от общия отпадъчен поток
- Повишаване на качеството (подобряване на параметрите честота на извозване, брой индивидуални съдове, брой контейнери на жител) и увеличаване на ефективността (по-висока степен на уплътняване) на услугите по събиране на отпадъци и включването на нови услуги във връзка с нововъведените задължения на кметовете на общини.
- Прилагане на мерки за разделно събиране и предварително третиране на битови отпадъци и осигуряване на необходимия финансов принос на Община Доспат за постигане на регионалните цели по чл. 31 от ЗУО
- Разпределение на задълженията между отделните общини в регионалното сдружение на общините за управление на отпадъците (РСУО) за изпълнение на целите за разделно събиране на биоотпадъци по чл.8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците (чрез решение на общото събрание)
- Прилагане на мерки за разделно събиране на рециклируеми отпадъци и биоотпадъци и третиране на битовите отпадъци така, че да се постигнат целите за рециклиране, целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа и критериите за стабилизиране на остатъчната фракция в степен достатъчна за получаване на мотивирана заповед от директорът на РИОСВ, с която дава съгласие за намаляване на дължимите отчисления за депониране на битови отпадъци.
- Ограничаване на депонирането вследствие нарастване на отчисленията за депониране и повишаване на изискванията за предварително третиране преди депониране
- Въвеждане в експлоатация на планираното разширение на регионалното депо до с. Барутин
- Предотвратяване на възникването и почистване на нерегламентирани замърсявания с отпадъци
- Въвеждане на информационна система за получаване и обработка на данни от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа (пунктове и от големи генератори), организации по оползотворяване и лица извършващи дейности с отпадъци, с които общината има договори с цел мониторинг на изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци;

- Въвеждане на нормативни изисквания в общинската наредба с цел осигуряване прилагането на схемите за събиране на биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя – забрани, ограничения, отговорности и задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти и заведения за обществено хранене, домсъветите, собствениците (или наематели), на еднофамилни жилища и др. както и към лицата извършващи дейности с отпадъци, с които общината има сключени договори.
- Осигуряване изпълнението на изискванията на националното законодателство за управление на отпадъците – чрез въвеждане в местната нормативна уредба на допълнителни отговорности, забрани, задължения с цел осигуряване разделното събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя, както и участие във вземането на решения в рамките на регионалното сдружение с цел осигуряване спазването на изискванията за качество към компоста и постигане на по-голям процент на отделените рециклируеми и оползотворими материали в бъдещата инсталация за предварително третиране.
- Изменения в нормативната уредба на общината във връзка с изискванията на Закона за местните данъци и такси (чл. 67, ал. 2) за определяне размерът на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци или на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена; Избор на подходящ вариант за начисляване на таксата така, че да се насърчи разделното събиране и рециклирането с цел постигане на целите за събиране на рециклируеми и биоотпадъци и отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа.
- Периодично актуализиране на цената за депониране на регионалното депо с цел покриване на пълните разходи и допълнителните такси депониране
- Актуализиране на такса битови отпадъци с цел създаване на механизъм за покриване на всички инвестиционни и експлоатационни разходи за въвеждане на нови практики, изисквани от националното законодателство и целево изразходване на средствата единствено за дейности с отпадъци;
- Определяне на необходимостта от финансиране чрез Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.) или други форми на финансиране извън бюджета на общината
- Привличане на средства за инвестиции в инфраструктура за управление на отпадъците от други международни финансови институции или ПУДООС;
- Разширяване прилагането на публично-частното партньорство и привличане на частни инвестиции;
- Повишаване капацитета на звеното за контрол за прилагане на новите нормативни изисквания;
- Подобряване на контрола срещу изоставянето, нерегламентираното изхвърляне и изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците;
- Предприемане на мерки за осведомяване, повишаване на общественото съзнание и мотивиране на населението за разделно събиране на отпадъците и увеличаване на повторната употреба.

I.2 Принципи

При определянето и приоритизирането на мерките, заложени в програмата, са спазвани основните принципи за управление на отпадъците, залегнали в международните правни актове, по които Р. България е страна, както и общата европейска и националната политика в тази област*:*

- устойчиво развитие - използване на природите ресурси по начин, който не ги унищожава или уврежда и не ограничава възможността да бъдат използвани от бъдещите поколения;

- принцип на предотвратяването - ограничаване до минимум използването на природни ресурси и намаляване на количествата и/или опасността, произтичащи от образуваните отпадъци;
- принцип на превантивността - предвиждане и избягване на потенциалните проблеми при дейностите с отпадъци за предотвратяване на риска за околната среда и човешкото здраве;
- принцип на самодостатъчност и близост при управление на отпадъците - за осигуряване на самостоятелност при управление на отпадъците;
- йерархия на управлението на отпадъците - описва предпочитаната последователност на операциите и дейностите с отпадъци, като се прилага като ръководен принцип следната йерархия:
- предотвратяване на образуването на отпадъците;
- оползотворяване на отпадъците чрез рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия;
- обезвреждане чрез депониране или изгаряне на тези отпадъци за конто е невъзможно да бъдат предотвратени и/или оползотворени.
- най-добри налични техники, не изискващи прекомерни разходи;
- "замърсителят плаща" и в частност "отговорност на производителя" - производителите трябва да поемат отговорност за:
- предотвратяване и намаляване на отпадъците, образувани при производството на техните продукти;
- проектиране и разработване на продукти, които подлежат на рециклиране и не съдържат материали, представляващи риск за околната среда:
- развиване на пазари за повторна употреба и рециклирането на отпадъците, образувани след крайната употреба на пусканите на пазара стоки.
- интегрирано управление на отпадъците;
- участие на обществеността.

Целите, набелязани в настоящата Програма за управление на отпадъците и свързаните с тях мерки са на база анализ на съществуващото състояние и идентифициране на проблемите. За всяка от посочените мерки в Плана за действие, ще бъдат определени необходимите финансови средства за обезпечаване на прилагането на програмата за периода 2016 -2020 година

I.3 Географски, демографски и социално- икономически характеристики

I.3.1 Географска характеристика на територията на общината

I.3.1.1 Географско положение спрямо територията на страната, близост до гранични пунктове, транспортни оси

Община Доспат е разположена в югозападната част на Родопите и административно попада в област Смолян. На юг общината граничи с Република Гърция, на изток с община Девин, на север с община Батак, а на запад с община Сатовча. Общината включва един град Доспат и 7 села.

Територията на общината е 282,7 кв. км, което представлява 8,85% от общата площ на област Смолян и около 1,3% от територията на Южен централен район.

Община Доспат има изградени транспортни връзки с всички съседни общини. На територията на общината основните пътни връзки са: Доспат - Батак - Пещера - Пловдив; Доспат - Батак - Пещера - Пазарджик - София; Доспат - Гоце Делчев - Благоевград; Доспат - Борино - Девин - Смолян.

I.3.1.2 Релеф и климат

Ландшафтът на община Доспат е със среднопланински и високопланински облик, силно разчленен и заоблен. Преобладават иглолистни гори и пасища. Средната надморска височина е 1 300м с високи била, дълбоки долини и реки. Средната и източната част на общината е заета от високите билни части на Родопите (връх Виденица). Лъчеобразно спрямо този дял са разположени долините на реките - р.Доспат в югозападната част и р.Сърнена в централната част.

Преобладаващият климат е планински с подчертано средиземноморско влияние. Пролетта настъпва късно, лятото е прохладно, есента е топла. Температурата през зимата е под 0 градуса, което обуславя задържането на снежната покривка и е предпоставка за развитието на зимни спортове. Лятото е кратко, прохладно и влажно, а есента - продължителна и топла. Максималните валежи тук са през месеците май и юни, а през зимата има дълбока снежна покривка. Характерно за зимния период е, че валежите са обилни и има бързо натрупване на сняг.

За ниските части на територията годишната сума на валежите е от 620 до 700 л/м^2, а за високите от 780 до 1100 л/м^2.

I.3.1.3 Водни ресурси

През територията на общината преминават река Доспат, река Сърнена (река Караджа дере). Тук се намира и язовир Доспат, който е вторият по големина язовир в България. Язовир Доспат е разположен на 1200 метра надморска височина, той е най-високият язовир в България, а със своите 22 000 дка водна площ е вторият по обем. Най-малък е оттокът на реките през месец август, а най-голям през месец май, тъй като това са районите с най-обилни валежи и засушавания. Наличните водни ресурси в региона са едни от най-големите в България и изцяло може да се разчита, че количества ще задоволят нуждите на населението, посетителите и производството.

Качествата на повърхностните и подземни води в територията се определят като добри. Повърхностите водоизточници са с качества, пригодни за водоползване. Наличното замърсяване е малко и то е основно в резултат на естествения радиационен фон на територията и наторяването на земеделските земи.

I.3.1.4 Почви

Почвите в региона са изключително разнообразни по характер на стопанисване и ползване. Съгласно картата за райониране на почвите в България, Община Доспат попада в

агроекологическия район на кафявите горски почви. Като почвен вид преобладават кафявите горски и канелените горски почви. По механичен състав тези почви са песъкливо-глинести и глинесто-песъкливи, рохкави. Характерното за почвите в региона е, че те са със сравнително слаб, повърхностно разположен хумусен слой, а наклона на терена е значителен. Почвите се характеризират със слабо до средно плодородие. Хумусният им хоризонт има малка мощност (10-20 см), а профилът 40 - 60 см. Съдържанието на органичното вещество е ниско и определя почвите в двете общини като слабо хумусни. Наличието на хумус е в граници от 1.14- 4.15 %. Почвената реакция е от слабо до средно кисела.

I.3.2 Административно-териториална характеристика

Административно устройство и функции

Община Доспат е разположена в югозападната част на Родопите и административно попада в област Смолян. На юг общината граничи с Република Гърция, на изток с община Девин, на север с община Батак, а на запад с община Сатовча. Общината включва един град Доспат и 7 села. Територията се определя като високопланинска гранична територия. Общината е част от Южен централен район за планиране. Самата Смолянска област има граници освен с Гърция, с областите Пловдив, Пазарджик, Кърджали и Благоевград.

Съгласно йерархичната система от градове-центрове на Националната концепция за пространствено развитие на България за периода 2013-2025 г., Доспат е определен на 5-то ниво - много малки градове и села, центрове с общинско значение за територията на съответните общини. Йерархията на центровете е осъществена чрез оценка на тяхното значение и роля по редица критерии и показатели за динамика на населението и степента на развитие на техните обслужващи административни, икономически, транспортни функции и др.

Общинският център - град Доспат се намира в северната част на територията на общината, на брега на едноименния язовир Доспат. Всички други населени места в общината са разположени южно от административния център.

Урбанистичната класификация на селищата е относително еднородна - един град, две големи (над 1000 жители) села - с. Барутин и с. Змейца, четири средноголеми (500 - 1000 жители) села - с. Бръщен, с. Късак, с. Любча, с. Цръчна и едно голямо (350 - 500 жители) село - с. Чавдар.

Типът на жилищното застрояване е както следва: 3 блока в града над 3 етажа, останалите жилища са фамилни къщи и кооперации.

I.3.3 Социално-демографска характеристика

I.3.3.1 Население

По данни от преброяването на населението към 01.02.2011 г. в община Доспат живеят 9 116 души или 7,49% от населението на областта и едва 0,62% от населението на ЮЦР. По данни на ГД ”ГРАО” жителите на общината по настоящ адрес за последните 5 години са както следва:

Таблица 1. Данни на ЕСГРАОН за броя на жителите по настоящ адрес за последните 5 г. в община Доспат

Година	2011	2012	2013	2014	2015
Брой жители по настоящ адрес	9 926	8 946	9 808	8 771	8 348

Броят на жителите по постоянен адрес към 31.08.2015 г е както следва: в гр. Доспат е 2 560 ж.; с. Барутин – 1 845 ж.; с. Змеица – 1 519 ж.; с. Любча – 942 ж.; с. Бръщен – 935 ж.; с. Късак – 856 ж.; с. Цръчна – 644 ж. и с. Чавдар – 329 ж. или общо: 9 630 ж.

През туристическия сезон броя на населението нараства с около 1 000 – 1 500 души.

Средната гъстота на населението в община Доспат (32,3 души на кв. км) се доближава до средните стойности за област Смолян (38,1), и е чувствително по- ниска от тези за Южен Централен Район 65,3) и за страната (66,3).

В община Доспат има демографската криза и през последните години тя се задълбочава. Влияние върху демографското развитие на общината оказват световните и национални демографски процеси - намалена брачност и раждаемост, засилена урбанизация, както и специфичните - увеличена смъртност и интензивна емиграция. В резултат на тези процеси населението на общината намалява и застарява ежегодно. Динамиката показва трайна тенденция на намаление на населението (с около 5% за последните 3 години) или с 413 души през 2012 г. спрямо 2010 г. Градското население е 27%, а в селата живеят 73% от жителите на община Доспат.

В края на 2012г. под трудоспособна възраст е 13% от населението на община Доспат. Възрастните над трудоспособна възраст са 1 656 души или 18% от населението. Около 69% е делът на населението в трудоспособна възраст на 15 и повече години.

Най-голям относителен дял във възрастовата структура на населението заемат лицата в активна трудова възраст между 30 и 59 години възрастните на 60 и повече години, които са 47% от населението, възрастните на 60 и повече години са едва 20%, а децата и младежите до 29 години - 33%. Изводът, който се налага е, че населението на община Доспат бележи положителни тенденции на фона на средната за страната тенденция на трайно застаряване на населението.

Икономически активните лица в общината са 57% или 4 534 души от населението на 15 и повече години по данни от последното преброяване. От икономически активните лица заети са 3 536 души, останалите са безработни, които активно търсят работа. Пенсионерите заемат значителен относителен дял от 45% или 2 042 души от населението на 15 и повече години.

I.3.3.2 Прогноза за брой на населението

Въз основа на демографската прогноза на НСИ за страната и област Смолян могат да се очертаят тенденциите за демографската промяна в община Доспат.

Таблица 2. Прогноза за населението

Години	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Област Смолян	111 601	109 880	107 935	106 000	104 124	102 285
община Доспат	8 385	8 316	8 181	8 059	7926	7806

Намалението през целия хоризонт, за който се разработва програмата се дължи най-вече на:

1. Намалението на фертилния контингент и на коефициентите за плодовитост и изселванията от общината на млади жени и семейства във фертилна възраст.
2. Увеличение на умиранията сред възрастното и старо население на общината.

Горното намаление ще окаже по-слабо влияние върху социално-икономическото развитие, ако се компенсира със засилване качеството на образователната и професионалната подготовка, професионалната реализация в общината и увеличаване на заетостта, подобряване на качеството и обема на стоките и услугите и пълното и ефективното използване на природните ресурси.

I.3.4 Безработица и трудова заетост

Основните проблеми на община Доспат в сферата на заетостта и безработицата са: спад на заетостта, поради намаляване търсенето на работна сила, високо равнище на

безработицата (19,8% по официални данни, реално - над 30%), висок дял на продължително безработните и лицата с ниско образование, без специалност и професия. Регистрираните социално слаби са 20%.

Коефициентът на заетост (съотношение между броя на заетите лица и населението на 15 и повече навършени години) за община Доспат е 44%. Причините за сравнително ниския коефициент на заетост в общината са демографската криза, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация и пазара на труда. Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации и професии е характерно за следните групи: незавършилите училище, млади хора, без трудов стаж, завършващи средно и/или висше образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация.

Безработицата, като проблем, все повече започна да се концентрира не само сред младите хора с основно образование или въобще без образование, а и сред тези, които имат висока степен на образованост. Равнището на безработицата в гр. Доспат е по-ниско, отколкото това в селата на общината. Безработицата и неравният достъп до заетост е основният проблем за осигуряване на нормален стандарт на живот. Проучванията показват, че част от безработните не поддържат регистрацията си, ако няма териториални структури на Агенцията по заетост в населеното място и се налага да пътуват. Друг проблем е, че самите граждани не са мотивирани да търсят услугите на бюрата по труда след изтичане на периода на подпомагане, тъй като не вярват, че ще получат адекватна преквалификация. По официални данни от Дирекция „Бюро по труда" през 2012 г. близо 73% от регистрираните продължително безработни лица в община Доспат са хора без образование и квалификация.

Достъпът до заетост е най-силно ограничен за няколко специфични групи безработни: хора с основно и по-ниско образование; безработни младежи на възраст 18 - 29 години; хора в предпенсионна възраст; хора с увреждания в трудоспособна възраст.

I.3.5 ***Показатели за доходи***

За област Смолян основните приходи на домакинствата са работната заплата и пенсиите, следвани от самостоятелната заетост и други приходи.

Основен индикатор за доходите на домакинствата е средната годишна заплата на наетите лица в общината. Динамиката за периода от 2008 до 2013 е към увеличаване. Съгласно публикацията на НСИ „Районите, областите и общините в Република България 2013", средния доход за регион Смолян на глава от населението е 4 590 лева и съответно средния доход за регион Смолян на домакинство е 12 143 лева. За община Доспат средният общ годишен доход на лице от домакинство е 3 485 лв., а средният общ разход на лице от домакинство е 3 210 лв. Доходите на домакинствата са с около 70% по-ниски от средните за ЕС.

I.3.6 Икономическо развитие на общината.

Икономиката на град Доспат е насочена най-вече към туризма, леката промишленост и селското стопанство. Основните дейности са картофопроизводство, животновъдство, млекопреработване, дърводобив, дървообработването, рибовъдство, рибопреработване, производство на трикотаж и обувно производство. През лятото се отварят места за сезонна заетост в туризма и свободни дейности като: събирането на диворастящи гъби, билки и плодове (боровинки, малини, къпини, диви ягоди). Туризмът в района се развива в добри насоки, появяват се множество малки семейни хотели, почивни станции, къщи за гости, бунгала и къмпинги. Изготвят се проекти за Вилно селище Родопите и Ваканционно селище Доспат с множество малки и големи бунгала на брега на язовир Доспат. Региона се превръща в една от най интересните и предпочитани дестинации за почивка в Родопите.

Община Доспат заема едно от водещите място в икономиката на област Смолян. Тук е съсредоточен над 15 % от икономическия потенциал.

Стопанския сектор на община Доспат се характеризира с криза в икономическото развитие, изразяващо се в снижаване на икономическия потенциал и неблагоприятни структурни промени. Тази криза е резултат от закриване на водещи отрасли и общото физическо изхабяване на дълготрайни материални активи - оборудване, сгради и инфраструктура.

По данни на Териториалното статистическо бюро - Смолян, в края на 2013 година най-голяма част от регистрираните стопански субекти в общината са в сферата на търговията, следвани от хотелиерството и ресторантьорството и дърводобива и дървопреработването.

Извършените в икономиката разходи за придобиване на Дълготрайни материални активи се променят изключително динамично през годините. Частично, това се дължи на получени субсидии и безвъзмездна финансова помощ от страната на ЕС и говори за трудности на предприятията за влагане на собствени средства в ДМА.

I.3.7 Промишленост и услуги

В стопанските отрасли на преработвателната промишленост са представени отраслите:

- Шивашка промишленост
- Текстилна промишленост
- Дърводобив и дървопреработване
- Строителство
- Мебелно производство
- Хранително-вкусова промишленост и др.

По отношение на големината на предприятията, преобладават тези с до 10 заети - над 80%, с персонал до 50 заети - 15% и с над 50 заети - 5%.

В резултат на настъпилите промени в собствеността на предприятията, ликвидацията и раздробяването, както и възникването на нови стопански субекти, наблюдаваната в предходните години стагнация във вторичния сектор е процес на преодоляване, все още колеблива, но положителна тенденция към нарастване на обема на инвестициите. За сега водеща роля имат инвестициите предимно на асемблиране на играчки за шоколадови яйца и шивашките предприятия. Последните едва ли биха могли да се отнесат към „стратегическите" инвестиции за общината, а по-скоро са една палиативна мярка за неособено сигурна заетост, предимно на женска работна ръка.

Разположена в сърцето на планината, без сериозна индустриална база, община Доспат съвсем естествено залага приоритетно на развитието на дърводобива и дървопреработването. В община Доспат няколко производители на мебели и над 100 дъскорезници изграждат основната част от икономическия облик. Икономическата картина в общината се допълва от текстилното и трикотажно производство, както и от няколко установени местни строителни фирми и две фирми в обувното производство.

Структурните промени в работната сила и в нетните приходи от продажбите показват, че процесът на преструктуриране на икономиката в общината е в посока на развитие на вторичния сектор - жизнеспособни и високо адаптивни малки и средни предприятия, базирани на местни суровини, чрез съхраняване на жизнени традиционни промишлени отрасли и развитие на алтернативни производства.

I.3.8 Селско стопанство

Ландшафтът на територията се определя като изключително пасторален – с малки и добре стопанисвани ниви и ливади, обработвани по традиционен начин. За територията са характерни високопланински пасища и сенокосни ливади. В територията по полупасищен начин се отглеждат овце и крави.

Земеделието в общината се определя като „Полупазарно" - произвежда се основно за собствени нужди, а излишъка се продава. В община Доспат се отглеждат предимно картофи, тютюн и Смилянски боб, а животните се отглеждат основно за мляко и месо.

През последните три години се наблюдава създаването на биологично чисти масиви, които са сертифицирани - по биологичен начин се отглеждат предимно билки, арония и малини.

Животновъдството се развива основно от индивидуални собственици на животни и може да се отнесе към тъй нареченото „дребно животновъдство" - в индивидуални стопанства. То покрива преобладаващият дял в статистическите количества. На територията на общината има само няколко по-големи ферми.

С малки изключения на територията липсват преработващи предприятия - цикъла „суровина - краен продукт" не е затворен и почти всички произвеждани суровини се обработват извън територията. Това се отнася както за горското стопанство - където основния обем дървесина се изнася от общината, така и за земеделието - предимно насочено към самозадоволяване. Изключение прави единствено сектора на рибовъдството и рибопреработването, обусловено от близостта до втория по големина и най-чист язовир в страната - яз.Доспат. „Салвелинус Рея Фиш", фермата на язовир Доспат, е най-голямата за сладководни риби на Балканите и една от най-големите в Европа. Фермата е една от първите, която получава лиценз за експорт на риба и рибни продукти за ЕС през 2001 г. Язовир „Доспат" единствен има квота за производство на риба в страната от 1994 г., заради замърсяване на водите от свръхпроизводство. Цялата годишна квота от 900 т. според приватизационния договор е на „Салвелинус Рея Фиш".

Независимо, че първичния сектор има скромен дял в общинската икономика, този сектор, от една страна е важен източник на доходи на населението извън ядрото, а от друга недостатъчно използвана предпоставка за поддържането на част от промишлената функция на общината - мляко и месопреработка, преработка на билки, горски плодове и други.

I.3.9 Туризъм

Предвид географското си разположение, природните дадености и културно - историческо наследство община Доспат разполага с висок потенциал за развитие на туризъм. Планините, язовирът, естествената природа, чистата околна среда и благоприятният климат са основни ресурси за успешното развитие на този сектор в района.

На територията на община Доспат през последните години се наблюдава нарастване на преминаващия туристопоток. Характерно за местността е наличието на няколко хотела, семейни къщи за гости и вили. Приходите от туризъм в местната икономика са минимални и се регистрира с тенденция за намаляването им, а това определя отрасъла като част от сивата икономика.

На територията на община Доспат, средствата за подслон и местата за настаняване са съсредоточени предимно в град Доспат - 35 обекта с капацитет от близо 500 легла. Седем от обектите са хотели, а останалите са къщи за гости и вили.

Неблагоприятно влияние върху развитието на туризма в региона оказва фактът, че обектите за настаняване и подслон са предимно от ниска категория - една и две звезди, както и няколко малки семейни хотели с категория три звезди. Липсва материална база за настаняване от висока категория, която да привлече пазар сегмент от по-заможни посетители.

Многобройните къщи за гости, семейни хотели и други обекти с малък капацитет и по-ниска категория създават имидж на областта като дестинация за алтернативен туризъм със специфична атмосфера, родопско гостоприемство и персонализирано обслужване.

Заведенията за хранене на територията на община Доспат съответстват по капацитет и категориен клас на настанителната база.

Значението на туризма в изследвания регион постоянно нараства през последните години, расте броят на заетите и стопанските единици в сектора, нарастват инвестициите. Нараства броят на реализираните нощувки, в т.ч. и от чужденци, въпреки че заетостта на легловата база все още е незадоволителна.

I.3.10 Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

I.3.10.1 Транспортни връзки

Община Доспат изцяло се обслужва от автомобилен транспорт, поради което състоянието на пътищата е от особено и основно значение за нормалния живот и функционирането и развитието на икономиката. През територията на общината не преминават автомагистрали.

Основната транспортна връзка с вътрешността на страната се осъществява чрез второкласен път II-37 Барутин-Доспат-Батак-Пещера-Пазарджик-Панагюрище и Ш-197 Девин-Доспат-Гоце Делчев-към границата на Република Гърция през КПП „Илинден". Републиканската пътна мрежа на Територията на общината е около 45км.

Дължината на общинската пътна мрежа е около 32 км.Пътищата с настилка са около 90%. Преасфалтирани и реконструирани са почти всички главни улици и пътища в общината, осигуряващи достъп до главните пътища и към областните градове. В общините в съседство, пътната мрежа също е рехабилитирана.

Уличната мрежа на Община Доспат е развита съобразно характерните теренни дадености и зоните за обслужване. Като цяло състоянието на изградената улична мрежа в град Доспат е добро. По-голяма част от уличната мрежа в общината също е в добро състояние.

Няма проблем с паркирането на автомобилите в града.

I. 3.10.2. Водоснабдяване, канализация н третиране на отпадъчните води

Населението, бизнесът и селското стопанство в отделни нейни части не са обезпечени с необходимите им количества питейна вода. Последицата е наличието на режим на водопотреблението в някои от селищата. Според официалната статистика, включваща централно водоснабденото население, което за областта е 92 % от цялото население, на режим на вода са 67 % от населението или 50% от всички водоснабдени селища. Състоянието в Община Доспат в сравнение с областта е значително по-ниско. Водоснабдяването на Община Доспат се осъществява на принципа на самотек,а селата Бръщен и Цръчна са снабдяват чрез помпи. При силно засушаване на временен режим са около 40 % от населените места, или отделни части от тях.

Изградената канализационна мрежа в общината показва, че тя се намира под средното равнище за страната по обхванатите от канализацията води. Тя покрива едва 70 %. В селата са изградени частични канализации, заустващи се в близките реки дерета, в които са включени от жилищните сгради. Като цяло канализацията е напълно амортизирана и се нуждае от промяна. Предвид планинският терен, на много малко места отпадните води са включени в локални септични ями. Канализационната мрежа се поддържа и стопанисва от „ВиК" - Смолян. Приемникът на отпадъчните води на гр.Доспат е река „Доспатска".

В общината няма изградена ПСОВ. Предстои изграждане на пречиствателна станция под гр. Доспат, която ще обхване всички битово-фекални и промишлени отпадни води.

I.3.10.2 Използвани енергоносители.

Електроснабдяване

Електрозахранването на гр. Доспат и община Доспат се доставя от ВЕЦ"Батак". Край Доспат има изградена 1,5 мегаватова електроцентрала от фирмите "Доспат еко 2009" и "Екоенергия Доспат".

Електроенергийната система в общината е добре развита и оразмерена да поеме много по-голямо натоварване, което би улеснило бъдещите консуматори и би стимулирало икономическото развитие с изключение на някои локални места(с.Чавдар).

Газоснабдяване и газоразпределителна мрежа

На територията на общината няма изградена газопреносна мрежа.

I.3.11 Екологична характеристика на Община Доспат. Предвидени дейности и мерки

Въздух

За разлика от повечето съседни общини, някои от които имат превишени нива на замърсители, община Доспат е един от районите с най-ниска степен на замърсяване на атмосферния въздух, поради липсата на силно замърсяващи промишлени предприятия и обекти. На територията на общината действат предимно малки фирми и предприятия от отрасъл - лека промишленост. Общината не се характеризира с интензивен трафик в автомобилния транспорт и това не оказва съществено влияние върху чистотата на атмосферния въздух в района.

Води

Територията на община Доспат е силно обезпечените от гледна точка на налични местни водни ресурси, но в същото време, през летните месеци се налага ограничено водоснабдяване - „воден режим", тъй като водопреносната мрежа е недобре изградена и амортизирана.

На територията на общината все още няма изградени Пречиствателни станции за отпадни води (ПСОВ). Заустването на отпадните води става директно в деретата и реките, което представлява заплаха за екологичното равновесие на водните басейни в региона.

Пречиствателна станция с две помпени станции предстои да бъдат изградени в град Доспат с финансиране по ОП „Околна среда". Заедно с това ще бъде извършена реконструкция и на водопроводната мрежа в града.

През територията на общината преминават река Доспат, река Сърнена (река Караджа дере). Тук се намира и язовир Доспат, който е вторият по големина язовир в България.

Наличните водни ресурси в региона са едни от най-големите в България и изцяло може да се разчита, че количества ще задоволят нуждите на населението, посетителите и производството.

Качествата на повърхностните и подземни води в територията се определят като добри. Повърхностите водоизточници са с качества, пригодни за водоползване. Наличното замърсяване е малко и то е основно в резултат на естествения радиационен фон на територията и наторяването на земеделските земи.

Почви

На територията на община Доспат са регистрирани единични случаи на почвено замърсяване от локален характер. В посочените зони, замърсяванията се дължат предимно на повишени норми на праховите частици в следствие трафик на тежкотоварни автомобили, както и на нерегламентирани сметища на битови отпадъци.

Шум

На територията на община Доспат не се наблюдават повишени нива на шумово замърсяване и не се очакват проблеми, свързани с осигуряване на нормална акустична обстановка за населението на общината.

Защитени територии и чувствителни екосистеми

Територията на община Доспат засяга 3 защитени зони, включени в европейската екологична мрежа НАТУРА 2000:

- Защитена зона “Западни Родопи” с идентификационен код BG0002063 по Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици
- Защитена зона “Родопи - Западни” с идентификационен код BG0001030 по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна
- Защитена зона “Триград - Мурсалица” с идентификационен код BG0002113 по Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици

II. Основни изводи от анализа на състоянието и прогнозите за бъдещо развитие в управлението на отпадъците

В този раздел са представени най-важните факти и тенденции, идентифицирани в анализа на съществуващото състояние в сектора на управление на отпадъците, както и произтичащите от тях изводи и препоръки. Изложението следва реда на изготвените анализи, пълният текст, на които е представен в Приложенията към настоящата програма.

II.1 Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците

Основният извод от анализа на нормативната уредба на община Доспат е че в съответствие с новите изисквания на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му в действащата нормативна уредба следва да се регламентират отговорностите на възложителите по отношение на изготвяне на планове за управление на строителните отпадъци и задълженията на общинската администрация по одобряването на плановете и отчетите във връзка с изпълнение целите, заложени в Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали /приета с ПМС № 277 от 5.11.2012 г., обн. ДВ. бр.89 от 13.11. 2012 г./. След въвеждане на практика на съответните системи за разделно събиране е необходимо също да се актуализират някои вече регламентирани задължения на собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на рециклируеми и био-отпадъци, дейността на площадките за безвъзмездно приемане и др.

II.2 Анализ за отпадъците

II.2.1 Анализ на битовите отпадъци

От направеният анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците, който се основава на информация за образуването, съхранението, обезвреждането и оползотворяването на битовите отпадъци за периода 2010 -2014 година могат да се направят изводи че:

1. количеството на отчитаните битови отпадъци и нормата на натрупване през периода 2010-2015 г. се запазват относително в постоянни граници между 187 и 235 кг./жител/година;

2. налични са актуални данни за морфологичния състав на отпадъците, получени от изследване, проведено съгласно одобрената от МОСВ Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци;

3. За масово разпространените отпадъци няма натрупани данни, от които да могат да се направят изводи за тенденциите на образуване, събиране и третиране – системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки е преустановена през 2013 г. но натрупаните данни за предходни години показват устойчиво намаляване на количествата разделно сбрани и предадени за рециклиране отпадъци, като дори през 2012 г. количествата се пренебрежимо малки за да допринесат за изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци. За останалите видове масово разпространени отпадъци никога не са сключвани договори с организации по оползотворяване;

4. все още няма функциониращи системи за събиране на едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от домакинствата, хранителни и зелени отпадъци, съответно не е налична информация за този вид отпадъци, в т.ч. не се отчитат данни за отпадъците от поддържането на зелената система на града.

5. към момента все още не е взето решение на общото събрание на регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО) за разпределението на

задълженията между отделните общини в региона, което се изисква съгласно чл.8, ал. 2 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци.

II.2.2 Анализ на производствени неопасни отпадъци

На територията на общината се образуват отпадъци типични за производствените предприятия в общината – органични отпадъци от хранително вкусовата промишленост, текстилната промишленост и дърводобива и дървопреработването. Големи генератори на производствени отпадъци не функционират към настоящия момент. Неопасните отпадъци, образувани от производствените предприятия се смесват с битовите отпадъци и се депонират на регионалното депо. Част от дървесните остатъци се предават за третиране на „Еко енергия - Доспат" ЕООД като суровина за производството на електроенергия.

На територията на община Доспат и в съседните общини от региона има пунктове за изкупуване на метални и хартиени отпадъци, но общината не получава данни за количествата, което затруднява изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци

II.2.3 Анализ на строителни отпадъци

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност. Издават се разрешения и е определено място за извозване и депониране на строителни отпадъци (местност „Хисаря", гр. Доспат), но количествата не се отчитат съответно не могат да се направят изводи за тенденции на образуване на този вид отпадък.

II.2.4 Опасни отпадъци

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно класификацията на отпадъците се водят на отчет в РИОСВ, но общината не получава данни. Производствени опасни отпадъци не се образуват. Най- голям дял в общото количество на опасните отпадъци имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак. Дейностите по третиране на опасните отпадъци образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с разрешителните им документи за дейности с отпадъци без да се ползва общинска инфраструктура.

На територията на общината не съществуват складове, в които са складирани пестициди за растителна защита съгласно информацията в Регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди.

В Община Доспат няма организирана система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, съответно липсват данни за този вид отпадъци.

II.2.5 Утайки от ПСОВ

На територията на общината все още няма действаща ПСОВ и се генерират утайки само от почистване на канализацията.

II.2.6 Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Опасните отпадъци, които могат да се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са от МЦ „ЗУБЕДА", както и от всички лекарски и стоматологични практики за първичната извън-болнична медицинска помощ, но съгласно действащото законодателство данните не се докладват до общината.

В заключение относно проблеми по отношение на събирането на данни може да се обобщи, че в община Доспат е необходимо създаването на система за събиране и обработка на данни от изпълнителите, които имат договори с общината и предприятията с общинско участие, както и получаването на информация от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа и въвеждане на механизми за получаване и оценка на достоверността на отчитаните от организациите по оползотворяване количества. Всичко това ще спомогне за установяване изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци.

II.3 Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците

II.3.1 Събиране и транспортиране на отпадъци

В момента Общината, чрез Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат" сама извършва дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата, административните сгради и търговските предприятия и е оператор на регионалното депо. Обхванати са всички населени места. Общия обем на поставените съдове е 779 400 литра, което се равнява на 90,77 литра на жител (8587 жители съгласно данните на НСИ за 2014г.). По този показател община Доспат има по-добри показатели в сравнение с другите общини от региона със сходен брой жители Девин (36,3 л./ж.), и община Борино (66,6 л./ж.).

В община Доспат не са изградени системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, отработени масла, ИУМПС, излезли от употреба гуми и негодни за употреба батерии и акумулатори,.

В Община Доспат не е организирана Система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата.

Към момента не са изградени площадки, предназначени за събиране и временно съхраняване на разделно събрани отпадъци от бита, на които да се извършва безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата (чл. 19, ал. 3, т. 11 от Закона за управление на отпадъците).

Не се извършва разделно събиране на биоотпадъци с изключение на зелените отпадъци от поддържането на зелената система на града. Понастоящем съществуващите практики в община Доспат (и в останалите общини от РСО) не осигуряват съвместно постигането на регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци по чл. 8 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците.

II.3.2 Предварително третиране на отпадъци

Съгласно Условие 11.5.1. от комплексното разрешително на регионалното депо КР №328 – Н0/2008г. Община Доспат има сключен договор №14/04.03.2013г., подновен с договор №25/06.03.2014г. с фирма „Весел дом" ЕООД, гр. София за сепариране на пластмаса, метал и стъкло от отпадъците постъпващи на депото.

Комплексното разрешително е изменено след изтичането на договора с фирма „Весел дом" ЕООД, гр. София.

Данните показват, че в резултат на ръчното отделяне на част от оползотворимите отпадъци от фирма „Весел дом" ЕООД не се постигат целите за предварително третиране на отпадъците съгласно Закона за управление на отпадъците. В тази връзка общината ще предприеме необходимите действия относно прекратяването на договора с фирмата.

Общините от РСУО – Доспат са конкретни бенефициенти по ос 2 „Отпадъци" на Оперативна програма Околна среда 2014-2020, процедура № BG16M1OP002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци".

II.3.3 Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Понастоящем прилагането на дейности по оползотворяване в община Доспат е ограничено до материали, които имат търговска стойност. Към момента в общината няма въведено компостиране. Част от дървесните отпадъци и отпадъците от поддържането на горския фонд, дърводобива и дървопреработването се извозват до „Еко енергия - Доспат" ЕООД и се използват като суровина за производството на електроенергия.

Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, класифицирано в клас „Депо за неопасни отпадъци", което се използва от общините Доспат, Борино, Девин, Сатовча и Сърница. Регионалното депо е разположено на територията на общината до с. Барутин. На депото се депонират основно битови, СО и производствени неопасни отпадъци, които се уплътняват и се запръстяват с почва или се покриват с инертни материали. Въз основа на решение на регионалното сдружение е взето решение за възлагане на проект за разширение на Регионалното депо и изграждане на система за разделно събиране на отпадъците на територията на четирите общини Доспат, Борино, Девин и Сатовча.

II.4 Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Нерегламентираните сметища на територията на общината са закрити. Не съществуват и складове за съхранение на пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност.

II.5 Анализ на институционалния капацитет

Дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците са възложени от общината на Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат". Числеността на общинското предприятие е 21 души. По действащата общинска нормативна уредба за календарната 2014 г. не са съставяни предписания и актове за установяване на административни нарушения. Необходими са мерки за повишаване капацитета на служителите по отношение прилагането на действащата нормативна уредба и своевременно идентифициране и предприемане ефективни действия по отношение нарушенията на нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците.

Община Доспат участва в "Регионално сдружение за управление на отпадъците между общините Доспат, Сатовча, Борино, Девин и Сърница"

II.6 Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Финансирането на услугите и дейностите но събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци се осъществява чрез събиране на такса "Битови отпадъци", определена в годишен размер, въз основа на одобрена План-сметка за приходите и разходите за поддържане на чистотата, сметопочистването и сметоизвозването на територията на Общината за съответната година. За физически лица и икономически субекти се използва различен промил от стойността на имота за определянето на такса битови отпадъци. В резултат на тази политика се получават диспропорции и кръстосано финансиране.

При средногодишен доход от 9220 лв. на домакинство за община Доспат (12 143 лв./дом. за област Смолян, през 2013 г.) границата на поносимост за услуги по управление на отпадъците, които едно домакинство може да си позволи (1% от доход) възлиза на 92.2 лв./дом./г. или общо за общината 335 780,93 лв./г. (при 2,4 бр. ж./домак.). Реално събраните от домакинствата средства за управление на отпадъците са под границата на поносимост, т.е. текущите нива на таксата са поносими за населението.

За община Доспат приходите от такса смет не покриват разходите за управление на отпадъците.

II.7 Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Повишаването на общественото съзнание на населението за дейности с широко обществено значение се извършва основно чрез сайта на Община Доспат, чрез провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва се отделя на работата с подрастващите.

Целенасочени мерки за информираност са предприети в рамките на проекта за разширението на регионалното депо.

До момента не е разработена специализирана информационна кампания, насочена към гражданите с цел да ги информира относно наличните системи за екологосъобразно събиране и третиране на отпадъци, задълженията и отговорностите на населението, ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки и по специално от ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците.

II.8 Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците

Общинската администрация предоставя информация в съответствие с документите, определени с нормативната уредба по управление на отпадъците. Не е създадена вътрешноведомствена уредба и специализирана информационна система, която да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците в общината.

III. SWOT анализ

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите "силни страни" и "слаби страни". Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на "възможности" и "заплахи".

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят най-големи бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

I. Достижения и силни страни

1. Разработени са дългосрочни планове за реализация на необходимите инвестиции в инфраструктура за обезвреждане на отпадъците на ниво регион за управление на отпадъците и в частност за общината.
2. Изграден е необходимия административен капацитет на различните нива на управление на отпадъците – регионално сътрудничество, планиране, разработване на програми и нормативни документи и осъществяване на контрол
3. Инвестициите за изграждане на необходимата инфраструктура за обезвреждане на отпадъците са осигурени и предстои разширение на регионалното депо.

4. Нормата на натрупване на отпадъци е под средната за страната, а България е една от страните с много ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител в ЕС.
5. Ликвидирани са депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.
6. Приложен е регионален принцип за управление на битовите отпадъци в страната.

II. Проблеми и слаби страни

1. В местната нормативна уредба не са въведени разпоредби осигуряващи изпълнението на някои изисквания на националното законодателство – най-вече задълженията за разделно събиране на био-отпадъци и други рециклируеми отпадъци от домакинствата, предприятията и търговските обекти.
2. Не е установена е практика за налагане на законодателството, чрез ефективен контрол в сектора.
3. Значително повишаване на такса битови отпадъци може да доведе до надхвърляне на границата на поносимост за домакинствата.
4. Недостатъчна координация между общините участващи в регионалното сдружение и забавяне при вземане на решения за разпределение на задълженията за изпълнение на регионалните цели за рециклиране на битови отпадъци и разделно събиране и оползотворяване на био-отпадъци.
5. Недостатъчна активност на гражданите и неправителствените организации в началните фази на планиране и проектиране на съоръжения и разработването на местната нормативна уредба, програми и стратегии.
6. Не се прилага принципът „разширена отговорност на производителят" по отношение на всички масово разпространени отпадъци, поради което се налага да се отделят публични средства за разделно събиране и третиране.
7. Липса на система за събиране на опасни отпадъци от домакинствата и осигуряване на тяхното екологосъобразно третиране.
8. Високо ниво на депониране на различните видове отпадъци.
9. Недостатъчно добро ниво на информационно обезпечаване за проследяване изпълнението на целите за рециклиране и на процесите, свързани с вземането на информирани управленски решения и изготвяне на стратегически документи.
10. Липса на целенасочени мерки и стимули, които да допринесат за предотвратяване образуването на отпадъци и насърчаване на разделното събиране на отпадъци.
11. Липса на специално разработена програма за провеждане на информационни кампании за информиране на обществеността и повишаване на общественото съзнание по въпросите на управление на отпадъците.
12. Няма изградена мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите. свързани с дейности по управление на отпадъците.

III. Възможности

1. Използване на публично частното партньорство и финансовите инструменти на ЕС за решаване на проблемите, свързани с ефективното управление на отпадъците.
2. Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците.
3. Разрастване на пазара на суровини от рециклируеми отпадъци.
4. Изграждане на единна интегрирана информационна система за управление на отпадъците.

5. Въвеждане на нови ефективни технологии, допринасящи за ефективно рециклиране и оползотворяване на отпадъците.
6. Подобряване на ефективността на системите за управление на масово разпространени отпадъци с цел осигуряване на висококачествено рециклиране и прилагане на принципа за разширена отговорност на производителя.
7. Осигуряване на прозрачност при определяне на такса битови отпадъци за гражданите и бизнеса и въвеждане на принципа „заплащане според количеството на образуваните отпадъци".

IV. Заплахи

1. Намаляващо население и слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.
2. Необходимите средства за изграждане и експлоатация на изискваните с новоприетото законодателство съоръжения са значителни.
3. Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта за повишаване на такса битови отпадъци за населението.
4. Въведените в законодателството количествени цели са високи и те не могат да бъдат постигнат чрез съществуващите съоръжения, което ще наложи въвеждането на други практики – предварително третиране преди депониране, събиране на хранителни био-отпадъци и други рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципа „разширена отговорност на производителят”.
5. Инфраструктурата за управление на отпадъците е планирана преди въвеждането в националното законодателство на амбициозни цели за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци и не са предвидени съоръжения за оползотворяване на по-голямата част от хранителните отпадъци.

IV. Цели на програмата за управление на отпадъците и алтернативи за постигането им

IV.1 Стратегически и оперативни цели

Съобразно изискванията на чл. 52, ал. 4 от ЗУО общинската програма „се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците." В Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 г. **Генералната стратегическа цел в сферата на управление на отпадъците е:**
Общество и бизнес, които не депонират отпадъци

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел така както са формулирани в Националния план са:

- Цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване
- Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци, чрез създаване на условия за изграждане на мрежа от съоръжения за третиране на цялото количество генерирани отпадъци, което да намали риска за населението и околната среда
- Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда
- Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците

Следвайки структурата, целите и предвижданията на НПУО 2014-2020 г в настоящата програма са разработени девет подпрограми, които чрез своите дейности водят до постигане на изпълнението както на конкретните програмни цели (стратегически/оперативни цели), така и на четирите стратегически цели на националния план.

За достигане на набелязаните цели в настоящата програма са набелязани конкретни мерки, които са описани в отделните подпрограми и обобщени в плановете за действие към тях.

Стратегически цели	**Оперативни цели**	**Подпрограма**
Цел **1**: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	Намаляване на количеството на отпадъците; Намаляване на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите	• Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци
Цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонираните отпадъци	Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло	• Подпрограма за разделно събиране и изпълнение на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци най-малко от хартия и картон, метали,

		пластмаса и стъкло • Подпрограма за разделно събиране и постигане на целите за биоразградимите битови отпадъци в т.ч. за биоотпадъците • Подпрограма за изпълнение на изискванията и целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци • Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ • Подпрограма за предотвратяване и намаляване на риска от депонирани отпадъци
Цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	Достигане на целите и изискванията за биоразградимите отпадъци	• Подпрограма за информационно осигуряване, запазване и подобряване на административния капацитет на общината по управление на отпадъците
Цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор за прилагане на йерархията на управление на отпадъците	Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	• Подпрограма за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

IV.2 Алтернативи за постигане на целите

Оптималният вариант за управление на отпадъците трябва да бъде устойчива система, която е икономически поносима, социално приемлива и екологично ефективна.

Икономическата поносимост изисква разходите за системите за управление на отпадъците да са икономически приемливи за всички сектори на обслужваното население, включително домакинствата, търговския сектор, индустрията, институциите и правителството.

Социалната приемливост изисква системите за управление на отпадъците да отговарят на потребностите на местното население и да са отражение на ценностите и приоритетите на това общество.

Екологичната ефективност изисква общите екологични тежести от управлението на отпадъците да намаляват, както по отношение на потреблението на ресурси (включително енергия), така също и по отношение на генерирането на емисии във въздуха, водата и земната повърхност.

Оптималната алтернатива предполага въвеждането на интегрираното управление на отпадъците като цялостен подход към гореизложените аспекти, включва използването на различни варианти за третиране на отпадъците и обхваща целия поток отпадъци.

Една интегрирана система за управление на отпадъците се състои от следните етапи, които са анализирани задълбочено в следващите под-раздели:

- предотвратяване образуването на отпадъците и повторна употреба на отпадъците;
- технически варианти за събиране и транспортиране на отпадъците (смесени, разделени при източника);
- съоръжение за сепариране по материали и рециклиране;
- технически варианти за третиране на отпадъците (термично, механично-биологично третиране, компостиране);
- обезвреждане на отпадъците на депо.

IV.2.1 Описание на вариантите

Отчитайки анализите и техническата информация за общината са разработени два варианта за управление на отпадъците. Всички те съответстват на изискванията за управление на отпадъците на ЕС и Р. България.

Вариантите се състоят от две части:

- Обща част, свързана с предотвратяването на образуването на отпадъци, рециклирането на масово разпространени отпадъци и компостирането на био-отпадъци, третирането на смесените битови отпадъци която е еднаква за всички алтернативи;
- Специфична част, свързана с разделното събиране на био-отпадъците, която е различна при всеки вариант.

IV.2.1.1 Описание на дейностите, които са общи за разглежданите сценарии

По-долу е представено кратко описание на дейностите, които са общи за разглежданите сценарии.

Предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците

Европейското и националното законодателство по управление на отпадъците поставят като първи приоритет предприемането на мерки за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които да водят до намаляване на количеството на образуваните отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху околната среда. Предотвратяването и намаляването на образуването на отпадъците се осъществява през целия жизнен цикъл на продуктите от проектирането им до превръщането им в отпадъци и включва следните основни елементи:

- влагане на по-малко количество материали за производството на даден продукт;
- удължаване полезния живот на продуктите - произвеждане на по-трайни продукти и осигуряване възможности за ремонтиране и поправка на продуктите;
- намаляване на опасните свойства на отпадъците, образувани след употреба на продуктите;
- произвеждане на продукти, които могат да се използват повторно и влагане на материали, които могат да се рециклират;
- ограничаване на ненужната употреба на продукти (напр. продукти за еднократна употреба, замяна на стари с нови модели продукти и т.н.) и по-ефективното използване на продуктите.

Правилно прилаганата политика за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъци може да доведе до съществени съкращения, както на разходите за събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците, така и на разходите за контрол по прилагането на нормативните изисквания.

Мерките за предотвратяване и намаляване на образуването на отпадъците, които следва да се предприемат на регионално и общинско ниво, могат да се обобщят както следва:

- Икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци - препоръчва се обсъждане на възможността за определянето на размера на такса битови отпадъци въз основа на реално образуваните количества, чрез което да се насърчават предприятията и домакинствата за минимизиране на отпадъците;
- Повишаване на общественото съзнание, стимулиране на многократната употреба на продукти, прилагане на комуникационни инструменти, с цел насърчаване търсенето на екологосъобразни продукти, популяризиране на схемите за „еко-маркировка" - чрез провеждане на мероприятия за повишаване на екологичното съзнание на населението, насочени към разясняване на ролята на купувачите в намаляване на образуването на отпадъци и предизвикване на промяна в поведението им при покупката на продукти.

Детайлно описание на мерките за предотвратяване на отпадъците е представено в Раздел V.1 Подпрограма с мерки за предотвратяване образуването на отпадъци.

Рециклиране на масово разпространени и други рециклируеми отпадъци

Отговорността за разделното събиране на масово разпространените отпадъци (отпадъците от опаковки, батерии и акумулатори, отработени масла, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и др.) ще бъде възложена на Организации на оползотворяване (ООп). Въпреки това община Доспат ще играе активна роля при планиране и определяне на изискванията към системите за събиране на тези отпадъчни потоци, с цел постигането на високи нива на рециклиране. За тази цел се предвижда:

- Сключване на договори с ООп за всички видове масово разпространени отпадъци и програми за въвеждане на разделно събиране, включващи техническите параметри на системата за разделно събиране (брой жители обслужвани от един контейнер/място за събиране, вид на използваните контейнери, честота на извозване и др.).
- Включване в местната нормативна уредба на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на масово разпространените отпадъци и други рециклируеми материали;
- Установяване на постоянен диалог и редовни срещи с Организациите по оползотворяване, действащи на територията на общинната;
- Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на обществеността, организирани на общинско ниво;

Третиране на биоотпадъци

За оползотворяване на биоразградимите отпадъци в двата разглеждани сценария е предвидено прилагане на домашно компостиране, отклоняване на зелените отпадъци от поддържане на зелената система на града, както и изграждане на съоръжение за открито компостиране на разделно събрани зелени и други биоотпадъци, подходящи за открито компостиране. Двата сценария се различават по начина на разделно събиране на биоотпадъците.

Събиране на опасни отпадъци от домакинствата

Прието е системата да включва събиране чрез провеждане на периодични кампании с мобилен събирателен пункт, както и поставяне на контейнери в регионалния център, които ще служат за междинно съхранение на опасните отпадъци събрани от домакинствата, до момента на тяхното транспортиране до заводите за третиране на опасни отпадъци.

Вариантите не предвиждат обезвреждане на опасни отпадъци от домакинствата на територията на общината и региона.

Събиране на рециклируеми отпадъци от бита, за които не се прилага принципът „отговорност на производителят"

Предвижда изграждане и оборудване на площадката за сепариране, балиране и временно съхранение на разделно събрани отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло, за които не се прилага принципът „отговорност на производителят", а в случай, че не бъде проявен интерес от организации по оползотворяване на площадката ще се доставят и отпадъци от опаковки и други масово разпространени отпадъци. На площадката ще бъдат приемани разделно събрани отпадъци от домакинствата, както и „подобни" на домакинствата

източници, в съответствие с местната нормативна уредба по управление на отпадъците и изградената система за разделно събиране на територията на община Доспат, планирана в рамките на „Проекта за въвеждане на разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло за региона на Общините - Доспат, Девин, Борино и Сатовча, закупуване и доставка на контейнери за разделно събиране на отпадъците, закупуване на преси и обособяване на площадки за балиране и временно съхранение на упоменатите отпадъци", представен в РИОСВ. В съответствие с взето решение на регионалното сдружение всяка община ще обособи индивидуална площадка за сепариране на отпадъци на своята територия.

Площадката на община Доспат може да бъде обособена и като център за приемане за повторна употреба на отпадъци от домакинствата, с което ще се даде възможност на гражданите да върнат ненужни предмети, от които желаят да се освободят и същите да бъдат използвани повторно, както и за приемане на други видове предварително отделени отпадъци, доставени от населението.

Третиране на разделно събраните био-отпадъци чрез открито компостиране

За биологично третиране на разделно събраните биоотпадъци ще се изгради съоръжение за открито компостиране, разположено на територията на общината с дробилка за биоразградими отпадъци. Описание на процесите за биологично третиране и използваното оборудване са представени в подраздел V.3.2 „Инсталация за компостиране на биоотпадъци от поддържане на зелени площи на територията на общината и на други разделно събрани биоотпадъци”.

Предварително третиране на битови отпадъци

Предварителното третиране на битовите отпадъци, преди тяхното депониране ще се осъществява на Регионално депо за ТБО - с. Барутин чрез сепариране, извършвано по силата на договор с фирма „Весел дом” ЕООД.

Масовият баланс на количествата разделно събрани и третирани битови отпадъци (по отношение на община Доспат) за периода на действие на настоящата програма е представена в следната таблица.

Таблица 3. Масов баланс на количествата разделно събрани и третирани битови отпадъци

		2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
биоразградими	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	174,31	176,33	178,09	179,87	181,67
	общо генерирани	1449,61	1 442,59	1 435,28	1 425,71	1 418,17
хартия и картони	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	34,78	37,19	37,56	37,94	38,32
	общо генерирани	289,28	304,28	302,74	300,72	299,13
стъкло	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	13,89	14,83	14,98	15,13	15,28
	общо генерирани	115,52	121,40	120,78	119,98	119,34
пластмаси и метал	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	32,13	34,35	34,69	35,04	35,39
	общо генерирани	267,24	281,03	279,61	277,74	276,27
инертни, вкл. строителни	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	36,87	39,38	39,77	40,17	40,57

	общо генерирани	306,33	322,17	320,53	318,40	316,71
Общо	общо генерирани	**2250,10**	**2235,71**	**2224,39**	**2209,56**	**2197,87**
Норма на натрупване	кг/ж/г	**271**	**273**	**276**	**279**	**282**
население Община Доспат	ж	**8316**	**8181**	**8059**	**7926**	**7806**
Количество отпадъци, генерирани от нежилищни сгради в общ. Доспат	т/г	513,9	515,8	516,6	514,5	512,1
Количество отпадъци, генерирани от жилищни сгради в общ. Доспат	т/г	1736,2	1719,91	1707,79	1695,06	1685,77

IV.2.1.2 Специфични характеристики на алтернативните варианти за управление на отпадъците

Към момента не е решен въпроса за разделното събиране и третирането на биоотпадъците поради което са разгледани 2 алтернативни варианта насочени именно към намиране на най-подходящото решение за оползотворяването на тази фракция от битовите отпадъци.

Поради високите цели за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците, въведени с Наредбата за третиране на биоотпадъците (Обн. ДВ. бр.92 от 22 Октомври 2013г.) следва да се осигури събирането и третирането както на зелените отпадъци така и на хранителните отпадъци. Хранителните отпадъци се считат за странични животински продукти съгласно Регламент (ЕО) № 1069/2009 и трябва да се обеззаразят или чрез анаеробни методи (инсталация за производство на биогаз) или чрез компостиране, което отговаря на следните времеви температурни профили (Таблица А4-1. от Приложение № 4 към цитираната наредба):

Таблица 4. Таблица А4-1. от Приложение № 4 към Наредбата за третиране на биоотпадъците

Система на компостиране	Температура	Време	За всички системи на компостиране е необходимо да се извършва аериране (обръщане и смесване на материала, за да се гарантира, че всичкият материал е изложен на необходимата температура за определения период от време.
Компостиране на открито	> 55 °C	10 дни	
	> 65 °C	3 дни	
Закрита/реакторна система за компостиране	> 60 °C	3 дни	

За малкото количество био-отпадъци, което се образува в община Доспат изграждането на закрита реакторна система за компостиране или инсталация за производство на биогаз е нецелесъобразно. Най-ефективното решение за постигане на необходимата степен на обеззаразяване при съвместното третиране на хранителните и зелените био-отпадъците е откритото компостиране с принудителна аерация, което позволява постигането на по високи температури, при които протича процеса на компостиране. Поради това други варианти за третирането на биоотпадъците не са разглеждани, но следва да се преценят предимствата и недостатъците на следните два варианта за разделно събиране на биоотпадъците:

- Вариант 1 Система за смесено разделно събиране на хранителни и зелени (градински) отпадъци
- Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци

Разгледаните алтернативи се различават по вида на използваните съдове за разделно събиране и съответно вида на събираните био-отпадъци в тях.

И в двата разглеждани варианта е приета система за събиране „от врата до врата", при която биоотпадъците в частност зелените се събират до контейнера за смесени битови отпадъци. Прието е че броят на местата, на които ще се събира зеления отпадък е равен на броя на местата за разполагане на контейнерите за смесени битови отпадъци. Не е разглеждан варианта за прилагане на описаната в Насоките за прилагане на Наредба за разделно събиране на биоотпадъците „система за доставяне" на био отпадъци, тъй като в повечето случаи тази система не позволява извършването на проверка на качеството на доставените биоотпадъци и поради анонимността не може да се осъществи обратна връзка с генераторите на биоотпадъци.

Системата за разделно събиране на биоотпадъци (и в двата варианта) ще се прилага както за град Доспат така и за селата, тъй като по голямата част от населението и съответно количеството на образуваните биоотпадъци е в селата. Всички домакинства и другите генератори на отпадъци ще имат възможността да доставят обемистите зелени отпадъци директно на съоръженията за компостиране.

С въвеждане на ефективни системи за разделно събиране на биоотпадъците и за рециклируемите отпадъци ще се наложи да се преструктурира системата за сметосъбиране на смесените битови отпадъци. Успешното отклоняване на био-отпадъците ще даде възможност за намаляването на честотата на събиране на остатъчната фракция от потока битови отпадъци. Очаква се, че след въвеждане на системата за разделно събиране на биоотпадъци, честотата на извозване на контейнерите за битови отпадъци ще се намали двойно (от два пъти седмично на веднъж седмично), което е в съответствие с Насоките за прилагане на Наредба за разделно събиране на биоотпадъците.

След въвеждане на системата за разделно събиране на отпадъците се очаква, количеството на смесените битови отпадъци да намалее с 25% (съгласно морфологичния състав на ТБО теглото на хранителните, дървесните и градинските отпадъци в битовите отпадъци е около 41,5%). Въпреки това за да се запази същото ниво на удобство за населението не се предвижда намаляване на броя на вече разположените съдове за битови отпадъци.

И двата разгледани варианта са оценени при честота веднъж седмично за събиране на смесените биоотпадъци при Вариант 1 и веднъж седмично за събиране на биоотпадъци. Приетата честота за събиране на зелените биоотпадъци при Вариант 2 е два пъти месечно през летните месеци, а през зимните месеци зелени 1 път месечно.

Дейностите по почистване и измиване на съдовете е отговорност и задължение на генераторите на съответните биоотпадъци – домакинствата с индивидуални съдове и големите генератори.

Вариант 1 Система за смесено разделно събиране на хранителни и зелени (градински) отпадъци

Тази система за разделно събиране включва събирането на биоотпадъци от домакинствата с помощта на:

- биоконтейнер с колела (110 л), за всяко домакинство, което в момента се обслужва от кофа МЕВА за битови отпадъци
- биоконтейнер с колела (240 л), за няколко домакинства, , които в момента се обслужва от 1,1 или 4 m^3 контейнери за битови отпадъци.

Съставът на биоотпадъците събирани в биоконтейнерите следователно е смес от хранителни и градински отпадъци, тъй като специфичните обеми за всяко домакинство позволяват събирането на сезонно различни количества градински отпадъци.

Таблица 5. Видове отпадъци допустими и недопустими за поставяне в биоконтейнерите

Какви видове биоотпадъци се поставят в биоконтейнера?	**Какви видове биоотпадъци не се**

Хранителни отпадъци	*Зелени (градински) отпадъци*	*Други биоразградими отпадъци*	**поставят в биоконтейнера?**
хляб;	храсти;	пера;	кости;
сладкарски изделия;	трева;	коса и	прах;
пакетчета и филтри за кафе;	листа;	животинска козина;	памперси
готвена и сурова храна;	шишарки;	хартия;	продукти за лична хигиена;
мазнини;	растения;	хартиени опаковки (без стиропор);	цигарени фасове;
млечни продукти;	дървесни отпадъци;	хартиени салфетки и хартиени кърпи;	химически пръскана трева, плевели;
яйца и черупки от яйца;	стърготини;	цветя;	дрехи и парцали;
плодове/зеленчуци;	семена;	корк;	чашки и чинии от храна;
пакетчета отчай;	слама и сено;	кутии за пица.	мъх;
месо, риба;	клони; (максимум 2 мм диаметър);		стъкло, метал пластмаси;
макаронени изделия;	семена.		медицински отпадъци;
ядки.			керемиди, чакъл;
			бои, масла и други петролни продукти;
			найлонови торбички
			отпадъци от прахосмукачки.

С цел да се предотврати разпиляването на отпадъците при тази система ще се изисква домакинствата и големите генератори на отпадъци (хотели, ресторанти, заведения за обществено хранене) да изхвърлят натрупаните в дома или заведението биоотпадъци в контейнерите за събиране само на точно определени календарни дни, съобразно графика за обслужване на контейнерите.

Събирането ще се осъществява с един камион с компактиращо устройство, собственост на общинското предприятието за събиране на отпадъците, обслужваща общината.

Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци

Характерно за тази система е ясното разграничение между управлението на хранителните отпадъци и управлението на градинските отпадъци, като тази система основно е насочена към събирането на хранителните отпадъци или храната с изтекъл срок на годност, или най-постоянната и "мокра" фракция от потока битови отпадъци, включително обработени храни, месо и риба.

Поради наличието на дървесни отпадъци и храсти, смесените градински отпадъци са обемисти и богати на структурни компоненти с много ниска обемна плътност (0,15 до 0,25 kg/l). За тяхното събиране се предлага използването на превозни средства с компактор/уплътнител.

За разлика от хранителните и кухненските отпадъци, градинските отпадъци изискват най- малко двоен обем на превозните средства за събиране в сравнение с теглото си. За

разделно събиране на хранителните отпадъци трябва да се използват превозни средства без компактор.

В сравнение с тях, влажните и с нисък обем хранителни отпадъци позволяват използването на много по-обикновени и по-евтини камиони с ремарке без необходимост от механизъм за уплътняване.

Друг важен аспект е, че при хранителните отпадъци няма значителни сезонни колебания, но променливият модел на образуване на градинските отпадъци е значителен (от 50 до 100% отклонение между лятото и зимата) и е от значение и за двете системи за събиране и третиране.

Системата за разделно събиране на **хранителни отпадъци** ще бъде класическа „от врата до врата“ с честота веднъж седмично:

- 80 литрови кафяви кофи за домакинствата, които разполагат с индивидуални кофи за смесени битови отпадъци – по един за всяко домакинство.
- 240 литрови кафяви контейнери, поставени до местата, където са разположени 1100 литровите контейнери за събиране на смесените битови отпадъци.
- Събирането ще се осъществява с един камион с компактиращо устройство, собственост на фирмата за събиране на отпадъците, обслужваща общината.

Зелените отпадъци могат да бъдат разделно събирани и доставяни на площадката чрез система „на доставяне“ с контейнери (1100 l) поставени на тротоара или събирани до сивата кофа за смесено събрани отпадъци, съгласно графика на извозване. Събирането ще се осъществява веднъж на две седмици от месец май до месец септември и веднъж месечно за останалите месеци. Събирането на зелените отпадъци ще бъде извършено с транспортно средство на Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”. **Вариант 3 Система за събиране на зелените отпадъци до сивата кофа с чували за многократна употреба.**

Община Доспат ще предвиди закупуване на чували за многократна употреба, които ще предостави на всяко едно домакинство за разделно събиране на зелените отпадъци. Средствата за закупуване на чувалите ще бъдат от общинския бюджет.

IV.2.1.3 Преценка на алтернативите

В тази част от проучването е направено сравнение от техническа гледна точка на сценариите, описани в предишния раздел. Финансовата оценка на алтернативите е показана в следващия раздел.

Целесъобразността на двата варианта беше преценена по следните критерии:

- сравнение на масовите баланси
- нива на рециклиране и оползотворяване
- пазар на продуктите от инсталациите за третиране;
- зависимост от пазарите;

Важно е да се отбележи следното:

- Всички варианти постигат изпълнението на заложените индикативни цели за рециклиране на отпадъци;
- Сценариите се различават основно по начина на разделно събиране на биоотпадъците като биологично третиране е идентично;

IV.2.1.4 Баланс на масите

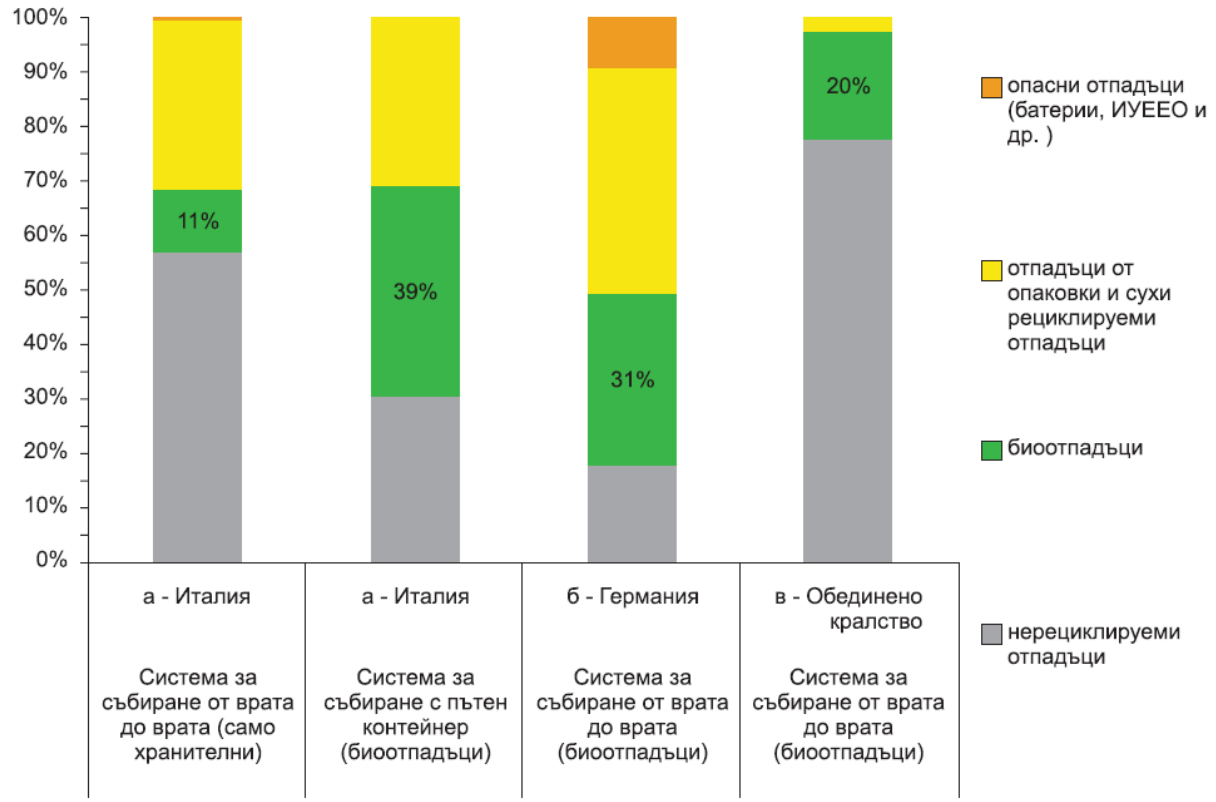
И при двата варианта се очаква количеството отпадъци за депониране да се намали с около 25 тегл. % , колкото е количеството на биоотпадъците в потока на битовите отпадъци вследствие, на което ще се реализира значително удължаване на полезния живот на депото и ще се редуцират разходите за претоварване и транспортиране до регионалното депо.

IV.2.1.5 Нива на рециклиране и оползотворяване

Друг важен критерий за сравнение на алтернативите е степента на рециклиране и оползотворяване на енергията. Това е от значение, защото в съответствие с йерархията за управление на отпадъците, рециклирането се разглежда като много по-важно от енергийното оползотворяване.

Чрез разделното събиране при източника може да се осигури висока степен на отделяне на оползотворимите материали (биоотпадъци, подходящи за открито компостиране) и да се постигне по-висока чистота на отделените материали и следователно по-качествен компост. Успехът на разделното събиране обаче зависи от заинтересоваността на населението, която се определя от информационните кампании за повишаване на общественото съзнание и прилагането на икономически инструменти, като например определяне размера на такса битови отпадъци спрямо количеството на изхвърляните отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци.

В Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците, одобрени с Заповед № РД-687/05.09.2014 г. на Министъра на околната среда и водите е посочено че когато се прилага „система „от врата до врата" за събиране само на биоотпадъците (органичната фракция) в състава на остатъчната фракция от потока битови отпадъци, е средно 15%, а понякога и по-ниска (в границите от 10 до 20% от общото количество на остатъчната фракция от потока битови отпадъци)". Показано е графично сравнение на състава на остатъчната фракция от потока битови отпадъци при прилагане на различни системи за разделно събиране на биоотпадъците. От сравнението показано на фигурата по-долу е видно, че в битовите отпадъци остават по-малко биоотпадъци, ако се извършва разделното събиране в отделни съдове за хранителни и зелени отпадъци (т.е. разглеждания Вариант 2).

Фиг. 1 Състав на остатъчната фракция от потока битови отпадъци при прилагане на различни системи за разделно събиране на биоотпадъците

IV.2.1.6 Пазар на продуктите от инсталацията за компостиране

Инсталацията за компостиране ще може да приема както доставени отделно зелени и хранителни отпадъци така и смесени биоотпадъци. Компостът, произведен от биоотпадъци независимо по кой от двата варианта са доставени ще е с еднакви характеристики.

Към компоста от разделно събрани био-отпадъци към момента има ограничен интерес. Очаква се пазарът да е развит, по време на производството на първия компост.

IV.2.1.7 Зависимост от пазарите

Потреблението на компост за нуждите на поддържането на зелената система в общината не е достатъчно високо, за да осигури потреблението на цялото количество произведен компост. За използването на компоста, произведен от зелени отпадъци е необходимо намирането на външни потребители/пазари.

IV.2.1.8 Финансова оценка на предложените варианти

Оценката на предложените варианти е направена въз основа на сравнение на паричните потоци, формирани от инвестиционна и от оперативна дейност.

Вариант 1 Система за смесено разделно събиране на хранителни и зелени (градински) отпадъци

При параметрите на системата за разделно събиране на биоотпадъци, посочени в подраздел IV.4.2.2 е направена калкулация на разходите за обслужване на контейнерите за хранителни отпадъци. Резултатите за извозване на 240 л.био-контейнери и 110 л.био- кофи са представени съответно в Таблица 6 и Таблица 7

Таблица 6. Система за събиране на 240л. био-контейнери за разделното събиране на био-отпадъци

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Обхванати жители	6 635	6 489	6 343	6 197	6 051
Брой домакинства	2 765	2 704	2 643	2 582	2 521
Брой 240 л. контейнери за био отпадъци	445	445	445	445	445
Общо количество събрани отпадъци	762	767	770	771	768
Стойност на използваните контейнери (240 л), лв.					56 070
Амортизации на контейнери	12 951	12 951	12 951	12 951	12 951
Транспортни средства Обем 16 [м^3]					
Дял на използване на камион за 240 л. био-контейнери	32,3%	32,5%	32,6%	32,7%	32,6%
амортизации на камиони, лв./г.	11 159	11 241	11 285	11 300	11 255
Разходи за експлоатация и поддръжка за 240 л. био-контейнери, лв./г.	22 944	23 104	23 189	23 220	23 131
Персонал					
Шофьори	4 649	4 683	4 701	4 708	4 689
Товарачи	9 880	9 952	9 990	10 004	9 964
Горива	2 208	2 225	2 233	2 236	2 227
Други консумативи	221	223	223	224	223
Поддръжка	4 508	4 527	4 537	4 541	4 530
Застраховки	1 478	1 495	1 504	1 507	1 497
Оперативни разходи и амортизация за 240 л. био-контейнери, лв./г.	47 054	47 296	47 425	47 471	47 336
Разходи на контейнер, лв./г.	2,03	2,04	2,05	2,05	2,05
Разходи на тон био-отпадъци.	61,79	61,65	61,58	61,56	61,63
Разходи на жител, лв./г.	7,09	7,29	7,48	7,66	7,82

Таблица 7. Система за събиране на 110 л. био-кофи за разделното събиране на био-отпадъци

	2016	2017	2018	2019	2020
Обхванати жители	1 767	1 728	1 689	1 650	1 611
Брой домакинства	736	720	704	688	671
Брой 80 л. био-кофи	1 490	1 490	1 490	1 490	1 490
Общо количество събрани отпадъци	203	204	205	205	205
Стойност на използваните кофи (110 л)	73 755	0	0	0	0
Амортизации на контейнери	17 036	17 036	17 036	17 036	17 036
Транспортни средства Обем 16 [м^3]					
Дял на използване на камион за 110 л. био-кофи	28,2%	28,2%	28,2%	28,2%	28,2%
амортизации на камиони	8 587	8 587	8 587	8 587	8 587
Разходи за експлоатация и поддръжка за 110 л. био-кофи	20 099	20 103	20 105	20 106	20 104
Персонал					
Шофьори	4 054	4 054	4 054	4 054	4 054
Товарачи	8 616	8 616	8 616	8 616	8 616
Горива	856	859	861	862	860
Други консумативи	135	136	136	136	136
Поддръжка	5 140	5 140	5 140	5 140	5 140
Застраховки	1 298	1 298	1 298	1 298	1 298
Оперативни разходи и амортизация за 110 л. био-кофи	45 721	45 725	45 727	45 728	45 726
Разходи на контейнер	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59
Разходи на тон био-отпадъци	225,46	223,84	222,99	222,68	223,58
Разходи на жител	25,88	26,46	27,07	27,71	28,38

Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци

При параметрите описани за **Вариант 2 Отделни системи за разделно събиране отделно на хранителните и отделно на градинските отпадъци** е направена калкулация на разходите за обслужване на контейнерите за хранителни и зелени отпадъци. Резултатите за извозване на 240 л. контейнери и 80 л.- кофи за хранителни отпадъци както и 1100 л. контейнери за зелени отпадъци са представени в следните таблици.

Таблица 8. Система за събиране на 240л. контейнери за разделното събиране на хранителни отпадъци

	2016	2017	2018	2019	2020
Обхванати жители	6 635	6 489	6 343	6 197	6 051
Брой домакинства	2 765	2 704	2 643	2 582	2 521
Общо количество събрани отпадъци	119	120	121	121	120
Стойност на използваните контейнери (240 л)	56 070	0	0	0	0
Транспортни средства Обем 16 [м^3]					
Дял на използване на камион за 240 л. контейнери за хранителни отпадъци	28,0%	28,0%	28,0%	28,0%	28,0%
амортизации на камиони	9 688	9 688	9 688	9 688	9 688
Разходи за експлоатация и поддръжка за 240 л. контейнери за хранителни отпадъци	18 674	18 677	18 678	18 678	18 677
Персонал					
Шофьори	4 036	4 036	4 036	4 036	4 036
Товарачи	8 577	8 577	8 577	8 577	8 577
Горива	617	619	620	620	619
Други консумативи	62	62	62	62	62
Поддръжка	4 195	4 195	4 195	4 195	4 195
Застраховки	1 187	1 187	1 187	1 187	1 187
Оперативни разходи и амортизация за 240 л. контейнери за хранителни отпадъци	41 313	41 316	41 317	41 317	41 316
Разходи на тон хранителни отпадъци	346,64	344,14	342,83	342,35	343,73

Разходи на жител	6,23	6,37	6,51	6,67	6,83

Таблица 9. Система за събиране на 80 л. кофи за разделното събиране на хранителни отпадъци

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Обхванати жители	1 767	1 728	1 689	1 650	1 611
Брой домакинства	736	720	704	688	671
Брой 80 л. кофи за хранителни отпадъци	1 490	1 490	1 490	1 490	1 490
Общо количество събрани отпадъци	32	32	32	32	32
Стойност на използваните кофи (80 л)	73 755	0	0	0	0
Амортизации на контейнери	17 036	17 036	17 036	17 036	17 036
Транспортни средства Обем 16 [м^3]					
Дял на използване на камион за 80 л. кофи за хранителни отпадъци	28,2%	28,2%	28,2%	28,2%	28,2%
амортизации на камиони	8 587	8 587	8 587	8 587	8 587
Разходи за експлоатация и поддръжка за 80 л. кофи за хранителни отпадъци	19 647	19 648	19 648	19 648	19 648
Персонал					
Шофьори	4 054	4 054	4 054	4 054	4 054
Товарачи	8 616	8 616	8 616	8 616	8 616
Горива	445	446	446	446	446
Други консумативи	94	94	95	95	94
Поддръжка	5 140	5 140	5 140	5 140	5 140
Застраховки	1 298	1 298	1 298	1 298	1 298
Оперативни разходи и амортизация за 80 л. кофи за хранителни отпадъци	45 270	45 270	45 271	45 271	45 270
Разходи на контейнер	0,58	0,58	0,58	0,58	0,58
Разходи на тон хранителни отпадъци	1426,43	1416,08	1410,62	1408,67	1414,38
Разходи на жител	25,62	26,20	26,80	27,43	28,10

Таблица 10. Система за събиране на 1100 л. контейнери за разделното събиране на зелени отпадъци

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Обхванати жители	6 635	6 635	6 635	6 635	6 635
Брой домакинства	2 765	2 765	2 765	2 765	2 765
Брой 1100 л. контейнери за зелени отпадъци	100	100	100	100	100
Общо количество събрани зелени отпадъци	645	650	652	653	650
Стойност на използваните контейнери (1100 л)	266 805	1 732	1 155	578	0
Амортизации на контейнери	61 625	62 025	62 292	62 426	62 426
Транспортни средства Обем 16 [м^3]					
Дял на използване на камион за 1100 л. контейнери за зелени отпадъци	5,5%	13,8%	13,8%	13,8%	13,8%
амортизации на камиони	1 890	4 760	4 779	4 785	4 766
Разходи за експлоатация и поддръжка за 1100 л. контейнери за зелени отпадъци	20 674	25 681	25 792	25 843	25 802
Персонал					
Шофьори	788	1 983	1 991	1 994	1 986
Товарачи	1 674	4 214	4 231	4 237	4 220
Горива	2 024	2 069	2 075	2 078	2 071
Други консумативи	202	207	208	208	207
Поддръжка	15 445	15 741	15 810	15 844	15 842
Застраховки	542	1 466	1 478	1 483	1 476
Оперативни разходи и амортизация за 1100 л. контейнери за	84	92	92	93	92

зелени отпадъци	190	467	863	054	993
Разходи на контейнер	46,77	51,37	51,59	51,70	51,66
Разходи на тон зелени отпадъци	130,53	142,32	142,38	142,47	142,96
Разходи на жител	12,69	13,94	14,00	14,02	14,02

В Таблица 11 е представено сравнение на разходите за реализация на двата варианта за разделно събиране на биоотпадъците.

Таблица 11. Сравнение на разходите за реализация на двата варианта за разделно събиране на биоотпадъците

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Вариант 1					
Система за събиране на 240л. контейнери за разделното събиране на био-отпадъци	47 054	47 296	47 425	47 471	47 336
Система за събиране на 110 л. кофи за разделното събиране на био-отпадъци	45 721	45 725	45 727	45 728	45 726
Общо за събиране на био-отпадъци - Вариант 1	**92 776**	**93 021**	**93 152**	**93 199**	**93 062**
Вариант 2					
Система за събиране на 240л. контейнери за разделното събиране на хранителни отпадъци	41 313	41 316	41 317	41 317	41 316
Система за събиране на 80 л. кофи за разделното събиране на хранителни отпадъци	45 270	45 270	45 271	45 271	45 270
Общо за събиране на хранителни и зелени отпадъци - Вариант 2	**86 583**	**86 586**	**86 588**	**86 588**	**86 586**

Цената за закупуване на 1 чувал за многократна употреба е

Изводи:

Съгласно примерите дадени в Инструкциите за прилагане на нормативните изисквания, свързани с управлението на биоотпадъците при Вариант 2 може да се реализира по-високо ниво на разделно събиране на хранителните отпадъци и съответно по-малко количество хранителни отпадъци в остатъчната фракция. Успехът обаче се определя не от измерими показатели като например степента на автоматизация и механизация, а от субективни фактори като нивото на общественото съзнание по проблемите на опазването на околната среда и манталитета на населението.

Цитираните примери в инструкциите са за държави с дългогодишни традиции в управлението на отпадъците. Поради тази причина се препоръчва първоначално при изграждането на компостираща инсталация да се премине към Вариант 3 за разделно събиране на зелените отпадъци, които считаме за по – целесъобразно. Практиката показва, че при събиране на зелените отпадъци в кофи и контейнери и вземайки в предвид съзнанието на населението и отношението им към разделно събиране на отпадъци, вътре ще попада и друг вид отпадъци. Това от своя страна ще допринесе за замърсяването на чистия зелен отпадък.

Не намираме за целесъобразно разделното събиране на хранителни отпадъци, тъй като няма изграден завод за тяхната преработка – инсталация за Механично Биологично Третиране (МБТ), а в открити компостиращи инсталации е недопустимо рециклирането на тези отпадъци. Варианта при събиране на тези отпадъци е те отново ще се депонират на съществуващото депо за неопасни отпадъци.

V. План за действие с подпрограми с мерки за постигането им

V.1 Подпрограма с мерки за предотвратяването образуването на отпадъци

Образуването и третирането на отпадъци е свързано с редица рискове за околната среда вследствие емисиите на метан и инфилтрат от депонирането на отпадъци, отделянето на тежки метали и диоксини и фуражи при изгаряне, както и поради токсичността на редица опасни отпадъци.

Освен вредата за околната среда, с образуването на отпадъците и тяхното обезвреждане се губи значително количество природни ресурси.

Последните години бяха маркирани от непрекъснато нарастване на общественото съзнание за огромните предизвикателства, пред които сме изправени за избягване на глобална екологична катастрофа.

В този контекст мерките за предотвратяване или минимизиране образуването на отпадъците и свързаните с тях рискове за околната среда са от съществено значение за ограничаване изчерпването на първичните ресурси и климатичните промени.

V.1.1 Концепция и нормативни изисквания

Концепцията за предотвратяване образуването на отпадъци заема централно място във всички важни нормативни документи за управлението на отпадъците- както в *Базелската конвенция за контрол на трансграничното движение на опасни отпадъци и тяхното обезвреждане* , така и в рамковата Директива 2008/98/ЕО за отпадъците и директивите за специфичните отпадъчни потоци. В националното законодателство предотвратяването на отпадъците е регламентирано в Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и наредбите за масово разпространените отпадъци.

Дефиницията за „предотвратяване" съгласно чл. 3, ал. 3 от рамковата директива за отпадъците съдържа основните аспекти на действията за предотвратяване образуването на отпадъци и намаляване на количеството и опасностите свързани с отпадъците, а също така определя и периода от жизнения цикъл, в който се прилагат мерките за предотвратяване. В съответствие с дефиницията „предотвратяване означава мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

а) количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;

б) вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве, или

в) съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите"

Както се вижда от определението предотвратяването може да бъде разделено на два главни аспекта – намаляване на количеството и намаляване на вредното въздействие. Директивата на дава приоритет на някой от тези два аспекта, като дори вследствие на употребата на съюза „или" (вместо „и") показва, че е достатъчно да бъде изпълнена една от трите подточки за да се счете, че са предприети мерки за предотвратяване на отпадъците.

Също така, директивата все още не регламентира до каква степен трябва да са изпълнени дейностите за намаляване на количеството и опасността на отпадъците за да се приеме, че са спазени изискванията за предотвратяване. Не са въведени задължителни индикатори за измерване и отчитане степента на прилагане на мерките за предотвратяване. Това означава, че концепцията е в процес на разработка и усъвършенстване.

Повторната употреба се счита за форма на предотвратяване тъй като се съдържа в т. а) на дефиницията за предотвратяване – „включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл". Самостоятелно повторната употреба е дефинирана като „всяка дейност, посредством, която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени".

За повторна употреба могат да се считат следните дейности:

•директна употреба – или от някой друг или по различен начин;

•обновяване: напр. почистване, подобряване на външния вид, поддръжка в изправност и др.;

•поправяне: отстраняване на неизправности;

• използване като източник на резервни части;

• реставриране: този процес може да включва пълно разглобяване на продукта и подмяна на основни части, като реставрираният продукт може да е със същите или дори по-добри качества.

Повторната употреба не само отлага момента в който продукта се превръща в отпадък, но също вследствие многократната употреба на продукта се намалява количеството на отпадъците което би се образувало от еквивалентни продукти за еднократна употреба.

В рамковата директива е въведено и понятието „подготовка за повторна употреба", което има същия смисъл като повторната употреба, но се отнася не за дейности с продукти, а с отпадъци. Подготовката за повторна употреба не се счита за предотвратяване тъй като отпадъците вече са образувани. Тъй като определението за „отпадък" е широкообхватно, практически не може да се направи ясно разграничение между „продукт" и „отпадък" и съответно между „повторна употреба" (която е вид предотвратяване) и „подготовка за повторна употреба" (операция по оползотворяване). Очаква се допълнителна яснота по въпроса да се внесе с приемането на критериите за край на отпадъка, които следва да се разработят в съответствие с чл. 6 от рамковата директива.

Въпреки, че не се считат за предотвратяване, подготовката за повторна употреба и рециклирането на отпадъци водят до предотвратяване образуването на отпадъци тъй като спестяват добива на първични природни суровини и свързаното с това образуване на отпадъци от добивната промишленост.

Концепцията за предотвратяване на отпадъците трябва да бъде прилагана по време на всички етапи от материалния цикъл – от добива на суровината, производството на продукта, дистрибуцията, потреблението и превръщането му в отпадък. Предотвратяването следва да се прилага и преди стартирането на материалния цикъл – по време на проектирането на продукта, избор на начин за опаковане, изготвянето на стратегията за реализацията му, вземането на решения за маркетинговото му позициониране и др. Мерките за предотвратяване предприети през по-ранните етапи са по-ефективни.

V.1.2 Мерки за предотвратяване на отпадъците

В Приложение IV на рамковата директива са изброени възможните мерки за предотвратяване на отпадъците - мерки, които могат да засегнат рамковите условия, свързани с образуването на отпадъци, мерки, които могат да засегнат фазата на проектиране и производство и разпространение, мерки, които могат да засегнат фазата на потребление и употреба. За успешното прилагане на стратегия за предотвратяване на отпадъците е необходимо да се приложи комбинация от нормативни, икономически, технически и комуникационни механизми. Мерките следва да обхващат всички етапи от жизнения цикъл - проектиране, добив на суровини, производство, разпространение, употреба, образуване на отпадъка и края на отпадъка.

В Таблица 12 са идентифицирани възможните мерки за осигуряване предотвратяване на отпадъците и е указан етапа от жизнения цикъл, в който съответните мерки могат да бъдат приложени.

Таблица 12. Възможни мерки за предотвратяване на отпадъците

	Проектиране	**Добив на суровини**	**Производство**	**Разпространение**	**Употреба**	**Отпадък**	**Край на отпадъка**
Нормативни	Продуктови стандарти Цели за предотвратяване Зелени обществени поръчки	Технологични стандарти Продуктови стандарти Цели за предотвратяване	Технологични стандарти Продуктови стандарти Цели за предотвратяване	Цели за предотвратяване Навлизане на пазара	Цели за предотвратяване	Цели за предотвратяване Технологични стандарти	Продуктови стандарти (критерии за край на отпадъка)
Икономически	Положителни/ отрицателни финансови стимули Разширена отговорност на производителя	Положителни/ отрицателни финансови стимули	Положителни/ отрицателни финансови стимули	Разширена отговорност на производителя Положителни/ отрицателни финансови стимули	Положителни/ отрицателни финансови стимули	Разширена отговорност на производителят Положителни/ отрицателни финансови стимули	
Комуникационни инструменти	Еко маркировка Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществения съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Еко маркировка Повишаване на обществото съзнание/ обучение Маркетинг Доброволни споразумения	Повишаване на обществения съзнание/ обучение Доброволни споразумения	Повишаване на обществото съзнание/ обучение Зелени обществени поръчки Маркетинг Доброволни споразумения
Технически инструменти	Екологосъобразно проектиране	Технологични стандарти	Повторна употреба (чрез реставриране) Технологични стандарти	Повторна употреба (на опаковки)	Повторна употреба (продажба на продукти втора употреба)	Повторна употреба (части за повторна употреба)	

Мерките за предотвратяване на отпадъците трябва да са подбрани така, че да се гарантира максимална ефективност на въздействието върху конкретния отпадъчен поток или етап от жизнения цикъл, към които са насочени. По долу е направено кратко описание на идентифицираните в Таблица 12 мерки, а в следващите раздели са представени планираните комбинации от мерки за всеки конкретен отпадъчен поток, образуван на територията на Община Доспат.

V.1.2.1 Повишаване на общественото съзнание и обучение

Целта на тази мярка е да повиши информираността за опасностите за околната среда и човешкото здраве свързани с отпадъците вследствие, на което да убеди:

- потребителите да купуват продукти, след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци и оказват по-малко вредно върху околната среда;
- производителите да произвеждат продукти, след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци и оказват по-малко вредно върху околната среда;
- проектантите да проектират продукти, след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци и оказват по-малко вредно върху околната среда;

В условията на пазарна икономика търсенето на екологосъобразни продукти може да бъде повишено чрез въздействие върху нагласите на потребителя. В съвременното информационно общество разясняването на вредните въздействие на отпадъците върху околната среда е силен подтик за насочване на потребителите например към продукти с по-малко опаковки или с опаковки създаващи по-малко рискове за околната среда, което от своя страна ще насърчи проектирането и производството на екологосъобразни продукти, от които се образуват по-малко отпадъци, продукти с ограничено съдържание на опасни вещества, продукти подходящи за многократна употреба, намаляване на опаковките и т.н.

Тъй като в редица случаи предотвратяването на отпадъците не съвпада и противоречи на икономическите интереси на производителите и потребителите на продукти политиката на убеждаване е недостатъчна и трябва да бъде съчетана със задължаващи нормативни изисквания, стандарти и икономически инструменти.

V.1.2.2 Екологосъобразно проектиране

Целта на екологосъобразното проектиране е още по време на оформянето на замисъла на продукта да се осигури, че той ще оказва минимално въздействие върху околната среда през целия си жизнен цикъл в т.ч. да се ограничи количеството на използваните природни суровини и превръщането им в отпадък.

Тази мярка може да включва например дейности по:

- минимизиране използването на суровини чрез намаляване или пълно изключване влагането на материали в производството на даден продукт – замяна на хартиените носители на данни с електронни, намаляване размера на продукта и др.
- минимизиране образуването на отпадъци по време на производството;
  - проектиране с цел оптимизация на производството
  - повишаване осведомеността относно неефективното използването на повече суровини и свързаното с това повишаване на производствените разходи
  - намаляване образуването на отпадъци от опаковки при доставянето на компоненти;
- минимизиране образуването на отпадъци по време на разпространението:
  - проектиране с цел оптимизация на опаковането на продукта;
  - проектиране на опаковката с цел многократната и употреба;
- минимизиране образуването на отпадъци по време на употребата
  - подобряване на трайността на продукта и неговата износоустойчивост;
  - проектиране с цел предотвратяване на бързото превръщане на продукта в отпадък, минимизиране на необходимите за употребата му консумативи и минимизиране на нуждата от поддръжка и ремонт;
- включване на отпадъците, чието образуване не може да бъде предотвратено обратно в материалния цикъл:

- проектиране на продукта с цел увеличаване на възможностите за включване на отпадъците, чието образуване не може да бъде предотвратено обратно в материалния цикъл;
- проектиране на продукта с цел намаляване количеството на влаганите опасни вещества и замяната им с неопасни;
- проектиране с цел улесняване на ремонтирането, разкомплектоването и подмяна на части на продукта;
- проектиране с цел улесняване на рециклирането;
- проектиране с цел улесняване на повторната употреба.

V.1.2.3 Разширена отговорност на производителя

Разширената отговорност на производителя е подход на политиката по околна среда според, който отговорността на производителя за продукта е удължена за да обхваща употребата и етапа след употребата в т.ч. отговорността за управлението на отпадъците, образувани след употребата на продукта. Разходите за управлението им се начисляват в цените на крайните продукти, поради което за да останат конкурентни, производителите се стремят да ги намалят чрез произвеждане на продукти, които могат да се употребяват многократно или след употребата, на които се образуват по-малко отпадъци. Следователно въвеждането на отговорност за финансиране на управлението на отпадъците принуждава производителите да проектират продуктите си по екологосъобразен начин.

Разширената отговорност на производителя се реализира чрез:

- нормативни задължения (наредбите за масово разпространените отпадъци) или чрез доброволни споразумения между отговорния бизнес и администрацията в т.ч.:
  - задължения за приемане на отпадъците, образувани след употреба на продуктите, обратно в местата за продажба на продуктите на крайните потребители;
  - създаването на обединения на производителите (организации по оползотворяване) или индивидуално от отделните производители;
  - въвеждане на стандарти за продуктите
  - въвеждане на цели за събиране и оползотворяване на отпадъци, образувани след употреба на продуктите – каквито са въведени в наредбите за масово разпространените отпадъци;
- икономически инструменти:
  - повишаване на таксите за депониране – каквито са отчисленията въведени с Раздел IV "а" от ЗУО и по конкретно отчисленията по чл. 64 от ЗУО;
  - депозитни системи
  - субсидиране на предприятия, които са предприели мерки за предотвратяване и/или налагане на допълнителни такси/данъци на предприятия, чиито продукти не са екологосъобразни- каквато е продуктовата такса, заплащана от производители/ вносители, които не членуват в организация по оползотворяване или не изпълняват задълженията си индивидуално;
- комуникационни инструменти:
  - маркиране/ етикетиране – маркировките за съдържание на вредни вещества, съгласно наредбите за масово разпространените отпадъци, както и екомаркировките, поставяни на екологосъобразни продукти в съответствие с изискванията на ЗООС;
  - информация до потребителите за възможностите за предаване на отпадъците от продуктите, осигурени от производителите;
  - информация предоставена от производителите на преработвателите на отпадъци относно вложените материали,

съдържанието на опасни вещества и възможностите за демонтиране/ разделяне по материали – задължения за предоставяне на такава информация са въведени с наредбите за масово разпространените отпадъци, което позволява на преработвателите да подобрят качествата рециклираните материали и да предотвратят попадането на опасни вещества в рециклата.

V.1.2.4 „Зелени" обществени поръчки

Един от най-важните инструменти на администрацията е провеждането на т.нар. „зелени обществени поръчки", при които водещите критерии за избор на изпълнители на услуги или закупуване на продукти с обществени средства е прилагането на принципа за предотвратяване на отпадъците. Примери за това са закупуването на продукти за многократна употреба, продукти втора употреба, залагане в техническите спецификации на възможности за ремонт, поправка, подмяна на части и компоненти и др.

Зелените обществени поръчки освен, че имат директни ползи за околната среда, подпомагат развитието на пазара на екологосъобразни продукти и услуги, допринасят за преодоляване на предразсъдъците относно използването на рециклирани продукти, продукти втора употреба и служат като добър пример за частния сектор.

V.1.2.5 Маркиране на продуктите и схеми за екомаркировка

Целта на този инструмент е да насочва потребителите към покупката на екологосъобразни продукти чрез поставяне на информационен етикет указващ например съдържанието на опасни вещества или друга информация, показваща въздействието върху околната среда или чрез поставяне на знак (екомаркировка) удостоверяващ, че при проектирането и производството на продукта са взети всички възможни мерки за предотвратяване вредното му въздействие върху околната среда в т.ч. за предотвратяването на отпадъците. Това е комуникационен инструмент и цели въздействие върху нагласата на потребителите.

Реализира се чрез доброволно участие в схеми за:

- поставяне на екомаркировка, удостоверяваща изпълнението на комплекс от критерии от:
  - официални сертифициращи органи – екомаркировка на Европейската общност, екомаркировка Blue Angel и др.
  - частни независими схеми за оценяване - Max Havelaar, FSC, Nature Plus (за строителни материали), MSC, Energy Star и др.
- поставяне на информационен етикет, че продукта изпълнява определено изискване напр. – клас енергийна ефективност, възможност за рециклиране (лого за рециклиране), членство в организация по оползотворяване (маркировка по чл. 62, ал. 5 от ЗУО) и др.
- издаване на Декларация за екологосъобразност на продукта (Environmental Product Declaration – EPD) – това е стандартизиран инструмент (ISO 14025/TR) за оценката на въздействието върху околната среда на продукта през целия му жизнен цикъл.

V.1.2.6 Използване на маркетинг инструментариума за насърчаване потреблението на екологосъобразни продукти

В съвременното общество търсенето на екологосъобразни продукти непрекъснато се увеличава, вследствие включването в образователните програми и все по-широкото разпространение в масмедиите на информация за проблемите по опазването на околната среда, поради което предприемането на мерки за популяризиране на продуктите, които

могат да се употребяват многократно, чиято употреба е свързана с образуването на по-малко отпадъци или вреди за околната среда може значително да подобри възможността за пласиране на продукцията.

Мерките за публичност и реклама следва да бъдат провеждани не само от производителите и дистрибуторите на продукта, но да се подкрепят също от компетентните органи потребителски и други неправителствени организации. Препоръчително е предприемането на общи действия като напр. съгласуването на етични кодекси от маркетинговите отдели на отговорния бизнес относно мерките за въздействие върху нагласите на потребителите с цел насърчаване търсенето на екологосъобразни продукти.

V.1.2.7 Положителни/ отрицателни финансови стимули

С прилагането на икономически инструменти може да се постигне значително съкращаване употребата на първични природни ресурси, намаляване на образуваните отпадъци и свързаните с това рискове за околната среда. Те трябва да се използват по начин, който изключва засягане на свободната конкуренция. В съответствие с политиката на Европейския съюз следва да са насочени към осигуряване поемането на разходите по управление на отпадъците от причинителя им или производителя на продукта, след употребата на който се образуват.

В държавите от Европейския съюз се прилагат следните инструменти:

- данъци и такси върху природните суровини – полезни изкопаеми, строителни материали, дървесина и др.
- данъци и такси върху продукти:
  - масово разпространени отпадъци, образувани след употребата на батерии, електрическо и електронно оборудване, МПС, опаковки, масла, гуми;
  - найлонови торбички, пластмасови прибори и др. продукти за еднократна употреба;
  - диференцирани (намалени) такси върху продукти пригодени за повторна употреба или продукти с екомаркировка;
- такси върху отпадъци:
  - такса за депониране или изгаряне- целящи да повишат цената за депониране/ изгаряне, които са с най-ниските приоритети в йерархията за управление на отпадъците, което принуждава задължените лица да предприемат мерки за предотвратяване, рециклиране и оползотворяване на отпадъци;
  - определяне размера на таксата в зависимост от количеството на образуваните отпадъци;
- стимули за производство на екологосъобразни продукти:
  - данъчни приспадания - с цел защита на конкуренцията се прилагат само за иновации, научни изследвания, а в някои случай за инвестиции в опазване на околната среда;
  - намаляване на амортизационния срок на инвестициите в опазване на околната среда;
  - субсидии (в т.ч. безвъзмездни) за финансиране на проекти за предотвратяване на отпадъците;
  - субсидиране на консултантски услуги;
- други:
  - данъчни облекчения – за центрове за поправка и повторна употреба;
  - депозитни системи – с цел увеличаване на многократната употреба- при връщане на използвания продукт депозита се възстановява.

V.1.2.8 Цели за предотвратяване

С въвеждането в нормативната уредба на цели за предотвратяване се цели постигането на по-голямо намаляване на количествата на образуваните отпадъци и свързаните с това рискове за околната среда в сравнение с текущите нива.

Целите за предотвратяване могат да бъдат поставени върху количеството на образуваните отпадъци, концентрациите на замърсителите в отпадъците (т.е. определяне на вредното въздействие на отпадъците) или чрез следене на специфичен индикатор характеризиращ общия успех от прилаганите мерки.

Рамковата директива за отпадъците поставя цел до края на 2014г. да бъдат определени цели за 2020 г. за предотвратяване и за прекъсване на връзката между икономическия растеж и екологичните въздействия, свързани с образуването на отпадъците.

Проучванията посочват следните възможности за въвеждане на цели за предотвратяване:

- поставяне на цел за степента на взаимозависимост на количеството на образуваните отпадъци спрямо промяната на ръста на БВП (degree of decoupling). Съгласно методологията на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) този показател се определя с формулата

$$r(t) = 1 - \frac{W(t)/GDP(t)}{W(t_0)/GDP(t_0)}$$

където:

r(t) – степен на взаимозависимост между икономическия растеж и образуването на отпадъци за година t;

W(t) –количеството отпадъци, образувано през година t;

GDP(t) –брутен вътрешен продукт през година t;

W(t) –количеството отпадъци, образувано през година t_0;

GDP(t) –брутен вътрешен продукт през година t_0;

Обикновено се избира разлика от 5 години т.е. $t-t_0=5$.

Понастоящем с нарастването на БВП се увеличава и количеството на отпадъците, като целта е степента на тази взаимозависимост да бъде:

  - намалена – когато след прилагане на мерките за предотвратяване количеството на отпадъците продължава да нараства, но с по-малко в сравнение с нарастването на БВП, което се означава като относителна независимост (relative decoupling) или
  - преустановена – когато с нарастването на БВП, количеството на отпадъците остава същото или намалява, което се означава като абсолютна независимост (absolute decoupling).
- фиксиране на количество отпадъци, което не трябва да бъде надвишавано;
- фиксиране на процент спрямо количеството отпадъци образувани през година избрана за референтна, който не трябва да бъде надвишаван;
- установяване на процент/проценти за намаляване на количеството спрямо предходната година;
- достигане на зададено ниво на безопасност на продукта или състав на продукта;
- достигане на определена степен на прилагане на даден инструмент за предотвратяване на отпадъците – напр. дял от потребителите, ползващи пазарски торби за повторна употреба;

V.1.2.9 Продуктови стандарти

С прилагането на продуктови стандарти се цели да се осигури, че продуктите са проектирани и произведени така че да се гарантира пригодността им за постигане изискванията за предотвратяване като:

- забрани и ограничения за влагане на опасни вещества – напр. въведените в наредбите за масово разпространените отпадъци, REACH и др.;
- изисквания за улесняване на разглобяването, подмяната на резервни части и поправката им, възможност за многократна употреба, и др. въведени със специфичните наредби за ИУЕЕО, ИУМПС, НУБА и др.;
- изисквания за минимизиране на обема/ теглото – напр. съществените изисквания към опаковките;
- изискванията за качеството на продукта – напр. критериите за край на отпадъка;
- гаранционен срок – осигуряващи трайността на продукта и възможностите за ремонт и подмяна на резервни части;
- изисквания за маркировка на продукта - CE маркировка, екомаркировка и др.

V.1.2.10 Повторна употреба

Повторната (многократната) употреба предотвратява превръщането на материала в отпадък. По-такъв начин се редуцира количеството на продуктите навлизащи в етапа на управление на отпадъците от жизнения цикъл на продукта.

Както беше посочено за повторна употреба могат да се считат следните дейности:

- директна употреба – напр. повторно пълнене на опаковки, презареждане на батерии, дрехи втора употреба и др.;
- обновяване: напр. почистване, подобряване на външния вид, поддръжка в изправност и др.;
- поправяне: отстраняване на неизправности напр. на електрически или електронни уреди;
- използване като източник на резервни части;
- реставриране: този процес може да включва пълно разглобяване на продукта и подмяна на основни части, като реставрираният продукт може да е със същите или дори с по-добри качества.

Повторната употреба допринася за намаляване на количеството на образуваните отпадъци в етапа на производство, етапа на разпространение и етапа на потребление от жизнения цикъл на продукта:

- етап на производство – вследствие употребата на резервни части от излязло от употреба оборудване;
- етапа на разпространение – вследствие повторно пълнене на опаковки;
- етапа на потребление – вследствие продажбата на продукти втора употреба.

За насърчаване на повторната употреба се прилагат следните инструменти:

- екологосъобразно проектиране – проектиране на продуктите така, че да са пригодени за многократна употреба;
- продуктови стандарти – напр. съществените изисквания към опаковките, CEN стандарти, изискващи осигуряването на минимален брой употреби и др.;
- обучение и кампании за повишаван на общественото съзнание, насочени към поощряване на повторната употреба;
- етикетиране и маркиране като напр. етикета RReuse, гарантиращ надеждното функциониране и безопасността на уредите, поправка от персонал, чиято подготовка и обучение са сертифицирани при спазването на определена процедура.

V.1.2.11 Технологични стандарти

Чрез прилагането на технологични стандарти се цели да се повиши ефективността на добива на суровини и производството на продукти с цел намаляване използването на природни ресурси.

Технологичните стандарти се прилагат главно заради нормативни изисквания, но могат да се използват и вследствие на доброволни споразумения или като маркетингов инструмент. Към тях могат да се причислят и изискванията за прилагане на най-добри налични техники. Съществуват повече от 30 BREF документи за прилагане на най-добри налични техники в различни сектори – текстилна индустрия, нефтопреработване, химическа индустрия, хартиено производство, металургия и др. Прилагането на най-добри налични техники е свързано с предотвратяване на образуването на отпадъци и свързаните с това рискове за околната среда в етапите на добив и производство от жизнения цикъл на продукта.

V.1.3 Предотвратяване на битовите отпадъци

В съответствие с изискванията на националното законодателство управлението на битовите отпадъци е пряка отговорност на общината, на чиято територия те се образуват. Политиката на Община Доспат по управление на битовите отпадъци следва да се ръководи от йерархията за управление на отпадъците с първи приоритет предотвратяването на отпадъците, последвано от повторна употреба и рециклиране, оползотворяване (по-специално енергийно) и на последно място депониране.

V.1.3.1 Създаване на необходимите условия за предотвратяване при източника на образуване

Община Доспат планира провеждането както на мерки за създаване на подходяща среда за предотвратяване на отпадъците така и специфични мерки насочени към конкретни видове отпадъци.

Нормативни изисквания

Законодателната рамка за предотвратяването на отпадъците е положена с рамковата директива за отпадъците, чиито разпоредби предстои да се въведат в националното законодателство. На европейско ниво все още законодателството няма необходимата степен на конкретност. До окончателното формулиране на националната политика по предотвратяване на отпадъците община Доспат не предвижда приемането на специфични разпоредби в местната нормативна уредба. До тогава усилията ще бъдат насочени към повишаване на общественото съзнание, набирането на данни, консултации и обсъждане на възможностите за ангажиране в този процес на лицата, чиито отговорности за предотвратяване на отпадъците вече са определени с наредбите за масово разпространените отпадъци.

Повишаване на общественото съзнание

Успехът на политиката за предотвратяване на отпадъците зависи в най-голяма степен от привличането на възможно най-широк кръг от заинтересованите лица. На първо място трябва да се повиши тяхната осведоменост за ползите от мерките за предотвратяване, рисковете за околната среда свързани с отпадъците, както и начините за реализацията на предвидените мерки и ролята на отделните участници. При избора на стратегия за повишаване на общественото съзнание следва да се отчете, че посланията за предотвратяването и отговорното потребление са една сложна тема, която противоречи на посланията на рекламните на продуктите, които продават мечти и защитават концепцията за потребление, фокусирани върху удоволствието и съществуването без грижи. За разлика от тях кампаниите за устойчиво потребление правят до известна степен обратното, чрез връщане на нашето внимание към социалните или екологични последици от нашите избори.

Освен това промяната в поведението на потребителите няма незабавен ефект и отнемат време. Посланията трябва да се повтарят редовно, за да се поддържа техния ефект.

Нещо повече, би било невярно да се твърди, че кампаниите са в синхрон с всички нива на населението и са ефективни за всички целеви аудитории. За някои от тях, нищо не заменя прекият контакт и изглежда полезно да се разчита на тези участници на местно ниво, да предават послания, да адаптират форми на комуникация с различните целеви публики и да дават приоритет на местните контакти.

Набиране на данни

За определяне успеха на кампаниите за повишаване на осведомеността и другите мерки за предотвратяване трябва да се измерят техните ефекти върху промяната на нагласите и поведението на потребителите. Измерванията са възможни в определени целеви групи, както и на малки проби от населението.

Докато промените в нагласите и поведението на потребителите могат да се определят чрез статистически проучвания, то количеството на генерираните отпадъци свързан с различните целеви аудитории е трудно да бъде определено. Ето защо за да се измери въздействието на кампаниите и другите мерки за предотвратяване на отпадъците е необходимо да се правят изследвания за количеството и състава на отпадъците за даден район или за общината като цяло.

Ангажиране на лицата, за които се прилага принципът „отговорност на производителят"

Община Доспат има сключени договори с организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки и предстои сключване на договори с ООп за електрическо и електронно оборудване, батерии и акумулатори, моторни превозни средства, които съгласно съответните наредби за масово разпространени отпадъци имат задължения да предприемат мерки за увеличаване на повторната употреба, предотвратяване образуването на отпадъци и свързаните с тях рискове за околната среда. Понастоящем ООп не предоставя информация на Община Доспат за предприетите мерки за предотвратяване на отпадъците и постигнатите резултати. В тази връзка е необходимо да се обсъдят възможните подходи и да се договорят начините за отчитане на предприетите мерки, както и да се определят измерими индикатори.

Планирани мерки

1. Извършване на периодични информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци, ориентирани най-вече към:

• намаляване на образуваните отпадъци

• устойчиво потребление

• участие в разделното събиране (разделяне при източника).

2. Община Доспат ще си сътрудничи, с други общини и региони в:

• изграждането на партньорства за повишаване на общественото съзнание или за провеждане на съвместни мероприятия за предотвратяване на отпадъците;

• участие в съвместни проекти.

3. Община Доспат ще извършва анализ на състава на битовите отпадъци и на други главни източници на отпадъци (институции и офиси) на регулярна основа, като осигурява приемственост в методологиите. Тези анализи трябва да дадат възможност генерирането на отпадъци да бъде проследено с течение на времето.

4. Паралелно с данните за образувани отпадъци, Община Доспат ще извърши оценка на промените на пазара (данни за продажбите на екологични продукти и услуги). Общината също редовно ще провежда проучвания на общественото мнение с цел да се идентифицират промените в нагласите и поведението на жителите.

5. Общината ще обсъди съвместно с организациите по оползотворяване възможните подходи за отчитане на предприетите от тях мерки за предотвратяване, както и да се определят измерими индикатори за постигнатите резултати. Постигнатите договорености ще залегнат в договорите с организациите.

V.1.3.2 Хранителни отпадъци

Вследствие на биоразградимостта си хранителните отпадъци оказват силно въздействие върху околната среда тъй като в процеса на биологично разграждане условията на депата за отпадъци отделят топлина, биогаз и замърсители в инфилтрата. Изследване, проведено за Европейската комисия, показва, че храната представлява 20 - 30% от емисиите на парникови газове, свързани с потреблението. Месото и птиците, сами по себе си съставляват 12% от тези емисии, в сравнение с 5% от млечните продукти и 2% за плодове и зеленчуци..

Оценката на морфологичния анализ на битовите отпадъци, образувани на територията на Община Доспат показва, че над 17,37% от тях са хранителни.

Резултатите от реализираните в гр. Брюксел пилотни проекти за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци показват, че е възможно да се намалят тези количества до почти 80%, чрез информиране и въздействие върху навиците на потребителите при закупуването и съхраняването на храни. Пилотните проекти включват дейности за повишаване на осведомеността и са разработени практически инструменти (магнитни списъци за пазаруване, карти за записи и др.). Въпреки това, тези кампании са били изолирани и са били в състояние да достигнат само до ограничена част от населението.

За успешното реализиране на мерките за предотвратяване е необходимо да бъдат привлечени производителите и търговците, като за целта на първо място трябва да се повиши осведомеността им и да се насърчи готовността им да участват в провеждането на информационна кампания, предприета от Община Доспат.

Планирани мерки:

6. Община Доспат ще стартира пилотен проект в избран район за борба срещу образуването на хранителни отпадъци от домакинствата, която ще включва осведомяване и информационни кампании и организиране на курсове за обучение за потребление и съхранение на хранителни продукти. В зависимост от резултатите от пилотния проект Община Доспат ще проучи възможността за разширяване на кампанията и обхващане на повече райони.

7. Община Доспат ще организира обсъждане с производителите и търговците на храни за повишаване на осведомеността им и насърчаване готовността им да участват в провеждането на информационна кампания, предприета от Община Доспат;

V.1.3.3 Отпадъци от хартия и картон

Делът на отпадъците от хартия и картон е около 15% от образуваните отпадъци. Голяма част от това количество представляват рекламни материали, разпространявани в пощенските кутии. За разлика от други хартиени отпадъци (като вестниците и списанията например) към този отпадъчен поток могат да се предприемат мерки за предотвратяване на образуването. Офис хартията и отпадъците от опаковки са разгледани в отделни раздели.

За намаляване на количествата отпадъчна хартия образувани от разпространението на рекламни материали (в т.ч. и безплатните вестници) в редица европейски държави съществува практика за поставяне на стикери "против нежелана поща" на разположение на всеки, който желае да участва. Съществуват и споразумения между пощенските служби и местните власти за зачитане отказа на домакинствата поставили стикер на пощенските кутии от получаване на рекламни материали. Проучванията на общественото мнение в Брюксел където се прилага тази схема показват, че около 27% от жителите са заинтересовани от използване на стикера. Тези мерки са свързани и с по-малко разходи за самите разпространители и рекламодатели тъй като се избягва отпечатването и разпространението на материали до лица, които не желаят да ги получават и четат.

От друга страна, растящото място на информационните и комуникационни технологии (ИКТ) в дома отваря пътя за нови подходи, позволяващи "всички хартии" да бъдат избегнати, като се даде приоритет на електронните носители, независимо дали става дума за телефонни указатели или за друга информация предоставена на печатно издание.

Планирани мерки:

8. Община Доспат ще предприеме действия за насърчаване поставянето на стикер "против нежелана поща", включително чрез дизайн на стикера, отпечатване на пилотен тираж и разпространението му в пилотен район.

Тази мярка трябва да бъде съпътствана от организиране на обсъждане и сключване на споразумение с рекламодатели и разпространители за подобряване на каналите за дистрибуция на стикера и зачитане отказа на домакинствата, поставили стикер на пощенските кутии да получават рекламни материали.

9. Включване в комуникационната кампания на дейности за борба с разхищаването на хартия като цяло, например за начините за намаляване на печатните издания в домакинствата.

V.1.3.4 Зелени отпадъци и домашно компостиране

На европейско ниво все още е спорен въпросът дали домашното компостиране представлява предотвратяване или операция по рециклиране. Докато не бъде взето окончателно решение Община Доспат ще счита тази дейност за предотвратяване тъй като тя се извършва в домашни условия и растителните остатъци не влизат в общинските схеми за събиране на битови отпадъци, а също така се използват природни процеси на биоразграждане, които само се ускоряват и направляват.

В Община Доспат голямата част от сградите са на един или два етажа и разполагат с градина. Градинските отпадъци представляват около 15% от количеството на битовите отпадъци в населените места с население под 3000 ж. и 5% в тези с население над 3000 ж.

Поради тази причина Община Доспат подкрепя децентрализираното компостиране, което позволява жителите сами да управляват своите органични отпадъци, подходящи за компостиране (зелени и някои хранителни отпадъци).

Децентрализираното компостиране може да бъде разпространено по-широко чрез допълнителни мерки за повишаване на осведомеността. Община Доспат ще инициира организирането на практически демонстрации с цел обучаване на нови участници и разпространение на опита на вече обучените лица.

Към момента общината не разполага с финансов ресурс за закупуване и предоставяне на домашни компостери на местното население. В проучване на нагласите на населението относно темата компостиране и използването на компоста ще стане ясно какви са нагласите на населението към домашното компостиране.

Планирани мерки:

10. Община Доспат ще предприеме мерки, ако има интерес за разпространение на опита в домашното компостиране сред населението чрез обучение, комуникационни инструменти, дни на отворени врати и др.

V.1.3.5 Прекомерна консумация

Рекламата продава мечти и създава желания, които водят до потребление. Цените на някои продукти – по-специално на нови технологии - продължават да намаляват, което води до образуване на отпадъци от уреди или приспособления, които се използват веднъж или два пъти и бързо се изхвърлят или натрупват в мазета и тавани.

Ефектите на модата и ценовата конкуренция също карат производителите да разработват продукти, които имат кратка продължителност на живота или е трудно да се поправят. Търговските практики насърчават случайното потребление: за да запазят намалена цената на новите уреди, някои производители прехвърлят техните маржове на печалбата от продукта върху консумативите. Така напр. принтерите стават по-евтини, въпреки че покупната цена на техните касети е прекомерно висока.

Тъй като в редица случаи ненужните покупки водят до образуване на обемисти отпадъци, които не се събират в контейнерите за битови отпадъци, Община Доспат е принудена да организира тяхното събиране тъй като в противен случай ще се изправи пред опасността от появата на незаконно изхвърляне. Предприемането на превантивни действия за предотвратяване образуването на този вид отпадъци е свързано с далеч по-малко разходи в сравнение със събирането им и оползотворяването/ обезвреждането им за сметка на общинския бюджет.

Община Доспат възнамерява да предприеме мерки за увеличаване на възможностите за повторна употреба на продуктите чрез популяризиране на тази дейност и насърчаване на фирмите извършващи поправка и продажба на стоки втора употреба.

Община Доспат възнамерява да се бори с излишните покупки, като разяснява вредното въздействие от потреблението на домакинствата. Ефектите върху околната среда на текущото потребление са недобре разбрани. Те обаче съвсем не са незначителни. Според френската Агенция по околна среда ADEME, приблизително 50% на емисиите на парникови газове от домакинствата са свързани с предоставянето на стоки и услуги, в сравнение с 26% от индивидуален транспорт и 22% от употреба на енергия за жилищата. Въпреки, че отделните уреди стават все по-ефективни, по-доброто им проектиране не води до общо намаляване на въздействието върху околната среда поради повишеното потребление.

За преодоляване на тази неблагоприятна тенденция е необходима промяна в структурата на развитието на икономиката, така че да е центрирана в по-малка степен върху потреблението на материални продукти и повече върху потреблението на услуги. За потребителите, често е по-изгодно да наемат или да заплатят за услуга с добре поддържани инструмент, включващ най-новите технологии, отколкото да купят инструмент, който ще бъде използван само веднъж или два пъти в годината. Това в допълнение към екологичните им предимства има и потенциал за създаване на местни работни места и услуги. Разбира се възможностите на местната власт за въздействие пряко върху продуктовата политика са минимални, но Община Доспат може да подпомага този процес чрез дейности, които да предупреждават хората за вредните ефекти от потреблението.

За тази цел Община Доспат планира организирането на различни кампании като например безплатни подаръци необразуващи отпадъци или „безналични" подаръци. Общината може да въздейства и по отношение на тези, които участват в търговията на дребно, или чрез дейности за партньорство или чрез посочване на неподходящи практики. Тези средства за действие са описани по-подробно в раздела, посветен на устойчивото потребление.

Планирани мерки:

11. Община Доспат ще събира статистическа информация и ще разработи кампании за повишаване на осведомеността по отношение на вредните въздействия на потребителските стоки като се наблегне на утвърдените концепции за сивата енергия, въглеродния баланс, както и на екологичния отпечатък.

12. Община Доспат ще възложи проучване, за идентифициране на механизмите, въведени в други държави или региони за насърчаване замяната на продукти с услуги.

13. Община Доспат ще организира обсъждане с потребителски организации и отговорния бизнес за мястото на рекламата в нашето общество, заостряне вниманието за негативните характеристики на потребителското общество и ненужните покупки, насърчаване на повторната употреба. Ще бъдат идентифицирани продукти чиято употреба е най-ненужна и ще се поставят цели за ограничаване на консумацията им.

V.1.3.6 Насърчаване на устойчивото потребление

На съвременните потребители се налага да правят все повече и по-сложни избори при задоволяване на дадена потребност. През 1960 г., типичните магазини за хранителни стоки, предлагаха 2000 различни продукта. Днес супермаркетите предлагат над 15 000. В същото време да избере продукт на купувача отнема не повече от няколко секунди средно.

При това в общото количество на информацията, налична върху етикета, информацията за въздействието върху околната среда е много рядка.

За провеждането на успешна политиката на устойчиво потребление от съществено значение е да е възможно да се повлияе на потребителя в момента на избор. Начинът на взимане на решения от потребителите трябва да бъде променен и в същото време предлаганите екологосъобразни алтернативи трябва да бъдат предоставени адекватно. Потребителите трябва да разполагат с необходимата информация и всякакви пречки - финансови или други, които биха могли да застрашат този избор трябва да бъдат отстранени.

Това се идентифицира и от Европейската комисия, която в съобщението си относно устойчивите начини на производство и потребление подчертава особената важност, която могат да имат тези политики и практики в масовата търговия на дребно. Тя подчертава, че продажбите на екологични продукти, зависят силно от тяхната наличност и излагането им по рафтовете в супермаркетите. Поради своята централна роля между доставчици и потребители, най-големите вериги супермаркети също могат да действат като катализатор по отношение на „чистото" производство и екологосъобразното проектиране на продуктите. Комисията възнамерява да проучи методите за насърчаване на големите търговци на дребно, да окажат положително въздействие върху начините на производство и потребление. Също така подчертава предимствата от прилагането на икономически стимули, например за намаляване на ДДС. Тези инструменти не са на разположение на местните власти (продуктовата и фискалната политика) поради което Община Доспат не може да оказва въздействие в тази сфера, по начин различен от иницииране на пилотни проекти за подобряване на дискусията и създаване на благоприятна среда за промяна.

Отчитайки натрупания опит по-специално на инициативите на различни вериги супермаркети, като например Казино (Casino) във Франция или Теско (Tesco) в Обединеното кралство, Община Доспат ще инициира дебат за екологичното етикетиране на продукти. Планира се различни търговци на дребно, асоциации и групи за защита на потребителите да се обединят, за да идентифицират по-добрите методи за изтъкване на екологичните характеристики на продуктите по лесен за възприемане начин.

Повишаването на информираността и развитието на екологичното етикетиране на продукти следва да бъде придружено със заостряне на вниманието към по-вредните продукти, както и да се предприемат необходимите мерки (законодателни икономически) за елиминиране на всички механизми, които правят цената на продуктите вредни за околната среда по евтини от екологосъобразните алтернативи.

Съвместно с другите общини в региона в рамките на РСУО, Община Доспат ще инициира обсъждане с бизнеса за проучване на възможностите за набелязване на съвместни действия така, че екологосъобразните продукти да бъдат излагани на видно място и закупуването им възнаградено. Добри практики в това отношение са прилаганите в редица държави от ЕС схеми за бонуси или отстъпки, предоставяни чрез „Спестовна карта" или "Клиентска карта", в които може да се включи закупуването на „зелени" продукти или услуги. От страна на Община Доспат бонусите могат да дават достъп до други екологични услуги или продукти като например отстъпки за транспортна карта за обществения транспорт.

Планирани мерки:

15. Община Доспат ще провежда кампания за насърчаване потреблението на екологосъобразни продукти включително:

• проучвания, идентификация и събиране на достоверна, конкретна и обективна информация за екологични алтернативи на продуктите и др.

• разработване на информационна система на екологичните характеристики на продуктите

• наблюдение, образование, насърчаване нагласите за устойчиво развитие като контра мярка на рекламата на консуматорския начин на живот и модните явления.

16. Община Доспат ще организира дискусия с производители, дистрибутори и търговци на дребно с цел създаването на благоприятни пазарни условия за реализацията на екологосъобразни продукти. Също така ще се извърши идентифициране на продуктите, след употребата на които се генерират опасни отпадъци, като батерии, бои и пестициди и набелязване на мерки за насърчаване предлагането на алтернативи в магазините.

17. Община Доспат съвместно със отговорния бизнес, банковия сектор и организации на потребителите ще проучи възможностите за въвеждане на стимули за устойчиви покупки от домакинствата. В този контекст, развитието на система от тип "карта за устойчиви покупки" следва да възнагради покупателното поведение, насочено към екологосъобразни продукти.

V.1.3.7 Повторна употреба

Истински, но малко известен потенциал за повторна употреба са отпадъците от типа "едрогабаритни". Поради обема си тези отпадъци не могат да се събират, чрез системата за сметосъбиране и сметоизвозване. Оставените до съдовете за събиране отпадъци се извозват до инсталации за раздробяване и сепариране на едрогабаритните отпадъци и единствено остатъците се депонират. Понастоящем не се предлагат услуги за събиране от врата до врата и не са изградени пунктове за приемане на едрогабаритни отпадъци. Не съществуват и работилници за ремонт и продажба организирани, финансирани или подпомагани по друг начин от Община Доспат.

Количеството на масово разпространените отпадъци (напр. електрическото и електронно оборудване) обратно приети в магазините и количествата, които се събират чрез други схеми от организациите по оползотворяване не са известни с точност. Не е известно също количеството на уредите, части и компоненти от тях реализирани от организациите по оползотворяване чрез повторна употреба.

В тази сфера редица частни дружества извършват дейност на търговска основа, като фирми за ремонт и поправки, търговци на стоки втора употреба (в т.ч. и от внос), някои благотворителни организации. Покупко-продажби на стоки втора употреба се извършват и от отделни лица най вече за електронни уреди, мебели и др. С появата на онлайн търговията, продажбата на стоки втора ръка се развива бързо.

Към момента няма статистика за обема на отпадъците възстановени по този начин. Необходимо е да се извърши проучването на тези дейности с цел да се определи потенциала за развитие на този сектор и да се разработят подходи за насърчаването му.

В Община Доспат, както и в страната като цяло социалната икономика, формирана от общностни, доброволчески и не-за-печалба дейности е слабо развита. В държавите от западна Европа предприятията в социалната икономика са пионери по отношение на разделното събиране и рециклирането на отпадъците. Тяхната дейност в това отношение е еволюирала и разнообразна: от събиране на стари дрехи и хартиени отпадъци, предприятията в социалната икономика постепенно разшириха своята дейност до възстановяване, ремонт и препродажба на обзавеждане, домакински уреди или велосипеди. В тези държави предприятията в социалната икономика се подкрепят финансово с публични средства, особено за инфраструктурни дейности (магазини, работилници за ремонт, създаването на център за обучение, и т.н.), като субсидиите се изплащат пропорционално на количествата отпадъци, събрани и употребени повторно. В рамките на съществуващия бюджет, прилагането на подобни практики в Община Доспат към момента е неосъществимо.

За да улесни развитието на повторната употреба Община Доспат следва да предприеме мерки за:

- установяване на контакти с работилници за поправка и магазини за стоки втора употреба и обсъждане на възможностите за подпомагането им чрез:
  - осигуряване на работна ръка по линия на Агенцията по заетостта;
  - осъществяване на връзка с лица, които искат да се освободят от стоки от продуктови групи, които предлагат висок потенциал за повторна употреба, най-вече домакински уреди и мебели;

- информиране на широката общественост за ползите и възможностите за закупуването на стоки втора употреба;
- насърчаване дейността на доброволчески и благотворителни организации;
- промени текущата практика за оставяне на едрогабаритните отпадъци до контейнерите за битови отпадъци, за да се избегне увреждането на стоките, подходящи за многократна употреба.

Насърчаването на повторната употреба на обемни отпадъци от бита ще изисква промени в системите за събиране, както и промени в поведението на домакинствата.

Планирани мерки

18. Община Доспат в рамките на РСУО ще инициира възлагането на проучване за анализ на жизнения цикъл, за да оцени екологичните разходи и ползи от повторна употреба на определени продукти, с цел да се състави списък на продуктите за повторна употреба, които трябва да бъдат насърчавани систематично.

19. Община Доспат в рамките на РСУО ще инициира установяването на контакти и партньорство с всички, които участват в повторната употреба и ще насърчи инициативите в тази област. В тази връзка Община Доспат ще търси партньорство с Агенцията по заетостта за иницииране на кампания за представяне на предложения за подпомагане на стартирането на нови инициативи и насърчаване на създаване на работни места в този сектор.

20. В преговорите с организациите по оползотворяване ще се изисква производителите/вносителите да спазват своите отговорности, за отдаване на приоритет на повторната употреба пред рециклирането и ще се настоява за поставяне на по-амбициозни цели за повторна употреба. В рамките на процедурата за съгласуване на проектите на нормативни актове Община Доспат ще изисква разширяване на отговорността на производителя чрез включване на нови продукти (напр. текстил, мебели и др.) и поставяне на приоритетни цели за повторна употреба.

21. За да насърчи повторната употреба на едрогабаритни отпадъци, Община Доспат ще промени практиката за събирането на едрогабаритни отпадъци чрез стартиране на общинска система за събирането на вещи с потенциал за повторна употреба от домовете, за да се избегне, където е практически възможно, увреждането на стоките с потенциал за многократна употреба и предаването им на съществуващи ремонтни работилници.

22. Община Доспат ще подпомага организационно благотворителните организации и други социално икономически предприятия предоставящи услугите за събиране на вещи и ремонт с цел повторна употреба, както и развитието на борсите за обмен или продажба на продукти втора употреба.

V.1.3.8 Прекомерно опаковане

В националното законодателство е въведена екологична такса за продажба на найлонови торбички за еднократна употреба.

След въвеждане на ограничението постигнатите резултати в големите търговски обекти са видими и не се налага да се вземат допълнителни мерки на това ниво. От друга страна, ефектите от таксата върху дребните търговци е трудно да се оценят, но може да се направи извода, че има бавен напредък в замяната на найлоновите торбички с пазарски чанти за многократна употреба. Необходимо е да се направят по задълбочени проучвания за постигнатия ефект и да продължат дейностите за популяризиране ползването на торбичките за многократна употреба.

Въпреки постигнатите успехите в ограничаването употребата на найлоновите торбички все още може да се направи много по отношение на проблема със свръх-опаковането. Освен за защита при транспортиране на своите продукти, редица производители опаковат стоките си прекомерно, което има съществена роля в продуктовия маркетинг. Трябва да бъдат положени усилия за преодоляване на това негативно явление.

Планирани действия:

23. Община Доспат ще оцени резултатите от борбата с торбичките за еднократна употреба в малките търговски обекти и ще направи оценка на възможностите за по-нататъшно намаляване или дори преустановяване, разпространението на торбички за еднократна употреба на това ниво.

24. Община Доспат ще проведе изследване за оценка на степента на феномена свръх опаковане в бизнеса и ще предприеме действия да посочи примери за злоупотреби в това отношение, например чрез показването в масмедиите на колички за пазаруване пълни със свръх-опаковани и не-свърх опаковани продукти.

V.1.4 Предотвратяване на образуването на отпадъци, приравнени на битовите отпадъци

V.1.4.1 Предотвратяване при източника на образуване и насърчаване на устойчивата консумация

Офиси

Секторът на услугите е най-динамично развиващият се в общинската икономика.

Възможностите за намаляване образуването на хартия в офисите имат значителен потенциал. Проучвания проведени в държави от Европейския съюз показват, чрез образование и обучение на персонала за правилното използване на новите технологии може да се постигнат съществени резултати. Добра практика в това отношение е инициативата на Агенцията по Околна среда на гр. Брюксел, която предоставя т.нар. услуга "фасилитатор на хартия". Фасилитатора може да бъде намерен по телефон или електронна поща, както и в някои случаи може да предостави безплатни консултации при извършване на оценка, подпомагане разработването на план за действие и подпомагане при изпълнението му.

Друг един поток отпадъци от офисите, който често се пренебрегва и подценява са хранителните отпадъци. Анализите на състава показват, че хранителните отпадъци са основен компонент на отпадъците от закусвалните. Средно почти 300 грама отпадъци на хранене са генерирани от сервираната храна, повечето от които са хранителни отпадъци. На европейско ниво все още възможностите за предотвратяване на хранителни отпадъци от офисите са в процес на проучване и набелязване на мерки.

Важен инструмент за насърчаване на устойчивото потребление е добрия пример от страна на публичната администрация. Обществените органи трябва да служат като модели за подражание и "зелените" обществени поръчки са приоритет в това отношение, като се има предвид ролята им на образец на поведение, но също и като се има предвид финансовата значимост на обществените поръчки. За прилагането на зелени обществени поръчки е необходимо да се насърчи въвеждането на екологични клаузи в ръководствата за разработване на технически спецификации така, че поръчките на публичните власти да бъдат ориентирани към използване на устойчиви продукти и услуги.

При закупуването на офис консумативи и услуги от частния сектор също трябва да се следват принципите за устойчиво потребление. За осигуряване спазването на този принцип Община Доспат ще инициира обсъждане с представители на водещи компании в сектора на услугите на „харта за еко-консумация. Тази харта може да е придружена от ръководство за "еко-консумация". Критериите за устойчива консумация могат да бъдат отчитани също при прилагането на други инструменти като напр. присъждането на етикет "еко-динамично развиваща се компания".

Планирани мерки:

25. Община Доспат ще предприеме мерки, целящи да гарантират спестяването на хартия в офисите. Тези дейности ще са насочени най-вече към повишаване на информираността за правилното използване на новите технологии и потенциала, който те предлагат за намаляване на потреблението на хартия, природните ресурси и енергията.

26. Община Доспат ще предприеме действия за по-нататъшно прилагане на т.нар. „зелени обществени поръчки” чрез включване на клаузи за приоритизиране избора на екологосъобразни продукти и устойчиво потребление в техническите спецификации, като също така ще приеме процедури за проследяване на изпълнението на заложените клаузи с цел да стимулира устойчивите поръчки в публичната администрация. Тази дейност ще включва:

• обучителни срещи;

• приемане на практическите инструменти (ръководство за обществени поръчки, примерни спецификации, критерии, и др.);

• обмен на опит с други публични администрации относно екологични критерии включени в техническите спецификации;

• оценка на изпълнението.

27. Община Доспат ще инициира обсъждане с представители на водещи компании в сектора на услугите на „харта за еко-консумация”, ръководство за "еко-консумация", както и критерии за присъждане на етикет "еко-динамично развиваща се компания" в сферата на услугите. Хартата и ръководството ще бъдат широко разпространени и популяризирани чрез информационни сесии сред другите компании.

Учебни заведения

Образуваните отпадъци от училищата са малки в сравнение с тези от други сектори, но те са от особена важност за целите на повишаването на общественото съзнание за рисковете за околната среда.

Потоци с висок приоритет са хартията, разхищаването на храна (в контекста на правилното хранене) и опаковките.

Понастоящем образователната програма застъпва в известна степен темата за околната среда, но може да се положат допълнителни усилия за да се направи обучението, дейностите и учебните помагала достъпни за учители и ученици. Въпросът за управлението на отпадъците е включен в рамките на общите въпроси и по този начин специфичните проблеми по „предотвратяване образуването на отпадъци” не са застъпени в средните и висши училища. Целта на е да се отиде отвъд придобиването на знания, мотивирайки учениците да приемат поведение за опазване на околната среда. Необходимо е да се идентифицират слабите точки в образователните програми и учебните помагала и да се предоставят решения.

Като за начало може да се обмисли също провеждането на обучения от външни лектори в учебните часове с цел повишаване на осведомеността на учениците и създаване на устойчиво поведение по отношение на предотвратяването на отпадъците. Това обаче не е систематичен подход и опитът в другите държави от ЕС показва, че е необходимо да се отиде по-далеч в общуването и предоставянето на конкретни предложения за цялата училищна общност. Вземайки предвид натоварената учебна програма на учениците и студентите е необходимо провеждането на широка дискусия с ръководствата на учебните заведения, студентски и ученически сдружения за възможностите за провеждане на мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в учебните програми.

Неизползвани възможности съществуват и по отношение на насърчаване на устойчивото потребление, свързано с поръчките на учебни материали. В тази насока освен ангажирането на ръководствата на учебните заведения е необходимо и поощряване на дистрибуторите, предлагащи екологосъобразни продукти напр. чрез провеждане на зелени обществени поръчки.

Планирани мерки:

28. Община Доспат ще инициира широка дискусия с ръководствата на учебните заведения, студентски и ученически сдружения за възможностите за провеждане на мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в учебните

програми. В началния етап Община Доспат ще организира мероприятия за обучаване и повишаване на съзнанието на учениците за дейностите по предотвратяване по отношение на следните потоци:

• потреблението на хартия

• борба с опаковките

• борбата срещу разхищаването на храна (включително в контекста на здравословното хранене).

Обучението трябва да бъде адаптирано така, че да отговаря на всички училищни нива: основни нива, а също и детски градини, средни и висши, включително и колежи за обучение на учители. Обучението може да се извършва под формата на привличане на гост-лектори в учените часове, тематични игри и др.

29. Община Доспат ще въведе система за оценка на училищата по отношение на екологичното образование и присъждане на признания за заслуги, според нивото на екологично образование на децата, промяна в поведението, техническо подобрение и инвестиции, устойчивите поръчки и участие в мероприятия по предаване за повторна употреба, сортирането и други дейности по управление на отпадъците.

Търговски обекти, хотели, ресторанти, увеселителни заведения

Количествата и състава на образуваните отпадъци от хотели, заведения и търговски обекти варират в зависимост от големината на търговския обект и естеството на неговата дейност. Средно преобладава фракцията хартия след това идват пластмасата и органичните отпадъци. Магазините генерират значителни количества от опаковки докато секторът на хотели, ресторанти и кафенета се характеризира с голяма концентрация на органични отпадъци и стъкло.

Магазините и по-специално големите вериги за търговия на дребно са много чувствителни към имиджа си и обществените органи могат да ги подкрепят, подчертавайки усилията, които развиват, за да подобрят своите практики за опазване на околната среда. При тях въвеждането на етикета за "еко-динамично развиваща се компания" изглежда интересен подход за насърчаване на доброволните ангажименти на бизнеса в сектора. Еко-етикета за магазините ще насърчи бизнеса към:

• намаляване генерирането на отпадъци от опаковки

• продажби на продукти, подходящи за повторна употреба

• предприемане на мерки за обратно приемане на отпадъци и предаването им за рециклиране и повторна употреба;

• намаляване потреблението на енергия и емисиите на парникови газове.

Освен това, тези предприятия трябва също да бъдат насърчавани да насочват избора на потребителите към екологично чисти продукти, като:

• осигуряват по-добра информация за основните въздействия върху околната среда на продуктите;

• увеличават броя на продуктите с екомаркировка или биологичните продукти;

• представят по-добре тези продукти по рафтовете;

• дадат конкурентно предимство на екологичните продукти.

Планирани мерки:

30. За да насърчи доброволния ангажимент на бизнеса в сектора на магазини, хотели, ресторанти и кафенета, община Доспат ще развива прилагането на етикета за „еко-динамично развиваща са компания”. Този етикет трябва да вземе под внимание начина за управлението на околната среда от страна на бизнеса, но също така че бизнесът е ориентиран към предлагане на екологично чисти продукти и наличието на информация на етикета за основните въздействия върху околната среда на продуктите.

31. Община Доспат ще разработи ръководство за правилните екологични практики за управление в сектора по отношение на предотвратяването и управлението на отпадъци.

V.1.5 Производствени, строителни и опасни отпадъци. Специфични отпадъчни потоци.

Значителна част от производствените отпадъци се образуват в малки количества до 100 тона годишно, което прави изграждането на самостоятелно съоръжение за тяхното третиране неефективно. Предвид това значителна част от образуваните производствени неопасни отпадъци се третират съвместно с битовите отпадъци.

Сред секторите, чиято дейност представлява потенциал за генерирането на опасни отпадъци, най-важните сектори от гледна точка на работещите, в района на Брюксел са:

- здравеопазване
- строителство
- металообработване
- хранително-вкусова промишленост
- графични (издателска дейност, печат и възпроизвеждане, производство на фотографски ленти и др.)
- автомобилни продажби и ремонт (гаражи и ремонтни дейности, и др.)
- лични услуги (пране, боядисване, химическо чистене и др.)
- производство на машини и друго оборудване.

За управление на производствените отпадъци е въведена регулаторната рамка, включваща задължения, отговорности, забрани, изисквания за отчитане и подаване на информация придружени със съответните санкции за неизпълнение на разпоредбите. Икономиката на Община Доспат се характеризира със силно представяне на най-малкия бизнес и малките и средни предприятия, с преобладаваща част от фирми, които имат по-малко от пет служители. Тези фирми имат малко време и ресурси, за да се информират за най-добрите практики за опазване на околната среда, и същото се отнася за управлението на отпадъците. За успешното прилагане на политиката по управление на отпадъците Община Доспат отчита, че освен налагането на санкции е необходимо и разработване на информационни и разяснителни кампании за някои специални отпадъци.

На първо място може да се стартира с разработването на интернет страница и ръководства (препоръки) за различните индустриални сектори, но е необходимо обаче да се прилагат и по-интерактивни и по-практични услуги, които да са винаги на разположение и посветени в служба на бизнеса по отношение на предотвратяване на отпадъците и рециклирането им.

V.1.5.1 Мерки за подпомагане на бизнеса за изпълнение на задълженията за предотвратяване образуването на отпадъци

На малките и средни предприятия липсват време и ресурси да се посветят на проблемите на околната среда. Предотвратяването и рециклирането на отпадъците следователно са теми, които не се разбират добре от малкия бизнес. Община Доспат отчита необходимостта от прилагане на инструменти за подпомагане на малкия бизнес като:

- демонстрационни проекти и повишаване на съзнанието и информираността за предотвратяване на отпадъците
- правни и технически консултантски услуги, експертни оценки и съдействие.

Ефективното управление предполага подходящи знания на количествата и видовете отпадъци, системите за управление на отпадъци и регулаторните ограничения и познаване на пропуските и нуждите на бизнеса.

Някои отпадъци изискват по-специализирано управление, в частност опасните отпадъци. Ефективното сортиране позволява на системите за управление да бъдат оптимизирани, да бъдат увеличени възможностите за препродажба на материали на мрежите за рециклиране така, че разходите за обезвреждане на отпадъци, да бъдат избегнати.

Възможностите са все по-разнообразни по отношение на предотвратяването: от доставката на материали до обратно приемане на опаковки от доставчиците, включително екологичен дизайн на продуктите, промени на производствените системи, използването на екологични материали и продукти или взаимодействието с други фирми за обмен на отпадъци.

Възможно е да се предоставят на бизнеса много съвети, за да му се даде възможност да насочи своя избор, да му се покажат алтернативите, водещи до намаляване на количеството и / или опасността на отпадъците, и за намаляване на разходите за управление. Тези съвети следва да бъдат адаптирани към специфичните особености на всеки сектор.

В някои случаи е възможно да се създаде диалог между съседни фирми с цел улесняване на споделеното управление на отпадъците особено в областта на управлението на опасните отпадъци. Ще бъдат положени усилия за повишаване на информираността за преките и непреки разходи, свързани с управлението на отпадъците.

Планирани мерки

32. В рамката на етикета за "еко-динамично развиваща се компания" ще бъдат осъдени и включени индикатори за сравнение на екологосъобразността на осъществяваната дейност от малки и средни производствени предприятия.

33. Община Доспат ще организира срещи за обмен на добри практики, където компаниите, които са модели за подражание (или известни с проактивното си мислене в управлението на своите отпадъци) ще представят своите дейности на другите.

V.1.5.2 Опасни отпадъци в малки количества

Управлението на опасните отпадъци, генерирани в малки количества, заслужават специално внимание с оглед намаляване на вредното въздействие на отпадъците съгласно дефиницията за предотвратяване. Те могат да бъдат генерирани от голям брой участници, било то почивни станции, лекарски кабинети, занаятчии, сервизи за ремонт или продажба на превозни средства, перални, бояджийници, химическо чистене, издателска дейност, печат и др.

Опасните отпадъци, образувани от малките предприятия не са в големи количества, но като се има предвид броят на съответните предприятия и опасният характер на отпадъците е важно да се оцени, дали методите на събиране, предвидени в законодателството за опасните отпадъци са подходящи за случая на малките предприятия.

В Община Доспат извършват дейност няколко лицензирани дружества за събиране на опасни отпадъци, но те са слабо познати от малките фирми, техните услуги не винаги са адаптирани за малки количества и се смята, че са твърде скъпи.

Планирани мерки:

34. С цел намаляване на вредните въздействия на битовите отпадъци Община Доспат ще възложи проучване на сегашните методи за управление на малки количества опасни отпадъци, както и представяне на добрите практики за управление, прилагани в други европейски страни.

35. Община Доспат ще провежда кампании за повишаване на осведомеността на малките и средни предприятия за правилното управление на опасните отпадъци.

36. Община Доспат ще проучи по-подробно въпроса и ще предприеме мерки за пускането в експлоатация на мобилни центрове за приемане на опасни отпадъци.

V.1.5.3 Строителни отпадъци

Употребата на ресурси и генерирането на строителни отпадъци могат да бъдат избегнати чрез:

- насърчаване по-скоро на обновяването, а не на новото строителство;

- насърчаване на проектирането на гъвкави пространства, предвиждане на промени, свързани с обитаването на сградата съобразно нуждите на обитателите;
- най-ефективно използване на материалите, използвани в проекта, като особено внимание е свеждането до минимум на образуването на отпадъци и насърчаване на използването на устойчиви материали;
- избор на материали, за чието производство са използвани по-малко фосилни горива, съдържащи рециклирани материали и др.;
- избора на материали, пригодени за повторна употреба и демонтаж;
- влагане на материали заместващи продукти, генериращи опасни отпадъци;
- насърчаване на повторната употреба, за предпочитане на място, без предварително третиране;

Разрушаването на сгради е важен процес в градското развитие. При разрушаването следва да се вземат мерки за минимизирането на отпадъците и рециклирането на материали, за което се изисква материалите да бъдат разделени на рециклируеми материали и компоненти за многократна употреба. За да се извърши ефективно се препоръчва да се извърши предварително идентифициране, преди да се започне работата на събаряне и да се извърши селективно разрушаване на потенциално опасните компоненти и компонентите, които могат да бъдат използвани. По такъв начин тухли, керемиди, врати, радиатори, облицовки, стълбища, санитарна арматура, и т.н., могат да намерят купувач. Община Доспат отчита важността на насърчаването на селективното разрушаване и стимулиране на търсенето на строителни компоненти втора употреба. Инертните отпадъци са преобладаващи в състава на тези отпадъци.

Опитът показва, че е възможно и икономически ефективно разделянето на отпадъците на различни фракции на място.

На национално ниво е приета стратегия за управление на строителните отпадъци, която включва мерки за минимизиране на въздействието от строителството върху околната среда през всички фази на жизнения цикъл на сградите. С въведената в Закона за управление на отпадъците такса за депониране се цели поетапно повишаване на цената за депониране на строителните отпадъци до нива по-високи разходите за разделянето и рециклирането им. Това ще създаде благоприятни условия за извършването на рециклирането на строителните отпадъци изцяло от частни компании. Стратегията и проектите на нормативни актове за управление на строителните отпадъци предвиждат издаването на разрешения за строеж и пускане в експлоатация на строеж да се обвърже с предприемането на мерки за селективно разрушаване сгради, повторна употреба на строителни материали и рециклиране на строителните отпадъци. В държавите от ЕС, в които е в сила подобно законодателство всички проучвания и мерки за предотвратяване и рециклиране на строителни отпадъци произтичат от браншовите организации на строителния бранш.

Община Доспат ще участва активно в инициативите на частния сектор за:

• идентифициране на материали и техники, които не позволяват демонтаж, повторна употреба или рециклиране, с цел заменянето им с подходящи алтернативи;

• разработването на наръчници, които да се използват по време на строителни или ремонтни работи, както и при разрушаване на сгради

• използването на продукти за повторна употреба и / или произведени от рециклируеми материали в т.ч. чрез механизма на „зелените обществени поръчки”;

• употребата и оползотворяването на отпадъци, образувани от производството на строителни материали и продукти

• най-ефективно използване на материалите, използвани в строежа, като особено внимание е свеждането до минимум на образуването на отпадъци и насърчаване на използването на устойчиви материали;

• избор на материали, за чието производство са използвани по-малко фосилни горива, съдържащи рециклирани материали и др.;

• избора на материали, пригодени за повторна употреба и демонтаж;

• влагане на материали заместващи продукти, генериращи опасни отпадъци.

За стимулиране на екологосъобразното строителство следва да се обсъдят възможностите за стартиране на инициатива "Устойчиви сгради", която да се присъжда на сгради с екологосъобразно строителство и/или сгради, в които дейностите по управление на отпадъците (и по управление на околната среда като цяло) се извършват по най-правилния начин. Оценката може да включва запазване на природните ресурси и насърчаване на устойчивото строителство: по-добро управление на водоснабдяването, енергетиката, въздух и почва, но също така и избор на здрави, естествени материали и защита на здравето и околната среда. Инициативата може да бъде разширена и да се отнася за „устойчиви квартали" чрез включване на критерии като:

• рационализиране на потреблението: наличие на търговски обекти предлагащи екологосъобразни продукти, възможности за устойчиво потребление;

• предотвратяване на отпадъците: предотвратяване на генерирането на отпадъци, разделното им събиране, сортиране и рециклиране.

Планирани мерки:

37. Община Доспат ще стартира дейности за повишаване на осведомеността, предназначени за строителния сектор с цел насърчаване на:

• селективното разрушаване с цел повторна употреба и рециклиране

• спазването на изискванията за задължително рециклиране на отпадъци от строителство или разрушаване;

• правилното обезвреждане на опасни отпадъци, включително ПХБ и азбест;

• изготвяне на страница с практически съвети за организиране на сортирането на отпадъци на малки обекти.

38. Община Доспат ще стартира инициативата "Устойчива сграда" с цел стимулиране на предотвратяване на отпадъците и рециклирането в строителството.

V.1.6 Въвеждане на нормативни изисквания и икономически инструменти за осигуряване предотвратяване образуването на отпадъци

Политиката за предотвратяване на отпадъците очертана в настоящата програма, до голяма степен разчита на доброволни инструменти, като:

• обучителни инструменти: разработване на учебни помагала за учителите или учениците, развитие на специфични инструменти за промяна на поведението за учениците или училището;

• обучение и предоставяне на консултанти/фасилитатори за училища или за някои предприятия;

• специфични инструменти: стикер против нежелана поща, етикетиране на продукти, етикета за "еко-динамично развиваща се компания", инициативи като например „устойчиви квартали" и др.

• кампании в медиите (преса, радио, телевизия), кампании с плакати, и др.

• тематични публикации и брошури за предотвратяване на отпадъците

• организиране на изложения, конференции или събития.

Успехът на политиката за предотвратяване на отпадъците е невъзможен без въвеждането на нормативни задължения и икономически инструменти. Някои от тях бяха описани при разглеждането на конкретните отпадъчни потоци. По-долу са представени механизмите, които ще подпомогнат предотвратяването на отпадъците като цяло независимо от вида им.

V.1.6.1 Въвеждане на икономически механизми осигуряващи предотвратяване на образуването и отделянето на рециклируемите и опасните отпадъци от потока на смесените битови отпадъци

Във връзка с промените в Закона за местните данъци и такси Община Доспат следва да вземе решение за промяна на методиката за начисляване на такса битови отпадъци. От гледна точка на стимулиране на предотвратяването са възможните два варианти:

1) начисляване на такса въз основа на броя жители в домакинство, консумацията на вода, ток или друг параметър различен от количеството на образуваните отпадъци;
2) начисляване на такса въз основа на количеството образувани отпадъци.

За да се насърчава предотвратяването и рециклирането на отпадъци таксата за рециклируемите отпадъци трябва да е по-ниска от таксата за смесените битови отпадъци. Трябва обаче да се отчете, че освен стимулиране на предотвратяването при избора на вариант трябва да се отчитат и други фактори най-важният от които е поносимостта на таксата за населението.

Планирани мерки:

39. Община Доспат ще възложи сравнително проучване за екологичното, икономическо и социално въздействие на диференцираните системи за таксуване и системите основани на принципа „плащай колкото изхвърляш" (pay as you throw) установени в други европейски градове, с цел да се оцени въздействието от прилагането на такава система. Методиката за определяне размера на таксата трябва да отчита поносимостта и за населението.

V.1.6.2 Осигуряване спазването на йерархията за управление на отпадъците

В съответствие с чл. 64 от ЗУО за депонирането на отпадъци се правят отчисления, които имат за цел да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване. Това стимулира предприятията, които ползват общинската система за обезвреждане, както и самата община да предприема мерки не само за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, но и за предотвратяване на образуването им. Със спестените средства могат да се финансират мероприятия за рециклиране и предотвратяване.

V.1.7 Отпадъци, за които се прилага принципът „отговорност на производителят"

Разширената отговорност на производителя играе все по-важна роля в политиките за управление на отпадъците. Този принцип изисква от производителите или вносителите на даден продукт, да съберат или приемат обратно в своите търговски обекти отпадъците, образувани след употребата на продуктите, които са пуснали на пазара, да осигурят адекватно управление на тези отпадъци и да участва в разходите за това управление.

Разширената отговорност на производителя по този начин осигурява стимули за предотвратяване, тъй като производителите вземат предвид разходите за управление на отпадъците си при проектиране на своите продукти.

Отговорността на производителите дава възможност публичните власти да прехвърлят разходите за управление на битовите отпадъци на производителите, които от своя страна прехвърлят тези разходи върху потребителите. Така че, в крайна сметка потребителите, поемат финансовата тежест по-рано, за сметка на данъкоплатците. Съгласно действащото законодателство, производителите, са тези, които определят методите за събиране на отпадъците, определят размера на вноските за околна среда, избират транспорт и оператори по рециклиране, и др.

Ролята на Община Доспат в този процес се свежда до:

• наблюдава за правилното организиране на създадените системи за разделно събиране, разположени на територии публична собственост;

• гарантиране, че няма кръстосано субсидиране между битовите отпадъци и масово разпространените отпадъци;

• избягване прекомерната бюрокрация доколкото това е в компетенциите на общината;

• получаване на данни за количеството на събраните, третираните предадените за повторна употреба отпадъци и следи за достоверността им;

• контрол за спазване изискванията за защита на околната среда

• гарантира, че със сключените договори организациите ще вземат всички необходими мерки за спазване на законодателството и подобряване на състоянието на околна среда и по специално спазване на йерархията за управление на отпадъците, предотвратяване на отпадъците, разделното им събиране, рециклиране и екологосъобразно обезвреждане.

• гарантира прозрачността на договорите между общината и организациите по оползотворяване и спазване на правилата на конкуренция;

• поддържа възможностите нови участници или иновативни системи да навлизат на пазара

• наблюдава спазването на задълженията за обратно приемане;

• подпомага идентифицирането на производители/ вносители които не изпълняват задълженията си, произтичащи от принципа „замърсителят плаща".

Планирани мерки:

40. Община Доспат ще инициира среща с Организациите по оползотворяване, търговски обекти, извършващи обратно приемане на масово разпространени отпадъци, МОСВ и РИОСВ за да се оценят пречките за практическото прилагане на обратното приемане и да се обсъдят възможностите за подобряване на контрола.

41. Община Доспат ще възложи на лицата, отговорни за прилагането на контрол и ще стартира приемането на сигнали за неизпълнение на задълженията за обратно приемане на масово разпространени отпадъци в търговските обекти на лицата, извършващи продажба на крайни потребители.

42. Община Доспат ще обсъди с организациите по оползотворяване мерки за насърчаване на повторната употреба в т.ч. с преразглеждане договорите по отношение на:

- включване на задължения за спазване на йерархията и предприемане на мерки за предотвратяване на отпадъци;
- събирането на отпадъци от домакинствата да не е за сметка на отпадъците от търговски обекти;
- отчитането на предприетите действия от членовете на организацията за предотвратяване образуването на отпадъци
- определяне на заплащане за отпадъците събрани в общински пунктове;
- укрепване рамката за консултациите между организациите по оползотворяване и публичните власти, особено по отношение на:
    - начина за определяне на размера на вноските
    - начина за избор на подизпълнители на организациите;
    - методи за отчитане и мониторинг;
- наблюдение за спазването на задълженията за обратно приемане;
- мерки за изпълнение на задължението за управление на опасни масово разпространени отпадъци.

V.1.8 Индикатори за мониторинг на изпълнението на програмата

Община Доспат трябва да осигури наличието на ефективен механизъм за отчитане на генерирането на отпадъци, повторната употреба и дейностите по третирането им с цел оценка за изпълнението на заложените мерки. Това включва осигуряване на достъп до годишните отчети на дружествата, извършващи дейности с отпадъци на територията на Община Доспат (съгласно наредбата за класификация на отпадъците), транспортни карти за опасните отпадъци, докладите и отчетите на организациите по оползотворяване до ИАОС (както за отпадъците така и продуктите пуснати на пазара), статистически данни за брутния

вътрешен продукт, доходите на населението и др., провеждане регулярни изследвания за морфологичния състав на отпадъците. Това ще позволи да се разбере състава на битовите отпадъци както и да бъдат оценени резултатите или потенциала от провеждането на дадена инициатива. Необходимо е създаването на информационна система с цел автоматизирано въвеждане и обработване на данните.

Събраните данни ще послужат за оценка на ефективността на политиката за предотвратяване на отпадъците, за което е необходимо избор на подходящи индикатори. Оценката не ефективността е трудно осъществима тъй като мерките за предотвратяване на отпадъците е събирателно понятие за всички усилия за предотвратяване/намаляване образуването на отпадъци и избягване/намаляване на опасностите свързани с отпадъците. Измерването на ефективността на за предотвратяване на образуването означава да бъде измерено количеството на необразувани отпадъци, а измерването на намаляването на опасностите е равносилно на измерване на вреда, която не е причинена.

Съществуват две главни категории индикатори за измерване на ефективността на политиката по предотвратяване на отпадъците – измерване на степента на участие в дадена инициатива или измерване на резултатите от инициативата.

Към първата категория могат да се отнесат например броя на разпространените брошури, степента на заинтересованост в дадена целева група и др. Те дават подробна информация за използвания инструмент, но чрез тях не може да се оцени реалното въздействие върху околната среда. Втория вид индикатори измерват въздействието директно но не може да се открие директна връзка между приложения инструмент и резултата от прилагането му. Пример за втората категория е делът на опаковките за многократна употреба. За оценка на успеха на политиката за предотвратяване на отпадъците трябва да се ползват и двата вида индикатори.

За измерване на успеха на настоящата програма следва да се използват индикаторът за степента на взаимозависимост на количеството на образуваните отпадъци спрямо промяната на ръста на БВП и заложените количествени цели във всеки раздел. Необходимо е да се изберат и индикатори от първата категория за всеки конкретни инструмент за предотвратяване, които да се дефинират като изисквания в техническото задание на инструмента.

Планирани мерки:

43. Община Доспат ще разработи информационна система за автоматизирано събиране и обработване на данни за отпадъците и продуктите, така че да позволи надеждна оценка на изменението на потоците и състава на отпадъците, образувани от домакинствата и да се измери успеха на мерките за предотвратяване.

44. Община Доспат ще работи за установяване на специфични индикатори във връзка с предотвратяване образуването на отпадъци. Сътрудничествата в това отношение ще се търсят на Европейско и национално ниво.

V.1.9 План за действие

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.	**ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И НАМАЛЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ**								
	Стратегическа цел: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването на отпадъци	Намаляване на количеството на отпадъците; Намаляване на съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите							През 2020 г. стойността на показателя "опасни отпадъци на единица БВП" са по-малки спрямо стойността на съответните показатели през 2010 г. През 2020 г. стойността на показателя "образувани битови отпадъци на жител" е по-малка от стойността на показателя през 2011 г.

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.1.			Въвеждане на диференцирано облагане с такса за битови отпадъци за юридически лица с безотпадно производство, в зависимост от количеството на образуваните отпадъци.	2020	Община Доспат, Отдели „Общинска собственост”, „Стопанска дейност и екология”, „Местни приходи” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		Общински бюджет	• Въведено диференцирано облагане	• Направени промени в нормативната уредба
1.2			Извършване на периодични информационни кампании за предотвратяването на битови отпадъци, ориентирани най-вече към: • намаляване на образуваните отпадъци • устойчиво потребление • участие в разделното събиране (разделяне при източника).	2017 г. – 2020 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Информационно обслужване	5 000 на год.	Оперативна програма „Околна среда” (ОПОС); Бюджет на Община Доспат	• Проведени информационни кампании	• Брой информационни кампании • Брой обхванати жители • Брой разпространени брошури, информационни материали

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.3			Извършване на анализ на състава на битовите отпадъци и на други главни източници на отпадъци (институции и офиси) на регулярна основа, като осигурява приемственост в методологиите. Тези анализи трябва да дадат възможност генерирането на отпадъци да бъде проследено с течение на времето.	2017 г. – 2020 г. в съответствие с нормативните изисквания	Отдел „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота	15 000	Бюджет на Община Доспат	• Извършени анализи на състава на битовите отпадъци	• Брой извършени морфологични анализи спрямо броя определен в нормативната уредба
1.4			Извършване на оценка на промените на пазара (данни за продажбите на екологични продукти и услуги) и регулярно провеждане на проучвания на общественото мнение с цел да се идентифицират промените в нагласите и поведението на жителите.	2017 г. – 2020 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота	2 000 на год.	Бюджет на Община Доспат	• Извършена оценка на промените на пазара	• Брой извършени проучвания

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.5			Организиране на дискусия с организациите по оползотворяване за възможните подходи за отчитане на предприетите от тях мерки за предотвратяване, както и да се определят измерими индикатори за постигнатите резултати. Включване на постигнатите договорености в договорите с организациите.	2017 г. – 2017 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• Включени задължения в договорите за отчитане на мерките за предотвратяване	• Брой отчети за мерките за предотвратяване спрямо броя на ООп, които имат договор с общината
1.6			Стартиране на пилотен проект в избран район за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци от домакинствата, която ще включва осведомяване и информационни кампании и организиране на курсове за обучение за потребление и съхранение на хранителни продукти.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	2 000	Бюджет на Община Доспат	• Стартиран пилотен проект	• Брой информационни кампании и обхванати жители

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.7			Организиране на обсъждане с производителите и търговците на храни за повишаване на осведомеността им и насърчаване готовността им да участват в провеждането на информационна кампания, предприета от община Доспат.	2017 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• Проведено обсъждане	• Брой дискусии • процент на обхванатите от целевата група
1.8			Предприемане на действия за насърчаване поставянето на стикер "против нежелана поща", включително чрез дизайн на стикера, отпечатване на пилотен тираж и разпространението му в пилотен район. Организиране на обсъждане и сключване на споразумение с рекламодатели и разпространители за подобряване на каналите за дистрибуция на стикера и зачитане отказа на домакинствата, поставили стикер на пощенските кутии да получават рекламни материали.	2017 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	15 000	Бюджет на Община Доспат	• Организиране но обсъждане с рекламодатели и разпространители за поставянето на стикер "против нежелана поща"	• Брой разпространени стикери • Процент от рекламодателите с които е постигната договореност

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.9			Предприемане на мерки за разпространение на домашното компостиране сред населението чрез обучение, комуникационни инструменти, дни на отворени врати и др.	2017 г. – 2020 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Отдел “Административно и информационно обслужване” заинтересовани лица	-	-	• Проведени поне 2 комуникационни мероприятия	• Брой комуникационни мероприятия • процент на обхванатите от целевата група
1.10			Събиране на статистическа информация и провеждане на кампании за повишаване на осведомеността по отношение на вредните въздействия на потребителските стоки като се наблегне на утвърдените концепции за сивата енергия, въглеродния баланс, както и на екологичния отпечатък.	2017 г. - 2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Отдел „Административно и информационно обслужване”	5 000	Бюджет на Община Доспат	• проведени поне две кампании за повишаване на осведомеността по отношение на вредните въздействи	• Брой комуникационни мероприятия • процент на обхванатите от целевата група

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
								я на потребителските стоки	
1.1 1			Възлагане на проучване, за идентифициране на механизмите, въведени в други държави или региони за насърчаване замяната на продукти с услуги.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота Избран изпълнител	8 000	Бюджет на Община Доспат	• изготвено проучване	• извършено проучване
1.1 2			Организиране на обсъждане с потребителски организации и отговорния бизнес за мястото на рекламата в нашето общество, заостряне вниманието за негативните характеристики на потребителското общество и ненужните покупки, насърчаване на повторната употреба както и идентифициране на най-ненужни продукти и поставяне на цели за ограничаване на консумацията им.	2017 г. – 2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• Организиране но поне едно обсъждане	• брой дискусии • процент на обхванатите от целевата група
1.1 3			Провеждане кампания за насърчаване потреблението на екологосъобразни продукти включително: • проучвания, идентификация и събиране на достоверна, конкретна и обективна информация за екологични алтернативи на продуктите и др. • разработване на информационна система на екологичните характеристики на продуктите • наблюдение, образование, насърчаване нагласите за устойчиво развитие като контра мярка на рекламата на консуматорския начин на живот и модните явления.	2017 г.0	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване	5 000 (разходите за информационната система са в рамките на сумата по раздел	Бюджет на Община Доспат Бюджети на организации по оползотворяване	• Проведена кампания за насърчаване потреблението на екологосъобразн	• разработена информационна система • брой продукти въведени в информационната система • брой

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
						V.8.7 точка 4.2)		и продукти	кампании за популяризиране на продуктите в информационната система
1.14			Организиране на дискусия с производители, дистрибутори и търговци на дребно с цел създаването на благоприятни пазарни условия за реализацията на екологосъобразни продукти. Идентифициране на продуктите, след употребата на които се генерират опасни отпадъци, като батерии, бои и пестициди и набелязване на мерки за насърчаване предлагането на алтернативи в магазините.	2017 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота производители, дистрибутори търговци на дребно	-	-	• Организира на поне една дискусия	• брой дискусии • процент на обхванатите от целевата група • брой идентифицирани продукти • брой кампании за популяризиране на алтернативите на идентифицираните

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
									продукти
1.15			Проучване на възможностите за въвеждане на стимули за устойчиви покупки от домакинствата съвместно със отговорния бизнес, банковия сектор и организации на потребителите, чрез развитието на система от тип " карта за устойчиви покупки"	2018	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• извършено проучване	• извършено проучване
1.16			Възлагане на проучване за анализ на жизнения цикъл, за да се оцени екологичните разходи и ползи от повторна употреба на определени продукти, с цел да се състави списък на продуктите за повторна употреба, които трябва да бъдат насърчавани систематично.	2017	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	5 000	Бюджет на Община Доспат Бюджети на Организации по оползотворяване	• извършено проучване и съставен списък	• извършено проучване
1.17			Установяване на контакти и развиване на партньорство с всички, които участват в повторната употреба и насърчаване на инициативите в тази област – ремонтни работилници, магазини за стоки втора употреба, доброволчески и благотворителни организации, както и с Агенцията по заетостта за иницииране на кампания за представяне на предложения за подпомагане на стартирането на нови инициативи и насърчаване на създаване на работни места в този сектор.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• съставен списък на ремонтните работилници и други организации и	• брой идентифицирани дружества и лица • брой и вид на мерките за подпомагане на идентифицираните

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
								сключени споразумения за сътрудничество	е лица
1.18			Включване на изисквания към организациите по оползотворяване за спазване на техните отговорности, за отдаване на приоритет на повторната употреба пред рециклирането и поставяне на по-амбициозни цели за повторна употреба.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• Включени задължения в договорите за отчитане на мерките за повторна употреба	• брой променени договори / програми на ООп
1.19			Промяна на практиката за събирането на едрогабаритни отпадъци и стартиране на общинска система за събирането на вещи с потенциал за повторна употреба от домовете, за да се избегне, където е практически възможно, увреждането на стоките с потенциал за многократна употреба и предаването им на	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота Ремонтни работилници	10 000	Бюджет на Община Доспат	• стартирана общинска система за събир	• въвеждане на системата за събиране • количества

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			съществуващи ремонтни работилници					ането на вещи с потенциал за повторна употреба	събрани и повторно употребени
1.20			Организационно подпомагане на благотворителните организации и други социално икономически предприятия предоставящи услугите за събиране на вещи и ремонт с цел повторна употреба, както и развитието на борси за обмен или продажба на продукти втора употреба.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• съставен списък на благотворителни и други организации и сключени споразумения за сътрудничество	• брой идентифицирани лица и организации • брой и вид на мерките за подпомагането им

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.21			Оценка на резултатите от борбата с торбичките за еднократна употреба в малките търговски обекти и проучване на възможностите за по-нататъшно намаляване или дори преустановяване, разпространението на торбички за еднократна употреба	2018г. -	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• Представяне на резултатите от борбата с торбичките за еднократна употреба - в рамките на годишната отчетност на общинската програма	• сравнение на броя на торбичките пуснати на пазара спрямо предходни години
1.22			Провеждане на изследване за оценка на степента на феномена свръх опаковане в бизнеса и предприети действия за посочване на примери за злоупотреби в това отношение, например чрез	2017г. -.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	1 000	Бюджет на Община Доспат Бюджети на	• проведени поне две	• проведено изследване

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			показването на колички за пазаруване пълни със свръх-опаковани и не-свърх опаковани продукти.				организации по оползотворяване на опаковки	мероприятия за посочване на примери в медиите	• проведени мероприятия
1.23			Предприемане на действия за по-нататъшно прилагане на т.нар. „зелени обществени поръчки” чрез включване в условията за избор на изпълнители на клаузи за приоритизиране на екологосъобразните продукти и устойчиво потребление, както и въвеждане на процедури за проследяване на изпълнението на заложените клаузи. Разработване на инструкция за зелени обществени поръчки, обучение на администрацията и обмяна на опит.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология”, ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Отдел „ Административно правно и информационно обслужване” и „обществени поръчки”	5 000	Бюджет на Община Доспат-	• . Разработена инструкция и въведени процедури за проследяване на изпълнението	• брой проведени обществени поръчки с клаузи за зелени обществени поръчки спрямо общия брой • разработени инструкции

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.24			Инициране на обсъждане с представители на водещи компании в сектора на услугите на „харта за еко-консумация”, ръководство за "еко-консумация", както и критерии за присъждане на етикет "еко-динамично развиваща се компания" в сферата на услугите. Популяризиране на хартата и разпространение на ръководството сред другите компании.	2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	Компании в сектора на услугите	• приети „харта за еко-консумация” и етикет "еко-динамично развиваща се компания"	• приета харта • брой присъдени етикети
1.25			Инициране на широка дискусия с ръководствата на учебните заведения, за възможностите за провеждане на мероприятия за повишаване заинтересоваността на учащите се и включване на темата за предотвратяване образуването на отпадъци и устойчивото потребление в учебните програми. Организиране на мероприятия за обучаване и повишаване на съзнанието на учениците за дейностите по предотвратяване на отпадъците.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Учебни заведения	-	Бюджет на Община Доспат-	• проведени поне две мероприятия в училища	• брой проведени мероприятия в училища

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.26			Въвеждане на система за оценка на училищата по отношение на екологичното образование и присъждане на признания за заслуги, според нивото на екологично образование на децата, промяна в поведението, техническо подобрение и инвестиции, устойчивите поръчки и участие в мероприятия по предаване за повторна употреба, сортирането и други дейности по управление на отпадъците.	2017г. - 2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота	-	-	• Въведена система за оценка на училищата	• проведен конкурс между училищата
1.27			Организиране на срещи за обмен на добри практики, където компаниите, които са модели за подражание (или известни с проактивното си мислене в управлението на своите отпадъци) ще представят своите дейности на дружества със сходна дейност.	2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота	-	Бюджет на Община Доспат	• Организиране на поне две срещи за обмен на добри практики	• бр. организирани срещи за обмяна на добри практики
1.28			Възлагане на проучване на сегашните методи за управление на малки количества опасни отпадъци, както и представяне на добрите практики, прилагани в други европейски страни с цел намаляване на вредните въздействия на битовите отпадъци.	2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота	5 000	-	• Организиране на поне две срещи за представяне на	• извършено проучване

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
								добрите практики	
1.29			Провеждане на кампании за повишаване на осведомеността на малките и средни предприятия за правилното управление на опасните отпадъци.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	5 000	Бюджет на Община Доспат	• Проведени поне две кампании	• бр. проведени кампании
1.30			Стартиране на дейности за повишаване на осведомеността, предназначени за строителния сектор с цел насърчаване на: • селективното разрушаване с цел повторна употреба и рециклиране • спазването на изискванията за задължително рециклиране на отпадъци от строителство или разрушаване; • правилното обезвреждане на опасни отпадъци, включително ПХБ и азбест; • изготвяне на страница с практически съвети за организиране на сортирането на отпадъци на малки обекти.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	5 000	Бюджет на Община Доспат	• Проведени поне три разяснителни мероприятия	• бр. проведени разяснителни кампании
1.31			Стартиране на инициативата "Устойчива сграда" с цел стимулиране на предотвратяване на отпадъците и рециклирането в строителството.	2017г. - 2018г.	Отдели „Стопанска дейност и екология”, „Общинска собственост и устройство на територията” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• въведен етикет "Устойчива сграда"	• брой присъждания етикета

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.32			Изменения в нормативната уредба на общината във връзка с изискванията на Закона за местните данъци и такси (чл. 67, ал. 2) за определяне размерът на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци или на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена. Възлагане на сравнително проучване за екологичното, икономическо и социално въздействие на диференцираните системи за таксуване и системите основани на принципа „плащай колкото изхвърляш" (pay as you throw) установени в други европейски градове, с цел да се оцени въздействието от прилагането на такава система.	2017г.	Отдели „Местни приходи" „Общинска собственост и устройство на територията", „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота,	5 000	Бюджет на Община Доспат	• Приети измения в нормативната уредба	• извършена промяна в нормативната уредба • извършено проучване
1.33			Инициране на среща с Организациите по оползотворяване, търговски обекти, извършващи обратно приемане на масово разпространени отпадъци, МОСВ и РИОСВ за да се оценят пречките за практическото прилагане на обратното приемане и да се обсъдят възможностите за подобряване на контрола.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота Организации по оползотворяване Търговски обекти	-	-	• Организиране на поне една среща с Организациите по оползотворяване, търго	• брой проведени срещи • сравнение на количеството обратно приети масово разпространени отпадъци спрямо

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
								вски обекти, извършващи обратно приемане и РИОСВ	целите за събиране на същия вид отпадък
1.34			Възлагане на лицата, отговорни за контрола в общината да стартират приемането на сигнали за неизпълнение на задълженията за обратно приемане на масово разпространени отпадъци в търговските обекти на лицата, извършващи продажба на крайни потребители.	2017г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• прилагане на процедура за приемане на сигнали за неизпълнение на задълженията за обратно прием	• брой сигнали за неизпълнение на задълженията за обратно приемане

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
								ане	
1.35			Обсъждане с организации по оползотворяване на мерки за насърчаване на повторната употреба в т.ч. с преразглеждане договорите по отношение на: • включване на задължения за спазване на йерархията и предприемане на мерки за предотвратяване на отпадъци; • събирането на отпадъци от домакинствата да не е за сметка на отпадъците от търговски обекти; • отчитането на предприетите действия от членовете на организацията за предотвратяване образуването на отпадъци • определяне на заплащане за отпадъците събрани в общински пунктове; • укрепване рамката за консултациите между организациите по оползотворяване и публичните власти, особено по отношение на: o методи за отчитане и мониторинг; o наблюдение за спазването на задълженията за обратно приемане; o мерки за изпълнение на задължението за управление на опасни масово разпространени отпадъци.	2017-2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• включени задължения в договорите с организациите	• брой променени договори и програми на ООп

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.36			Сключване на договори и въвеждане на изисквания към организациите по оползотворяване за подобряване на инфраструктурите за разделно събиране, особено на обществените места (спирки, паркове, училища, и т.н.) и по време на събития.	2017г. - 2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• включени задължения в договорите с организациите и програмите за въвеждане на разделно събиране, които представят на общината	• брой променени договори и програми на ООп
1.37.			Проучване на възможностите за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на опасни отпадъци в смесените битови отпадъци.	31.12.2017 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• предприети орган	• вменени задължения за

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
								изационни мерки и въведени нормативни изисквания за засилване на контрола	контрол • брой установени нарушения
1.38.			Проучване на възможностите за осъществяване на по-строг контрол върху изхвърлянето на отпадъците в контейнери, различни от определените за разделно събиране.	31.12. 2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване			• предприети организационни мерки и въведени нормативни изисквания за засил	• вменени задължения за контрол • брой установени нарушения

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
								ване на контр ола	

V.2 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло

Целите за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци се изчисляват съгласно метода определен със Заповед № РД-884/18.11.2014 г. на Министъра на околната среда и водите. Степента на рециклиране на битовите отпадъци се изчислява като съотношение на общото количество на отпадъците предадени за рециклиране и общото количество на генерираните отпадъци от домакинствата и подобни източници. Следователно за изпълнение на целите ще се зачитат:

1. Масово разпространените отпадъци събрани от организации по оползотворяване;
2. Отпадъците, отделени в инсталацията за сепариране в случай, че са предадени за подготовка за повторна употреба и рециклиране;
3. Компостът произведен в инсталацията за открито компостиране от разделно събрани биоотпадъци (зелени отпадъци и подходящи за открито компостиране хранителни отпадъци);
4. Отпадъците събрани на общинската площадка за безвъзмездно предаване в случай, че са предадени за подготовка за повторна употреба и рециклиране;
5. Отпадъците събрани на търговска основа в изкупвателни пунктове в случай, че са предадени за рециклиране;
6. Отпадъци, събрани чрез системата за събиране на опасни отпадъци от домакинствата в случай, че са предадени за рециклиране;
7. Едрогабаритни отпадъци (събрани извън общинската площадка за безвъзмездно предаване) - в случай, че са предадени за подготовка за повторна употреба и рециклиране;
8. Отпадъци, събрани чрез системата за събиране на био отпадъци в случай, че са компостирани;
9. Изграждане на инсталация за предварително третиране.

V.2.1 Масово разпространени отпадъци

Съгласно националното законодателство отговорността за разделното събиране на масово разпространените отпадъци (отпадъците от опаковки, батерии и акумулатори, отработени масла, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване и др.) е възложена на Организациите на оползотворяване (ООп). Общината ще предприеме мерки за сключване на договори с организации по оползотворяване, планиране и определяне на изискванията към системите за събиране на масово разпространени отпадъци, с цел постигането на високи нива на рециклиране. За тази цел ще се предприемат мерки за:

- Сключване на договори с ООп за всички видове масово разпространени отпадъци;
- Включване в местната нормативна уредба на подробни изисквания към физическите и юридическите лица за разделно събиране на масово разпространените отпадъци и други рециклируеми материали;
- Установяване на постоянен диалог и редовни срещи с Организациите по оползотворяване, действащи на територията на общината;
- Осъществяване на професионално разработени кампании за повишаване на информираността на обществеността организирани на общинско ниво;
- Определяне на допълнителни местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране, сепариране и сортиране.
- За спазването на забраната за изхвърляне на отпадъци, обозначени с маркировка за разделно събиране в контейнери за смесени битови отпадъци ще се осъществява контрол от упълномощени длъжностни лица.

- Контрол за спазване на техническите изисквания и непрекъснато подобряване ефективността на предстоящата за пускане в експлоатация инсталация за сепариране на битови отпадъци
- При необходимост обявяване на обществени поръчки за избор на изпълнители и/или вменяване на нови отговорности на съществуващи изпълнители във връзка с изискванията на националното законодателство за разделно събиране на отпадъци и постигане на количествени цели;
- Избор на подходящ вариант за начисляване на такса битови отпадъци (напр. определяне на такса битови отпадъци, отчитаща изхвърлените количества) така, че да се насърчи разделното събиране и рециклирането с цел постигане на целите за събиране на рециклируеми и биоотпадъци и отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа.

Увеличаването на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци в региона ще доведе до намаляване на общото количество депонирани отпадъци.

V.2.2 Предварително третиране

На регионалното депо за ТБО - с. Барутин ще се извършва сепариране на постъпващите битови отпадъци по силата на сключен договор с фирма „Весел дом" ЕООД. В предвид че осъществяваното ръчно сепариране не води до намаляване на количеството депонирани отпадъци и отделяне на рециклириемите отпадъци от общото количество смесено събрани битови отпадъци, Община Доспат предвижда прекратяването на договора през 2017 г.

В нормативната уредба е създаден механизъм за насърчаване на рециклирането и оползотворяването на отпадъци чрез въведените отчисления, които увеличават цената за депониране. Общините могат да се намалят или изцяло да се освободят от отчисленията в случай, че изпълнят целите за разделно събиране на битови отпадъци и отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа. В тази връзка общината е предприела своите действия и в непосредствена близост до съществуващата площадка на общински имот предвижа изграждането на инсталация за предварително третиране и компостираща инсталация, които ще доведат постигането на целите на ниво регион. Процедиран е ПУП - ПРС за имот № 016209 в местността „Гайтанина", с. Барутин. Налично е и Решение № СМ - 027-ПР/2016 г. на РИОСВ - Смолян за преценяване на необходимостта от извършване на оценка на въздействието на околната среда. За изграждането на инсталациите общините от РСУО – регион Доспат възнамеряват да кандидатстват по ос 2 „Отпадъци" на Оперативна програма Околна среда 2014-2020 г.

V.2.3 Събиране на опасни отпадъци от домакинствата

В съответствие с нормативните изисквания, разделното събиране на опасни отпадъци се предвижда да обхване всички населени места през 2020 г. За временно складиране на опасни отпадъци от бита на регионалното депо ще се предвиди 1 бр. контейнер за временно съхраняване на опасни отпадъци. Събирането на опасните отпадъци от населението, доставката им до регионалния център за временно съхранение и последващото им извозване за оползотворяване/обезвреждане ще се извършва кампанийно от дружество, притежаващо необходимите разрешителни документи, след възлагане по реда на ЗОП.

Не се предвиждат обезвреждане на опасни отпадъци от домакинствата на територията на общината.

С цел намаляване на финансовите разходи за общината е препоръчително привличане на частни инвестиции от ООп, като на площадките ще се приемат и отпадъци финансирани от други източници извън такса битови отпадъци, като например масово разпространени отпадъци и строителни отпадъци от ремонтни дейности в бита. За тези отпадъци ще се изисква финансиране от лицата отговорни за управлението на съответния вид отпадък - организации по оползотворяване или да се определи входна цена за услугите, предоставяни от общината за отпадъци, различни от битовите.

V.2.4 Разделно събиране на рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът „разширена отговорност на производителят”

В случай че събраните рециклируеми отпадъци от организациите по оползотворяване, изкупвателни пунктове, както и отпадъците сепарирани на регионалното депо и общинската площадка не са достатъчни за изпълнение **целите за рециклиране на битови отпадъци** е необходимо общината да осигури допълнително **разделно събиране и рециклиране на рециклируеми отпадъци от бита** (хартия, пластмаса, стъкло, метал), за които принципът «отговорност на производителят» не се прилага – в съответствие с мерките предвидени в „Проекта за въвеждане на разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло за региона на Общините - Доспат, Девин, Борино и Сатовча, закупуване и доставка на контейнери за разделно събиране на отпадъците, закупуване на преси и обособяване на площадки за балиране и временно съхранение на упоменатите отпадъци". Необходимо е в рамките на регионалното сдружение да се определи приносът на всяка община за постигане на регионалните цели за рециклиране на битови отпадъци. В случай, че община Доспат не изпълнява своята част ще бъдат оценени следните възможности:

1. Организиране на разделното събиране от ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”
2. Провеждане на процедура по ЗОП за избор на изпълнител за извършване на разделно събиране на рециклируеми битови отпадъци, за които не се прилага принципът «отговорност на производителят»
3. Възлагане събирането на тези отпадъци на организации по оползотворяване, с които общината сключи договор, като по този начин ще може да се използва вече общите елементи на системите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци

С цел обхващане във възможно най-голяма степен на отпадъците, които вече се събират разделно се предвижда създаване на система за регистриране и отчитане на количествата събрани от частния сектор и докладване до общината от страна на организациите по оползотворяване.

V.2.5 Събиране на смесени битови отпадъци

Необходимо е оптимизиране на системата за събиране на смесени битови отпадъци след въвеждането на системи за разделно събиране на биоотпадъци, рециклируеми отпадъци, които ще отклонят значително количество от общия отпадъчен поток.

Влиянието на въвеждането на разделното събиране на биоотпадъците върху системата за сметосъбиране ще бъде оценено от икономическа гледна точка и ще бъдат направени необходимите оптимизации в съществуващата система за събиране на ТБО – брой и вид на контейнерите, честота на извозване, маршрути и др.

V.2.6 План за действие

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1		**НАРАСТВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА РЕЦИКЛИРАНИ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ**							
	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	**Достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци от хартия, метали, пластмаса и стъкло**							**2020 г. - мин.50% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране**
1.1.			Сключване на договори с ООп и въвеждане на стриктни изисквания за периодично (напр. тримесечно) отчитане на разделно събраните и рециклираните отпадъци от организации по оползотворяване	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване			• Включени задължения в договорите за отчитане на разделно събраните и рециклираните отпадъци	• Сключени договори и одобрени програми на ООп

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			и контрол за достоверността им – с цел доказване изпълнението на целите за рециклиране н битови отпадъци						
1.2.			Упълномощаване на длъжностни лица, приемане на сигнали и упражняване на контрол за предотвратяване на посегателства и кражби на отпадъци от съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки - в изпълнение на чл. 26, ал. 5 от Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология”и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота; инспекторат	-	-	• Упълномощен и длъжностни лица и въведена процедура за обработка на сигналите	• Брой установени нарушения
1.3.			Въвеждане в договорите на организациите по оползотворяване на минимални	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ -		-	• Включени в договорите минимални задължения за изпълнението	• Променени договори и програми на ООп

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			задължения за изпълнението на целите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване така, че организациите по оползотворяване да са задължени да съберат и оползотворят такъв дял от целите им в национален мащаб съответстващ на делът на населението на общината спрямо населението на страната.		Доспат”- Отдел Чистота			на целите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване	
1.4.			Включване на административните сгради, търговските и туристически обекта и други публични места в система за разделно събиране на масово	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота организации по оползотворяване		Организации по оползотворяване	• Въведено разделно събиране в административните сгради, търговските и туристически обекта и други публични места	• Брой места за разделно събиране в административните сгради, търговските и туристически обекта и други публични места

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			разпространени отпадъци, както и разделно събиране на офис хартия в публичните сгради						
1.5.			Включване в системата за разделно събиране на всички видове опаковки, образувани в бита, конто попадат в обхвата на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки в т.ч. и опаковките служили за съхраняване на опасни вещества	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, организации по оползотворяване			• Разделно събиране на всички видове опаковки, образувани в бита	• Въведени клаузи в договори и програми на ООп
1.6.			Изграждане на площадка за предварително третиране на смесени битови и разделно събрани	В съответствие със сроковете по Проекта[1]	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел	По проект	Общински бюджет, допълнителни възможности - ООп, частни инвестиции,	• Изградена площадка за предварително третиране на смесени битои и	• Изградена площадка • Количества приети/ отсортирани отпадъци по

[1] „Проект за въвеждане на разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло за региона на Общините - Доспат, Девин, Борино и Сатовча, закупуване и доставка на контейнери за разделно събиране на отпадъците, закупуване на преси и обособяване на площадки за балиране и временно съхранение на упоменатите отпадъци"

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			отпадъци		Чистота		ОПОС 2014-2020	разделно събрани отпадъци	видове
1.7.			Изграждане на система за разделно събиране и предаване рециклирането на рециклируеми отпадъци от бита (хартия, пластмаса, стъкло, метал), за които принципът «отговорност на производителят» не се прилага – в случай на необходимост за изпълнение на целите за рециклиране на битови отпадъци	В съответствие със сроковете по Проекта	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	По проект	Общински бюджет допълнителни възможности - ООп, частни инвестиции	• Изградена система за разделно събиране и предаване рециклиранет о на рециклируеми отпадъци от бита (хартия, пластмаса, стъкло, метал), за които принципът «отговорност на производител ят» не се прилага	• Брой поставени контейнери • Брй жители обслужвани от един контейнер • Количества разделно събрани отпадъци
1.8.			Определяне на компетентни лица за прилагане на процедурите по одобряване на инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от	31.12.2018г.	Отдели „Общинска собственост и устройство на територията”, „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел	-		• Пълно прилагане на процедурите по ЗУТ и ЗУО по отношение на строителните отпадъци	• Бр. одобрени планове за управление на строителни отпадъци спрямо общия брой на издадените разрешения за строеж

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			Закона за устройство на територията, плановете за управление на строителни отпадъци, издаване на разрешения за въвеждане в експлоатация с цел осигуряване прилагането на изискванията за селективно разрушаване на сгради, отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект) и постигане на целите за рециклиране на строителни отпадъци.		Чистота, Експертен съвет по устройство на територията				
2	**УПРАВЛЕНИЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ**								
2.1	**ОПАКОВКИ И ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ**								

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
2.1.1			Сключване на договор с ООп за създаване на система за разделно събиране и третиране на отпадъци от опаковки	2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Сключен договор	• Сключен договор • Брой получени откази за сключване на договор
2.1.2.			Въвеждане, с актуализирането на Общинската наредба по чл. 22 ЗУО, на задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти и собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за разделно събиране н забрана за изхвърляне на отпадъци от опаковки.	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Общински съвет			• Въведени нормативни изисквания	• Промяна в нормативната уредба
2.1.2			Приемане на сигнали за нередност и контрол за спазване на	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ -			• Упълномощен и длъжностни лица и въведена процедура за	• Брой установени нарушения

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			ангажиментите за обратно приемане на отпадъци от опаковки в търговските обекти.		Доспат”- Отдел Чистота, инспектори			обработка на сигналите	
2.1.3.			Получаване и въвеждане на данни в информационната система за количествата на разделно събиране, рециклирани и оползотворени отпадъци от опаковки от населението и предприятията.	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване на опаковки	разходите за информационната система са в рамките на сумата по раздел V.8.7 точка 4.2	Общински бюджет. ООп	• Изградена информационна система и въвеждане на данни за отпадъците от опаковки в нея	• Брой и качество на получените отчети от ООп до общината
2.1.4.			Контрол за функционирането на схемите за разделно събиране на отпадъци от опаковки в съответствие с техническите изисквания на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки и	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване на опаковки		Общински бюджет. ООп	• Упълномощени длъжностни лица и провеждане на регулярни и внезапни инспекции за спазване на договора с организацията	• Брой установени нарушения за неспазване на техническите изисквания към системите за разделно събиране, програмата на ООп и договора с общината

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			договорите с община Доспат.						(напр. честота на извозване, смесване на отделните видове отпадъци при извозване и др.)
			Контрол за спазване на ангажиментите за събирането и предаване за оползотворяване или обезвреждане на опасните отпадъци от опаковки чрез осигуряване на необходимите инвестиции в инфраструктурата за събиране и специализирана транспортна техника и съдове за събиране н транспортиране.	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване на опаковки		Общински бюджет	• Упълномощени длъжностни лица и провеждане на регулярни и внезапни инспекции за спазване на договора с организацията	• Брой установени нарушения за неспазване на техническите изисквания към системите за разделно събиране, програмата на ООп и договора с общината (напр. брой поставени съдове, жители обслужвани от един съд и др.)
2.2	**НЕГОДНИ ЗА УПОТРЕБА БАТЕРИИ И АКУМУЛАТОРИ /НУБА/**								
2.2.1.			Сключване на договор с ООп за създаване на система за	2017-2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и			• Сключен договор	• Сключен договор • Брой получени

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			разделно събиране и третиране на негодни за употреба батерии и акумулатори от бита		ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота				откази за сключване на договор
2.2.2.			Прилагане на административни мерки за осигуряване на функционирането на системата за разделно събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори от бита.	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота Общински съвет			• Упълномощен и длъжностни лица и провеждане на регулярни и внезапни инспекции за спазване на договора с организацията	• Промени в нормативната уредба
2.2.3.			Осигуряване на информация на обществеността за места, на които се извършва събиране на негодни за употреба батерии и акумулатори и	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Публикуван списък с местата за събиране	• Изготвен списък с места за събиране
2.2.4.			Приемане на сигнали за нередност и контрол за спазване на ангажиментите за	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел			• Упълномощен и длъжностни лица и провеждане на регулярни и внезапни	• Брой приети сигнали

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			приемане на НУБА в обектите, посочени от ООп, с която общината има сключен договор.		Чистота			инспекции за спазване на договора с организацията	
2.2.5.			Получаване и въвеждане на данни в информационната система за количествата на разделно събрани и рециклирани НУБА	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване на НУБА	разходите за информационната система са в рамките на сумата по раздел V.8.7 точка 4.2	Общински бюджет. ООп	• Изградена информацион на система и въвеждане на данни за НУБА в нея	• Количества НУБА въведени в информацион ната система
2.2.6.			Контрол по спазване на законодателството и договореностите с организацията по оползотворяване.	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, инспектори	-	-	• Упълномощен и длъжностни лица и провеждане на регулярни и внезапни инспекции за спазване на договора с организацията	• Брой установени нарушения и наложени санкции
2.3			**ИЗЛЕЗЛИ ОТ УПОТРЕБА МОТОРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА /ИУМПС/**						
2.3.1			Провеждане на преговори за сключване на договор с ООп за събиране и оползотворяване	постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел	-	-	• Сключен договор	• Сключен договор • Брой получени откази за сключване на

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			на ИУМПС на територията на общината.		Чистота				договор
2.3.2.			Идентифициране на площадки, в които се извършва незаконно разкомплектоване на ИУМПС	Постоянен	Инспекторат, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, РИОСВ			• Изготвяне на списък с площадки и представянето му в РИОСВ	• Бр. проверки и бр. идентифицирани площадки
2.3.3.			Осигуряване на информация на обществеността за места, на които се извършва събиране, съхраняване и разкомплектоване на ИУМПС.	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Публикуван списък с площадки	• Изготвен списък с места за събиране
2.3.4.			Получаване и въвеждане на данни в информационната система за количествата на разделно събрани и рециклирани ИУМПС	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Организации по оползотворяване на ИУМПС	разходите за информационната система са в рамките на сумата по раздел V.8.7 точка 4.2	Общински бюджет. ООп	• Изградена информационна система и въвеждане на данни за ИУМПС в нея	• Количества въведени в информационната система
2.4	**ОТРАБОТЕНИ МАСЛА И ОТПАДЪЧНИ НЕФТОПРОДУКТИ**								

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
2.4.1			Сключване на договор с ООп за създаване на система за събиране и оползотворяване на отработени масла	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Сключен договор	• Сключен договор • Брой получени откази за сключване на договор
2.4.2			Прилагане на санкции и упражняване на контрол над изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностни води и в канализационни системи.	31.12.2018г.	Инспекторат, „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”			• Упълномощени длъжностни лица и провеждане на регулярни и внезапни инспекции за спазване на договора с организацията	• Брой проверки и брой установени нарушения
2.5			**ИЗЛЯЗЛО ОТ УПОТРЕБА ЕЛЕКТРИЧЕСКО И ЕЛЕКТРОННО ОБОРУДВАНЕ /ИУЕЕО/**						
2.5.1.			Провеждане на преговори н сключване на договор с организация по оползотворяване на ИУЕЕО.	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	-	-	• Сключен договор	• Сключен договор • Брой получени откази за сключване на договор
2.5.2			Осведомяване на обществеността за обектите, в които се извършва приемане на	31.12.2018г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ -			• Публикуван списък с места за приемане	• Изготвяне на списък с местата за събиране

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			ИУЕЕО		Доспат”- Отдел Чистота				
2.5.3.			Приемане на сигнали за нередност и контрол за спазване на ангажиментите за обратно приемане на ИУЕЕО в търговските обекти и в обектите посочени от организациите по оползотворяване	31.12.2018г.	Инспектори, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Упълномощени длъжностни лица и въведена процедура за обработка на сигналите	• Брой получени сигнали
2.5.4.			Провеждане на кампании за събиране и извозване на ИУЕЕО от домовете или предаването им на определени от общината места.	1 път годишно	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, ООп		ООп	• Проведени кампании	• Брой проведени кампании • Количество на събраните чрез различни методи ИУЕЕО
2.8.	**ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ ОТ ДОМАКИНСТВАТА**								
2.8.1			Обособяване на зона за приемане на опасни отпадъци от домакинствата в рамките на	2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел	в рамките на проект за площадка за приемане на отпадъци	Общински бюджет, ООп, частни инвестиции	• Приемане на опасни отпадъци от домакинствата в регионалния	• Дата на започване на приемане на опасни отпадъци на площадката

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			площадките за безвъзмездно приемане на отпадъци. Обособяване в регионалния център за междинно съхранение на опасните отпадъци събрани от домакинствата, до момента на тяхното транспортиране до заводите за третиране на опасни отпадъци		Чистота „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”			център	• Количества приети отпадъци
2.8.2.			Сключване на договор с изпълнител за организиране на кампании за събиране на отпадъци от домакинствата, чрез мобилен събирателен пункт.	Начало-01.01.2018г. Два пъти годишно.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	По проект	Общннскн бюджет	• Сключен договор с изпълнител	• Брой проведени кампании • Събрани количества
2.9.			**ОТПАДЪЦИ ОТ ХУМАННОТО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ С ОПАСЕН ХАРАКТЕР**						
2.9.1.			Организиране на вътрешна система в лечебните	31.12.2017г.	Оператори на здравни заведения	Собствени средства на здравни	Бюджет на здравни заведения	• Организиране на вътрешна система в	• Брой заведения с организирана

№	Страте-гическа цел	Опера-тивна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			заведения за разделно събиране на отпадъците, за които се прилага различен вид третиране			заведения		лечебните заведения за разделно събиране	вътрешна система за разделно събиране спрямо общия брой
2.9.3.			Предаване за подходящо третиране на отделните видове болнични отпадъци	31.12.2017г.	Оператори на здравни заведения	Собствени средства	Бюджет на здравни заведения	• Предаване на отпадъците на лица с разрешителен документ по чл. 35 от ЗУО	• Количества отпадъци предадени за екологосъобразно третиране

V.3 Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията за биоразградимите и биоотпадъците

*V.3.1 **Разделно събиране на биоотпадъци.***

За постигане на регионалните цели по чл. 31 от ЗУО за отклоняване на биоразградимите отпадъци от депа е необходимо прилагане на мерки за разделно събиране на зелените биоотпадъци и предварително третиране. За целта е необходимо да бъде уточнен финансовия принос на Община Доспат в постигането на регионалните цели. Също така е необходимо да се уточни разпределение на задълженията между отделните общини в регионалното сдружение на общините (РСО) за изпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци по чл.8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците (чрез решение на общото събрание).

За осигуряване на необходимите допълнителни количества за постигането на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци е предвидено въвеждане на разделно събиране и изграждане на съоръжение за открито компостиране на разделно събрани зелени отпадъци. Системите за разделно събиране ще бъдат насочени основно към зелените отпадъци от паркове и поддръжката на зелени площи, въвеждане на събиране на градински отпадъци от районите с фамилни къщи, хотели, ресторанти. Предвижда се насочване към площадката за компостиране на цялото количество образувани зелени отпадъци от поддържането на зелени площи при дейността на Общинско предприятие "Озеленяване, благоустройство и чистота – Доспат".

За организиране на системата за разделно събиране на зелени и хранителни отпадъци са оценени два варианта. Параметрите на системата за разделно събиране и очакваните разходи за експлоатацията ѝ са представени в подраздел IV.2.1.8.

В допълнение на общите мерки следва да се предприемат действия за подпомагане възникването и развитието на пазар за компост и най-вече за преодоляването на съществуващите предубежденията относно качеството на произведения компост от разделно събрани зелени отпадъци. За целта се предвижда стриктно спазване на разпоредбите за контрол на производството и проверка на качеството на компоста както и използването му в дейности по поддръжка на зелената система на града, финансирани от общинския бюджет.

*V.3.2 **Инсталация за компостиране на биоотпадъци от поддържане на зелени площи на територията на общината и на други разделно събрани биоотпадъци***

Биологичното третиране е основния алтернативен на депонирането метод за третиране на биоразградими отпадъци. Към настоящия момент биоразградимите отпадъци, образувани на територията на Община Доспат не се събират разделно.

В съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците и Наредбата за третиране на биоотпадъците, Община Доспат е започнала подготовка за изграждане на площадка за компостиране на растителни и биоразградими отпадъци на централизиран регионален принцип.

Процесът на компостиране включва следните основни оперативни стъпки:

Приемане и временно съхранение на свежите входящи материали (биоотпадъци);

Приготвяне и смесване на биоотпадъците за компостиране, включително раздробяване на обемистите отпадъци от паркове и градини;

Компостиране на редове на открито с принудителна аерация;

Интензивна фаза с „висока температура“ с принудителна аерация и редовно поливане на инфилтрат и дъждовна вода, събрана от асфалтираната зона на съоръжението;

Фаза на зареене (45°C-55°C), без принудителна аерация и с редовно поливане главно с дъждовна вода, събрана от асфалтирананта зона;

Мониторинг на температурата и документиране на процеса на хигиенизиране в съответствие с Наредба за третиране на биоотпадъците, приета с ПМС № 235 от 15.10.2013г. и контрол на системата за принудително аериране;

Пресяване на зрелия компост до получаване на готов продукт;

Складиране на готовия продукт преди употреба или маркетинг

Съоръжението за компостиране ще бъде с капацитет за третиране около 2300 t биоотпадъци годишно.

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъка се превръща в компост и чрез него може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя.

Компостирането е форма на рециклиране, при която биоотпадъка се превръща в компост и чрез него може отново да се включи в естествения кръговрат на веществата, влизайки в изграждането на живата материя.

До настоящия момент Община Доспат не е събирала разделно зелените отпадъци. Предполага се, че очакваните количества растителни отпадъци за компостиране, които ще постъпят на площадката ще бъдат около 2300 тона/годишно за всички общини от РСУО - Доспат.

На площадката е предвидено приемането на следните отпадъци:

зелени отпадъци;

хранителни отпадъци;

отпадъци от агро/хранителната промишленост;

битови биоразградими отпадъци;

Материалите, попадащи в обхвата на определението за биоотпадъци са:

Описание	**Код от Европейския списък на отпадъците**
Отпадъци от кухни и заведения за обществено хранене- хранителни отпадъци в т.ч от домакинства, ресторанти, столове, барове, кафе-магазини, болници, училищни столове и др	20 01 08
Отпадъци от обществени пазари	20 03 02
Само биоразградими материали, еквивалентни на кодове	20 01 08 и 20 02 01
Отпадъци от паркове и градини (зелени отпадъци) както и от частни гради и обществени паркове, градини, зони и др.	20 02 01

Отпадъците, които подлежат на компостиране се разделят на хранителни отпадъци, „зелени” отпадъци, съдържащи азот (N) и „кафяви” отпадъци, съдържащи въглерод (C). Зелените са тези, които са свежи и влажни, а кафявите са сухи и съдържат повече въглерод.

„зелени”- богати на азот (N)	**„кафяви” - богати на въглерод (C)**	**Хранителни отпадъци**
Обелки от зеленчуци и плодове; **Стайни и градински цветя;** **Прясно окосена трева;**	**Изсушена трева и листа;** **Слама;** **Дървесни стърготини;** **Сено;**	**Развалени плодове и зеленчуци;** **Обелки от моркови, картофи, банани, динени кори;** **Животински**

Изсъхнали цветя; **Оборски тор;** Утайки от кафе; Пакетчета от чай; Свежо сено;	**Вейки от клони;** **Хляб;** **Макаронени изделия;** **Черупки от яйца;** **Картонени опаковки**	**остатъци;** **Развалена храна от животински произход;** **Коремни вътрешности на животни;** **Остатъци от реколтата)** **хмел, ядки, черупки)** **Дрожди;** **Развалено семе;** **Тютюневи отпадъци** **Брашно/галаш**

За да се получи качествен компост е необходимо „зелените” и „кафявите” отпадъци да се смесят в съотношение C^ = 30:1.

Процесът на компостиране е аеробно разлагане на органични материали от микроорганизми при контролирани условия, в почвоподобно вещество, наречено компост. По време на компостирането, микроорганизми като бактерии и гъбички разлагат сложните органични съединения в по- прости вещества и произвеждат въглероден диоксид, вода, минерали и стабилизирани органични вещества (компост). При процеса се отделя топлина, която унищожава патогените (болестотворните организми) и семената на плевелите.

Най- важните условия, обуславящи протичането на компостирането, включват:

Органични материали, смесени да предоставят хранителни вещества, които поддържат активността и растежа на микробите, включително балансираното снабдяване с въглерод и азот (съотношение C:N);

Да се осигури достатъчно кислород за аеробните организми;

Нива на влагата, които поддържат биологичната активност, без това да пречи на аерацията;

Температурите необходими за микроорганизмите, които растат най-добре в топла среда;

Веднага след като подходящите материали се смесят на куп и микроорганизмите са готови да работят, процеса започва. По време на активната фаза, консумацията на кислород и топлинна енергия са най-високи. След това следва термообработващия период, при който материалите компостират по-бавно.

Разлагането на органичния материал продължава докато всички хранителни вещества са консумирани от микроорганизмите и голяма част от въглерода се превърне във въглероден диоксид. Преди да достигне този момент, компоста се счита, че е готов според предназначението му и фактори, като например съотношението C:N, потребност от кислород, температура и миризма. Факторите, които влияят на процеса включват хранително взаимоотношение, съдържание на влага, концентрация на кислород, pH, площ, условия за процеса на компостиране.

Оптимални свойства на вложените материали за компостиране са:

Характеристика	**Допустими граници**	**Предпочитани граници**
Съотношение C:N	**20:1- 40:1**	**25:1- 30:1**
Съдържание на влага	**40-65%**	**50-60%**

Съдържание на кислород	**>6%**	**~16-18.5%**
pH	**5.5- 9.0**	**6.5 - 8.5**
Обемна плътност	**<0.65 т/м3**	**-**
Температура	**45-60 С**	**55-60 С**
Размер на частиците	**3-50 мм**	**Варира***

Зависи от суровината, размера на купчината и/или метеорологичните условия.

На обособена площадка след предварителен оглед ще се приемат постъпващите растителни отпадъци. Те ще се претеглят на автомобилна електронна везна и ще се разтоварват. Растителни отпадъци предварително ще се раздробяват с помощта на дробилна машина, ще се смесват по определен начин с различни видове биоразградими отпадъци за достигане на необходимото съотношение на въглерод/азот, след което ще се подготвят редовете с купове. Препоръчителните размери на куповете за компостиране са до 4 м височина и макс. до 8 м ширина. Дължината на куповете, в зависимост от процесите които протичат и от спецификата на площадката, варира от 6 м до 25м. Разстоянието между отделните купчини е минимум 1,50 м.

Процеса на компостирането ще преминава през три фази:

1. интензивно компостиране,
2. стабилизация и
3. узряване.

Първоначално мезофилните организми активно метаболират и се възпроизвеждат. Ако химичните и физичните свойства са близо до оптималните, микробите генерират топлина в рамките на тялото на компоста. ФАЗА1 - Над 45 0С топлолюбивите микроби виреят. Метаболизирането на въглерод и други хранителни вещества продължава, а когато източника на енергия намалява, намалява и топлоенергията генерирана от микробите. Температурата на купа намалява до такава степен, че мезофилните микроби отново стават активни – ФАЗА 2. ФАЗА 3 е фазата на узряване, пред която биологичната активност и разграждането се забавят, а температурата се доближава до температурата на околната среда. Компоста може да се нарече „узрял”, когато потребността на кислород или микробната активност в проба от материала се доближи до нула. Намаляването на теглото на сухото вещество, дължащо се на обмяна на въглеродния диоксид при процеса на компостирането може да е 40 %.

За всеки стадий ще бъде обособена зона на площадката:

открита площадка - зона за интензивно компостиране: В зоната за интензивно компостиране в сравнително кратък период, по- голяма част от органичното вещество ще се натрошава. Това води до постигане на високи температури, които трябва да се контролират. В тази фаза умират патогените. Оптималната температура за компостиране е между 40-60 С. Всеки 10 С повече удвоява степента на раздробяване. Ако температурата е твърде висока процесът спира. Добрата система за компостиране осигурява контрол на температурата и аеробни условия.

открита площадка - зона за стабилизация и консервация: В зоната за стабилизация и консервация ще се постига стабилизиране на компостиращия материал, при което да се постига минимална биологична активност на същият. Това се характеризира с ниски нива на кислород и ниско производство на топлинна енергия.

покрита площадка - зона за узряване на компоста: В тази зона, компоста узрява.

покрита площадка за складиране на готов компост: Следва съхранение на готовия компост на покрита площадка, готова за експедиране. Продължителността на периода на компостиране е ориентировъчно 4 седмици и 11 компостиращи цикъла могат да се извършват за година.

В предвид, че ще бъде променен Морфологичния анализ е необходими същите данни да бъдат отразени и в ПУО, вкл. и описаните прогнози за образуваните отпадъци.

V.3.3 План за действие

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очакван и разходи, лева	Предлагани източници за финансиран е	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
	Ежегодно количеството депонираните биоразградим и битови отпадъци е под 50% от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.; 2016 г. - мин. 25% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в регионите през 2014 г. са разделно събрани и оползотворени	**Достигане на целите и изискванията за биоразградимит е отпадъци**							**количеството депонираните биоразградими битови отпадъци е до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г.; 2020 г. - мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани в регионите през 2014 г. са разделно събрани и оползотворени**
1	**БИОРАЗГРАДИМИ ОТПАДЪЦИ**								

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очакван и разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.1.			Планиране с Общинския бюджет на разходи за събиране и компостиране на биоотпадъци от населението за периода на действие на Програмата.	31.12.2017 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Общински съвет			• Включване в План сметките за съответната година на разходи за събиране и компостиране на биоотпадъци	• Размер на отделените средствата спрямо количеството събрани отпадъци
1.2.			Ускоряване на поетапното въвеждане на домашно компостиране в жилищните квартали и домакинства, разполагащи с дворни места включително и чрез закупуване и раздаване на компостери	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота - Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”	5 000	Общински бюджет. ПУДООС	• Стартиране на пилотно раздаване на компостери на домакинствата	• Брой раздадени компостери
1.3.			Разпределение на задълженията между отделните общини в регионалното	31.12.2017 г.	Кмет на община Доспат, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Прието решение на регионалното сдружение за разпределение на задълженията	• Дата на решението на регионалното сдружение за разпределян

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очакван и разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			сдружение на общините за изпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци по чл.8, ал. 1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците (чрез решение на общото събрание) и изпълнението на целите по чл.31, ал.1 от ЗУО						е на задълженията за изпълнение на целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци, заложени в чл.8, ал.1 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците и изпълнението на целите по чл.31, ал.1 от ЗУО •
1.4.			Въвеждане на система за организирано събиране и извозване на биоотпадъците от домакинствата	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота „Озеленяване, благоустройств	съгласно проекта по ОПОС	В рамките на проекта по ОПОС	• Въведена в действие система за разделно събиране	• Брой поставени контейнери на жител • Честота на извозване • Брой обхванати

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
					о и чистота - Доспат”				жители • Количества разделно събрани отпадъци съгласно целите за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци- до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г. • Постигане на количествените цели заложени в чл.31, ал.1,

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
									т. 2 от ЗУО - най-късно до 31 декември 2020 г. ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в региона през 1995 г.
1.5.			Обособяване на площадка за открито компостиране на биоотпадъци	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”	съгласно проекта по ОПОС	В рамките на проекта по ОПОС	• въведена в експлоатация площадка	• Дата на въвеждане в експлоатация • Количества доставени отпадъци от общината

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.6.			Събиране и извозване на биоотпадъци до съоръжението за компостиране	Постоянен след пускане в експлоатация на съоръжението	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”			• Въведена в действие система за разделно събиране	• Количества доставени отпадъци
1.7.			Стриктно спазване на разпоредбите за контрол на производството и проверка на качеството на компоста както и използването му в дейности, финансирани от общинския бюджет	Постоянен след пускане в експлоатация на съоръжението	Оператор на съоръжението за компостиране			• Произведеният компост отговаря на изискванията за качество	• Количество произведен компост • Количество реализиран компост

V.4 Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради

Задълженията за управление на строителните отпадъци са на възложителите на строителството, но общината следва да предприеме мерки за стимулиране изграждането на съоръжения за рециклиране на строителни отпадъци и създаване на пазар за рециклирани строителни материали чрез влагането им в обекти финансирани с публични средства. Това ще изисква промяна на методологията за определяне на критериите за избор на изпълнители на строежи финансирани с общински средства.

Тъй като общината провежда голяма част от процедурите, в които се изисква одобряване на инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от Закона за устройство на територията, плановете за управление на строителни отпадъци дейността на комисиите и съответните решения следва да осигуряват прилагането на изискванията за селективно разрушаване на сгради, отделяне на различните по вид строителни отпадъци при източника на образуването им (строителния обект).

План за действие

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1	**СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ**								
	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	**Достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради**							**2020 г. - мин. 70% от общото тегло на строителните отпадъци са подготвени за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване**
1.1.			Въвеждане на изменения и допълнения в общинската нормативна уредба относно прилагане на процедурите, в които се изисква одобряване на инвестиционни проекти, окончателни доклади по чл. 168, ал. 6 от Закона за устройство на	31.06.2017	Отдел „Стопанска дейност и екология”, ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Отдел „Общинска собственост и устройство на територията”, „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”			• Приети изменения в общинската нормативна уредба	• Извършени нормативни промени и вътрешни разпоредби

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			територията, плановете за управление на строителни отпадъци						
1.2.			Промяна на методологията за определяне на критериите за избор на изпълнители на строежи финансирани с общински средства	31.12.2017	Отдел „Стопанска дейност и екология”, ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Отдел „Общинска собственост и устройство на територията”			• Прилагане на критериите за избор на изпълнители на строежи финансирани с общински средства при спазване на изискванията за влагане на рециклирани строителни материали	• Брой проведени обществени поръчки с новите критерии спрямо общия брой
1.3.			Контрол по спазване на законодателството по управление на строителните отпадъци (състав, количество, изпълнение на целите от отделните възложители, спазване на нововъведените процедурите и	Постоянен	Инспектори; Отдел „Стопанска дейност и екология”, ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Отдел „Общинска собственост и устройство на територията”			• Упълномощени длъжностни лица и провеждане на контрол за спазване на плановете за управление на отпадъците и инвестиционните проекти, одобрени от общинската администрация	• Брой на одобрените планове за управление на строителни отпадъци спрямо броя на издадените разрешения за строеж • Брой на отказите за

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи, лева	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			др.).						одобрение на планове за управление на строителни отпадъци

V.5 Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация

В периода на действие на настоящата програма капацитета на клетка 1 на регионалното депо ще бъде изчерпан и следва да бъдат предприети мерки за нейната рекултивация.

Дейностите по закриване и рекултивация на депа не са предвидени за финансиране по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, одобрена с решение на ЕК на 15 юни 2015 г.. Поради това следва да се търсят средства от алтернативни източници на финансиране и съвместно финансиране – ПУДООС, държавен бюджет и общински бюджет.

При избора на изпълнител за проектиране и изпълнение на рекултивацията на клетка 1 на регионалното депо следва да бъдат избрани най-благоприятните и подходящи решения от екологичен и икономически аспект по отношение на:

- редуване на рекултивационни пластове - минералния запечатващ пласт и геотекстилно покритие
- стабилността на отпадъчното тялото при изграждането на най- горния изолиращ екран,
- управлението дъждовните води, стичащи се от повърхността на горния изолиращ екран на депото и съседните райони,
- управление на биогаза, от закритата клетка.
- биологичната рекултивация
- лесозащитен пояс
- мониторинг и следексплоатационни грижи

Крайните решения за начина на рекултивация ще се вземат с изготвянето на инвестиционен проект за рекултивация на депото.

V.5.1 План за действие

№	Стратегически цели	Оперативни цели	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагни източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1	**ЗАКРИВАНЕ И РЕКУЛТИВАЦИЯ НА ДЕПА С ПРЕУСТАНОВЕНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ**								
	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	**Подобряване йерархията на управление на другите отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за отпадъци**						•	**100% от битовите отпадъци предназначени за депониране се обезвреждат в депа, отговарящи на нормативните изисквания; през 2020 г. всички депа за битови отпадъци с преустановена експлоатация са закрити и рекултивирани**
1.1.			Възлагане изработване на инвестиционен проект за закриване и рекултивация клетка 1 на регионалното депо	3 месеца преди преустановяване експлоатацията на клетката	Отдел „Стопанска дейност и екология”, Отдел „ОС и Устройство на територията”, ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота.	30 000	Общински бюджети на общините от РСУО	• Възложено изработване на инвестиционен проект	• Дата на одобряване на инвестиционния проект
1.2.			Осигуряване на финансиране за	31.03.2018	Кмет на община Отдел			• Гласувани решения за	• Заложени средства в

№	Стратегически цели	Оперативни цели	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагни източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			реализация на инвестиционен проект за закриване и рекултивация на клетка 1 на регионалното депо		„Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота РСУО			осигуряване на финансиране	бюджета на общината
1.3.			Реализация на инвестиционен проект за закриване и рекултивация на клетка 1 на регионалното депо	Краен срок една година след пускане в експлоатация на разширението на регионалното депо	Отдел „Стопанска дейност и екология”, и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота Отдел „ОС и Устройство на територията” РСУО	Съгласно инвестиционен проект	ПУДООС, държавен бюджет общински бюджети на общините от РСУО	• закрита и рекултивирана клетка 1 на регионалното депо	• Спазването на сроковете за изпълнение на поръчката за закриване
1.4.			Мониторинг и след експлоатационни грижи на клетка 1 на регионалното депо	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”	Съгласно мерките за мониторинг в инвестиционен проект	общински бюджети на общините от РСУО	• Спазване на изискванията за мониторинги следексплоатационни грижи	• Данни във връзка със спазване на изискванията за мониторинг и следексплоатационни грижи

V.6 Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Вземането на правилни решения и осъществяването на мерките, заложени в общинската програма, ще се постигнат при оптимален баланс на интересите на различните участници в управлението на отпадъците. Ще се поддържа непрекъснат диалог с участниците в дейностите по управление на отпадъците и организирането на кампании за повишаване на общественото разбиране и съзнание. За целта се предвижда:

- редовното предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда;
- привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на 'Такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства;
- повишаване на общественото съзнание, с цел да се постигне промяна в поведението на населението, чрез осъзнаване на екологичните рискове, свързани с изчерпване на ресурсите, генерирането и обезвреждането на отпадъците;
- провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва да бъде отделено на работата с подрастващите;
- получаване на обратна връзка за успеха на прилаганите мерки за управление на отпадъците.

За повишаване на общественото съзнание чрез Пресцентъра на Община Доспат към медиите периодично се подава информация за дейности с широко обществено значение, подава се информация и на сайта на Община Доспат.

Общината ще разработва и изпълнява ежегодно информационна кампания за повишаване на общественото съзнание по проблемите на отпадъците. Информационната кампания ще включва предоставяне на информация на интернет страницата, изготвяне на информационни материали и публикации и изяви в медиите.

Периодично ще се проучва общественото мнение във връзка с ефекта на работата с обществеността и степента на въздействие на различните послания. Изготвянето на комуникационна кампания и разработването на информационни материали ще включва следните етапи:

- проучване на обществената нагласа;
- провеждане на среща с представители на заинтересованите страни.
- избор на рекламни средства:
  - електронни медии;
  - печатни издания , брошури, плакати;
  - други.

Рекламната кампания ще включва поетапно следните дейности:

- изработване на реклама, печат на рекламните носители;
- излъчване на рекламните клипове, разпространение на печатните материали;
- анализиране на общественото мнение по отношение на постигнатия ефект от рекламните кампании на организацията;
- изготвяне на препоръки за оптимизиране на рекламната стратегия.

С цел постигане на максимален ефект от информационните кампании, общинската администрация периодично ще актуализира плановете си за тяхното провеждане.

План за действие

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.	**УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА**								
	Превръщане на обществеността във ключов фактор при прилагане йерархията на управление на отпадъците	**Подобряване информираността и участието на населението и бизнеса относно дейностите по управление на отпадъците**						•	**през 2020 г. над 70% от домакинствата, живеещи на територии с въведени системи за разделно събиране на отпадъците, участват в тези системи; над 90% от търг. обекти, произв., стоп. и админ. сгради в населените места с население над 5000 жители, които участват в системите за разделно събиране на отпадъци**

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.1.			Разработване на стратегия за провеждане и организиране провеждането на специализирани информационни кампании по управление на отпадъците н по-конкретно за разделно събиране на отпадъците и предотвратяване на отпадъците.	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология”, и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Пресцентъра на Община Доспат , ООп	5 000	Общински бюджет, организации по оползотворяване	• Приета стратегия	• разработена комуникационна стратегия
1.2.			Привличане на населението, неправителствените организации и заинтересования бизнес в процесите на вземане на решения, свързани с управление на отпадъците, включително за начина за определяне на „такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства.	Постоянен	Общински съвет, Кмет на общината, Отдел „Стопанска дейност и екология”, ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”, оператори			• населението участва в консултациите при разработване на нормативни актове и стратегически документи	• брой проведени консултации при разработване на нормативни актове и стратегически документи • брой обявления за инвестиционни намерения имащи отношение към управлението

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
					на съоръжения и инсталации				на отпадъците
1.3.			Редовно информиране на обществеността за рисковете, свързани с неконтролираното обезвреждане на отпадъците и възникването на нерегламентирани сметища	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	5 000	Общински бюджет, ООп	• проведени мероприятия по информиране на обществеността	• брой проведени мероприятия по информиране на обществеността • процент на обхващане на целевите групи
1.4.			Редовното предоставяне на информация на населението за състоянието на околната среда и за управление на отпадъците, включително на сайта на общината.	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		Общински бюджет	• проведени мероприятия по информиране на обществеността	• брой мероприятия за информиране

V.7 Подпрограма с мерки за подобряване на управлението на утайките от ПСОВ

Към момента утайки от ПСОВ не се образуват, а утайките от почистване на канализацията се депонират на депото за ТБО и не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация. Съгласно нормативните изисквания преди депониране утайките от ГПСОВ трябва да са предварително третирани.

В срока на действие на настоящата програма се очаква въвеждането и в експлоатация на ГПСОВ Доспат.

След пускане на ГПСОВ и въвеждане в стабилен експлоатационен режим на съоръженията за биологично пречистване и респективно за стабилизация на утайката следва да се провеждат мониторинг и анализи на утайките по отношение на количеството и вида на замърсителите в състава им, които определят начините за тяхното третиране. В зависимост от резултатите от анализите следва да се предприемат необходимите коригиращи действия с цел управление на формираната в процеса на биологично пречистване утайка. .

След пускане в експлоатация на съоръжението за компостиране на зелени и други биоотпадъци, в зависимост от избраната технология е необходимо да се проучат възможностите за използване на утайките за производство на компост.

Към момента са налице следните възможности за третиране на утайките.

V.7.1 Оползотворяване на утайките в земеделието

Следва да се подчертае, че само „третирани" или „стабилизирани" утайки могат да се прилагат в земеделието т.е. това е приложима алтернатива само след реконструкцията на ГПСОВ и прилагане на един или повече от следните „конвенционални" процеси:

– Аеробно стабилизиране на формираната в пречиствателния процес утайка в съоръжения за биологично пречистване.

– Анаеробно разграждане при повишена температура (над 35°C), с период на задържане поне 15 дни;

– Третиране с негасена вар за постигане на стойност на pH поне 12, за период от минимум 24 часа;

– Компостиране при температура за съответен подходящ период от време.

Към момента не може да се приеме, че селското стопанство е реалистична опция за прилагане, но потенциалът за това е много голям и в бъдеще ще се полагат усилия за прилагане на този метод по подходящ начин. Използването на утайките в селското стопанство трябва да бъде съгласувано със специализираните органи на Министерството на земеделието и храните и в частност с Областната дирекция „Земеделие и гори", Министерството на околната среда и водите - РИОСВ.

Цел	Целта е оползотворяване на стабилизираните утайки от ГПСОВ като тор и почвен подобрител в земеделието. Оползотворяване на утайките при рекултивация по чл.11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), когато се предвижда рекултивираните терени да се използват за земеделие.
Предпоставки	Наличие на значителни масиви общински земеделски фонд Очакваните утайки се класифицират като неопасни утайки Съответствие с националната програма за управление на утайките от ГПСОВ Наличие на национална нормативна уредба, касаеща оползотворяването на утайките от ПСОВ в земеделието – НАРЕДБА за реда и начина на оползотворяване на утайките за пречистването на отпадъчните води чрез употребата им в земеделието, приета с ПМС № 339 от 14.12.2004 год., обн.,ДВ, бр.112 от 23.12.2004 г. Влаганите в последните години ограничени количества минерални торове, ограничената употреба на оборски тор, нарушава баланса на

	органичното вещество в почвите и се налага да се търсят други органични резерви.
Възможности	Възможност общината да управлява оползотворяването на получения кек чрез наличие на достатъчен общински земеделски фонд. Възможност за предоставяне на кек на други заинтересовани потребители. Улесняване на селските стопани, чрез предоставяне на възможност за използване на евтин продукт за обогатяване на селскостопанските земи; Повишаване на общественото съзнание по отношение на екологичните проблеми в района.
Заплахи	Аварийно генериране на опасни утайки Липсват предварителни данни за съдържанието на тежки метали в наличния земеделски фонд Липса на обучен персонал за управление на дейностите по оползотворяване на кека и мониторинг на земите. Липса на информация сред населението и земеделските стопани за ползите от използването на такъв тип кек. Земеделските производители са неинформирани или предубедени срещу използването на утайки от ПСОВ в земеделието. Липса на обучен персонал по управление на дейностите за оползотворяване на утайките в селското стопанство.

V.7.2 Оползотворяване на утайките за рекултивация на нарушени терени

Рекултивацията на нарушени терени обхваща комплекс от инженерни, мелиоративни, селскостопански, горскостопански и други дейности, изпълнението на които води до възстановяване на нарушени терени и подобряване на ландшафта. Чрез рекултивацията се цели основно възстановяване на годността на земята за земеделско и горско стопанство или подобряване на ландшафта.

Предвижда се изготвяне на регистър на терените, подлежащи на рекултивация и изготвяне на експлоатационен план за използване на утайките върху тях.

Следва да се проучат възможностите за използване на утайките при рекултивацията на закритите клетки на регионалното депо и други депа в близки общини, за които предстои закриване и е предвидена биологична рекултивация или за вече закрити и рекултивирани депа, за които е необходимо наторяване на зелените площи с цел подобряване на органичното съдържание на земните маси и хумуса.

Друга възможност е да се определи площадка за съхранение на земни маси, които не са смесени със строителни отпадъци, на която да се извършва периодично добавяне на стабилизирани утайки от ГПСОВ към земните маси в съотношение 2 : 1 с цел да се подобри съдържанието на органика до около 2 %.

Освен за смесване с безхумусна земна маса стабилизираната утайка след обработката с вар може да се смесва на площадката за компостиране и със складираната хумусна почва в съотношение 3 или 4 към едно, за повишаване на хумусното съдържание на почвата и превръщането й в богата на органично вещество почва, подходяща за създаването на цветни лехи в зелената система на града. Такава, богата на органично вещество почва може да си използва и в разсадници за декоративни и горски видове фиданки и оранжерии за цветя.

Цел	Целта е създаване на ресурс за рекултивация на терени , при използване на хумус и земни маси свободни от строителни отпадъци и използване на кека от ПСОВ за подобряване на органичното им съдържание Оползотворяване на утайките при рекултивация на нарушени терени, с изключение на земите по чл.11, ал.1 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), когато се предвижда рекултивираните терени да се използват за земеделие.

	Оползотворяване за рекултивация на нарушени терени , кариери, използване за рекултивация на нарушени горски терени и др. Оползотворяване при създаване на паркове и други обществени зелени площи.
Предпоставки	Избраната технология за обезвреждане на утайките от ПСОВ създава кек с относително подходящи качества. Наличие на нарушени терени за рекултивация на в съседни общини. Голям горски общински фонд. Очакваните утайки се класифицират като неопасни утайки Полученият кек по отделни показатели може да не отговаря на изискванията за използване в земеделието /напр. Въглеродо – азотно съотношение/ Съответствие с Националната програма за управление на утайките от ПСОВ
Възможности	Възможност общината да управлява оползотворяването на получения кек за рекултивация на площи на регионалното депо или други депа и неренгламентирани сметища в съседни общини Възможност за предоставяне на кек на други заинтересовани организации На други производствени организации и фирми за рекултивация на техни нарушени земи Положителен ефект върху екологичните условия в района, чрез подобряване на ландшафта и създаване на по добри условия за екологично разнообразие Предоставяне на частни инвеститори при възстановяване и рекултивация на нарушени земи при строителството. Предоставяне на утайка за рекултивация на терени за залесяване в горския фонд, като се започне с използване на утайки в горите собственост на общината.
Заплахи	Аварийно генериране на опасни утайки Липса на нормативна база, която да задължи инвеститори и собственици да използват кек при рекултивация на нарушени терени Липса на обучен персонал за управление на дейностите по използване на кек за рекултивация Липса на информация сред собствениците на нарушени терени за възможностите от използването на такъв тип кек за рекултивация

V.7.3 Депониране на утайките

Депонирането на утайки от ПСОВ е твърде често използвана алтернатива за тяхното управление, но в същото време тя не отговаря на съвременните изисквания за минимизиране и рециклиране на отпадъците. Утайките се третират като отпадък, без възможност за тяхното оползотворяване. Тази възможност се разглежда като временно решение. Утайките в определено отношение могат да се използват за запръстяване на регионалното депо. За целта обаче е задължително да се отчитат специфичните условия за смесено депониране на утайки от ПСОВ с твърди битови отпадъци.

Цел	Целта е обезвреждане на утайките от ПСОВ чрез депониране при невъзможност за тяхното оползотворяване в земеделието или за рекултивация на нарушени терени
Предпоставки	- Очакваните утайки се класифицират като неопасни утайки - Избраната технология за обезвреждане на утайките от ПСОВ създава утайки с относително постоянни качества. - Ако полученият кек не отговаря на изискванията за използване в

	земеделието и е невъзможно използването за рекултивация - Временни ограничения във възможностите за оползотворяване на кека за рекултивация и в земеделието /напр. Поради нарушен график за извозване на кека, изчерпване капацитета на складовата площ за съхраняване на кек на площадката на ПСОВ - Наличие на нормативна база – Наредба №6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци
Възможности	Технологична съвместимост при депониране на утайките с генерираните битови отпадъци
Заплахи	Аварийно генериране на опасни утайки Липса на обучен персонал за управление на дейностите по депониране на утайките от ПСОВ

На база на разгледаните по-горе възможности за третиране на утайките като най-приложима алтернатива се явява оползотворяване на утайките за рекултивация на терени включително и за запръстяване на клетки на регионално депо за ТБО.

Използването на утайки в земеделието е перспективна възможност, но за нейното прилагане е нужна целенасочена дейност за информиране на потенциални земеделски ползватели, подготовка, планиране и осъществяване (приоритетно на базата на публично-частно партньорство) на инвестиционни проекти за производство на компост и качествени биологични почвени подобрители при развитие на биологичното земеделие.

Утайките получени от ГПСОВ имат необходимите характеристики за съвместно депониране с твърди битови отпадъци , но тази възможност не следва да се разглежда като водеща след реконструкцията на пречиствателната станция. С въведените отчисления за депониране се увеличават значително текущите разходи за депониране поради, което тази възможност ще се използва само частично в началния период.

V.7.4 План за действие

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1	**Управление на утайки от ГПСОВ**								
	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	**Подобряване йерархията на управление на другите отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за отпадъци**							**Ежегодно количествата на оползотворените утайки от ГПСОВ се увеличават спрямо предходната година**
1.1.			Изготвяне на регистър на терените, подлежащи на рекултивация и изготвяне на експлоатационен план за използване на утайките върху тях	Шест месеца преди въвеждане в експлоатация на ГПСОВ	Оператор на ГПСОВ; Отдел „Стопанска дейност и екология”, и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		Бюджет на Оператор на ГПСОВ	• Изготвен регистър	• изготвен регистър • брой и площ на регистрираните терени
1.2.			Проучване на възможностите за използване на утайките в други депа в близки общини	Шест месеца преди въвеждане в експлоатация на ГПСОВ	Оператор на ГПСОВ; Отдел „Стопанска дейност и екология” и		Бюджет на Оператор на ГПСОВ	• идентифициран и възможности за използване на утайките	• сключени договори за употреба на утайки

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
					ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота				
1.3.			Проучване на възможностите за определяне на площадка за смесване на земни маси с утайки от ГПСОВ	Шест месеца преди въвеждане в експлоатация на ГПСОВ	Оператор на ГПСОВ; Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		Бюджет на Оператор на ГПСОВ	• анализирана целесъобразността от определяне на площадка за смесване на земни маси с утайки	• брой издадени направления (по чл. 24, ал. 2 т. 11 от Наредба №25) за извозване на земни маси до площадката • количество на оползотворените утайки • количество на подобрената безхумусна земна маса
1.4.			Проучване на възможностите за смесва на утайки с компост и със хумус, съдържащи земни маси (почва)	Шест месеца преди въвеждане в експлоатация на ГПСОВ	Оператор на ГПСОВ; Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота Оператор на		Общински бюджет Бюджет на Оператора на съоръжението за компостиране	• анализирана целесъобразността от смесва на утайки с компост и със хумус, съдържащи земни маси	• брой издадени направления (по чл. 24, ал. 2 т. 11 от Наредба №25) за извозване на хумус съдържащи земни маси

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
					съоръжение за компостиране				до площадката • количество на оползотворените утайки • количество на подобрената хумусна земна маса
1.9.			Минимизиране на количествата на депонираните утайки и използването на депониране само в аварийни ситуации	Постоянен след въвеждане в експлоатация на ГПСОВ	Оператор на ГПСОВ; Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• намаляване на количествата за депониране спрямо предходни години	• сравнение на количествата депонирани утайки спрямо предходни години

V.8 Подпрограма с други мерки за управление на отпадъците

V.8.1 Събиране на смесени битови отпадъци

Необходимо е оптимизиране на системата за събиране на смесени битови отпадъци след въвеждането на системи за разделно събиране на биоотпадъци, рециклируеми отпадъци, които ще отклонят значително количество от общия отпадъчен поток.

С оптимизирането на системата ще се проучат възможностите за по-нататъшно повишаване на качеството (подобряване на параметрите брой индивидуални съдове, брой контейнери на жител) и увеличаване на ефективността (по-висока степен на уплътняване) на услугите по сметосъбиране и включването на нови услуги във връзка с нововъведените задължения на кметовете на общини.

V.8.2 Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците

Законодателните промени изискват непрекъснато ограничаване на количествата депонирани отпадъци вследствие нарастване на отчисленията за депониране и повишаване на изискванията за предварително третиране преди депониране. Въпреки това депонирането е крайния етап от всяка интегрирана система за управление на отпадъците.

Във връзка с предстоящото изчерпване на капацитета на клетка 1 е взето решение за изработване на проект за разширяване на обема на регионалното депо за неопасни отпадъци в резултат на което експлоатационният период на депото да се увеличи от 8 до 10 години за Общините Доспат, Сатовча, Борино и Девин.

V.8.3 Нормативно регулиране на управлението на отпадъците н ускоряване прилагането на законодателството н политиката в тази област

Въз основа на настъпилите изменения и допълнения в националното законодателство с цел въвеждането на системи за биоотпадъци, строителни, опасни отпадъци, и промени в изискванията за масово разпространени и рециклируеми битови отпадъци в общинската наредба но чл.22 от ЗУО следва да бъдат заложени следните изисквания:

- забрани ограничения, отговорности и задължения към собствениците или наемателите на търговски обекти и заведения за обществено хранене, домсъветите, собствениците (или наематели), на еднофамилни жилища и др. както и към лицата извършващи дейности с отпадъци, с които общината има сключени договори с цел осигуряване прилагането на схемите за събиране на биоразградими отпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя.
- въвеждане на допълнителни отговорности, забрани, задължения с цел осигуряване разделното събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя, включване на нови задължения към изпълнителите извършващи предварително третиране и компостиране с цел осигуряване спазването на изискванията за качество към компоста.
- въвеждане на изискванията на Закона за местните данъци и такси (чл. 67, ал. 2) за определяне размерът на такса битови отпадъци въз основа на количеството образувани отпадъци или на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена;
- в случай, че се въведе такса въз основа „плащаш колкото изхвърляш" е необходимо да се гарантира, че смесените битови отпадъци няма да попадат в контейнерите за разделно събиране, което ще наложи въвеждане на механизъм

за следене какво се изхвърля в контейнерите и отказ за обслужване на контейнер за разделно събрани отпадъци ако са налице нежелани примеси;
- санкции за използване на нерегламентирани сметища;
- ред за предаване на строителни и специфични отпадъци;
- задълженията, отговорностите и взаимоотношенията между съществуващите звена и при необходимост се предвижда създаването на нови структури - напр. за съвместно управление на регионално съоръжение, инспекторат и др.;
- задълженията на собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на масово разпространени и биоразградими отпадъци, излезли от употреба гуми, ИУМПС, ИУЕЕО и др.;
- обхващане и урегулиране дейността, с издаване на разрешения от страна на общинската администрация на всички лица, от чиято дейност се образуват производствени, строителни или опасни отпадъци ползващи общинска инфраструктура;
- идентификация на лицата, образуващи големи количества отпадъци, подлежащи на специално регулиране - биоразградими отпадъци, опаковки и други видове масово разпространени отпадъци;
- периодични проверки за спазването на изискванията на законодателството;
- прилагане на ефективни санкции и наказания в случай на неспазване на изискванията;
- осигуряване на достатъчен, подходящо квалифициран и мотивиран персонал в общинската администрация за осигуряване спазването на законодателството;
- осигуряване на достатъчни и подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.) за осигуряване спазването на законодателството;
- нормативно осигуряване за въвеждане на информационни системи за събиране и обработка на данни;
- съставяна на план за извършване на инспекции;
- ясно и надлежно документиране на резултатите от проверките и водене на регистър за наложените санкции.

V.8.4 Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците

Осигуряването на достатъчни и надеждни данни за образуването, състава, събирането, оползотворяването и обезвреждането на различните видове отпадъци е от съществено значение за правилната оценка на съществуващото състояние и за осъществяване на ефективно планиране и контрол на дейностите по управление на отпадъците. Предвиждат се мерки за:
- въвеждане на информационна система за получаване и обработка на данни от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа (пунктове и от големи генератори), организации по оползотворяване и лица извършващи дейности с отпадъци, с които общината има договори с цел мониторинг на изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци;
- изграждане на връзка в реално време с информационната система, поддържана от Изпълнителната агенция по околна среда;
- дефиниране на отговорностите на различните звена за ефективно събиране и обработка на информацията:
- обезпечаване дейността на ангажираните звена с достатъчен персонал, техническо оборудване и подходящи софтуерни продукти;
- провеждане на регулярни морфологични изследвания на отпадъците от системите за събиране на смесени битови отпадъци и отпадъци от опаковки
- оценка на общото количество на образуваните отпадъци, включително и нерегламентирано изхвърляните;
- оценка на количеството и дела на отделните видове масово разпространени и други отпадъци, за които се предвижда въвеждането на системи за разделно събиране;

- прогнози за изменение на количеството и съставът на отпадъците;

V.8.5 Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната

С въвеждането на регионалните системи и регионалните структури за управление на отпадъците се налага да се прецени разпределението на функциите и задачите между общинската администрация и регионалните структури и въз основа на това да се обоснове необходимостта от допълнителен персонал, обучението и квалификацията му, осигуряване на подходяща техника и оборудване, за да се гарантира:

- компетентност при разработване на наредби, указания, планове и програми по прилагането на управление на отпадъците на местно ниво;
- ефективен контрол и извършване на проверки за спазване на изискванията за управлението на отпадъците;
- разработване на мониторингови системи за контрол на управлението на отпадъците;
- участие в регионалното сдружение за управление на отпадъците и координиране на съвместни действия с другите общини;
- събиране, обработка, анализиране и докладване на данните за управлението на отпадъците;
- въвеждане на автоматизираната информационна система за регистриране, обработване и докладване на данни за управление на отпадъците;
- подготовка, разработване, оценка, прилагане и надзор на проекти за изграждане на инфраструктура за оползотворяване /обезвреждане на отпадъци;
- провеждане на процедури и сключване на договори за възлагане на дейностите по управление на отпадъци.

V.8.6 Увеличаване на инвестициите в сектора и прилагане на принципите "отговорност на производителя" и "замърсителят плаща" при интегрираното управление на отпадъците

За прилагането на принципа "замърсителят плаща", в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство, се налага нарастване на таксите, заплащани от домакинствата до нива, позволяващи възстановяване на всички разходи за извършваните в момента дейности, както и за бъдещото въвеждане на нови съоръжения и услуги. При повишаването на таксите следва да бъде отчитана и поносимостта им, съобразно доходите на населението.

Програмата предвижда мерки за:

- прогресивно нарастване на "таксите за битови отпадъци", с цел достигане на нива, покриващи дългосрочните разходи за прилагане на нововъведените нормативни изисквания;
- изразходване на средствата, постъпващи от такси, само за дейности по управление на отпадъците, по най-ефективния начин;
- покриване на всички разходи на оператора за експлоатация на регионалните съоръжения, както и разходите за дейностите след закриването му, чрез таксите за депониране;
- засилване на контрола спрямо нелегалното изхвърляне на отпадъци и изхвърляне на нерегламентирани места.
- определяне на необходимостта от финансиране чрез Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.) или други форми на финансиране извън бюджета на общината
- привличане на средства за инвестиции в инфраструктура за управление на отпадъците от други международни финансови институции или ПУДООС;
- разширяване прилагането на публично-частното партньорство и привличане на частни инвестиции.

V.8.7 План за действие

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1	**ПОДОБРЯВАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ПО СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**								
	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	**Подобряване йерархията на управление на другите отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за отпадъци**							
1.1.			Оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци на територията на Община Доспат във връзка с въвеждането на нови системи за разделно и други промени в съществуващите практики за управление на отпадъците в общината	Постоянен	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат", Отдел „Стопанска дейност и екология"			• Оптимизирана система за сметосъбиране след въвеждане на разделно събиране	• Обем на поставените съдове за събиране на смесени битови отпадъци на жител • Обем на поставените съдове за разделно събиране на отпадъци на жител

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
1.2			Обновяване на ниско ефективните и амортизираните съдове и транспортна техника	Веднъж годишно	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат", Отдел „Стопанска дейност и екология"	В зависимост от оценката на необходимите инвестиции	Общински бюджет	• Преустановена експлоатация на амортизирани съдове и транспортна техника	• Процент съдове с изтекъл амортизационен срок
1.3			Подготовка на мотивирано заявление до директора на РИОСВ за издаване на заповед, с която дава съгласие за освобождаване от дължимите отчисления за депониране на битови отпадъци – по реда на глава шеста от Наредба № 7 за реда и начина за изчисляване и определяне размера на обезпеченията и отчисленията, изисквани при депониране на отпадъци	Ежегодно до 30 ноември	Отдел „Стопанска дейност и екология" и ОП „ОБЧ - Доспат"- Отдел Чистота	-		• Подготвено на мотивирано заявление (ежегодно)	• Получено съгласие за освобождаване от дължимите отчисления
2	**ПРЕДВАРИТЕЛНО ТРЕТИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ЕКОЛОГОСЪОБРАЗНО ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА СМЕСЕНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ**								

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
	Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депонираните отпадъци	**Подобряване йерархията на управление на другите отпадъци и намаляване на риска за околната среда от депата за отпадъци**						•	•
2.1.			Изследване параметрите на компоста, за да се определи дали отговаря на изискванията за качество съгласно Наредбата за третиране на биоотпадъците	Периодично след въвеждане в експлоатация на площадката за компостиране	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”	5 000	Общински бюджети на общините от региона	• Резултати от лабораторни изпитвания	• Проведени пробовземания и анализи
2.2.			Изграждане, въвеждане в експлоатация и поддържане на площадка за съхранение, сортиране и балиране на разделно събрани отпадъци в съответствие с .	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	В съответствие с проект	Общински бюджет	• Изградена и функцио-ниращa площадка	• Дата на въвеждане в експлоатация на площадката

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			„Проекта за въвеждане на разделно събиране на отпадъци от хартия, пластмаса и стъкло за региона на Общините - Доспат, Девин, Борино и Сатовча, закупуване и доставка на контейнери за разделно събиране на отпадъците, закупуване на преси и обособяване на площадки за балиране и временно съхранение на упоменатите отпадъци"						
2.3.			Сепариране на постъпилите отпадъци на регионалното депо и предаване за рециклиране на пластмаса, стъкло, метал	Постоянен	Избран изпълнител, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	В съответствие с договора с избрания изпълнител	Общински бюджет	• Нарастване на количествата на отделените рециклируеми отпадъци	• Количества отпадъци предадени за рециклиране спрямо общите количества постъпили на депото

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
2.4.			Мониторинг на регионалното депо в съответствие с условията на КР.	Постоянен	РСУО, общини от региона, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		Общински бюджети	• Спазване на процедурите за мониторинг	• Спазване на заложените изисквания в КР
2.5.			Спазване на критериите и процедурите за приемане на отпадъци на депо. Извършва най-малко веднъж годишно на изпитване за установяване на съответствието на приеманите отпадъци.	Постоянен	Оператор на регионалното депо ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		оператор на депото	• Спазване на критериите и процедурите за приемане на отпадъци	• Брой извършени изпитвания за установяване на съответствието
2.6.			Почистване от отпадъци на общинските пътища - пътя, земното платно, пътните съоръжения, обслужващите зони, и др. и осигуряване на съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното	Постоянен	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”, Отдел „Стопанска дейност и екология”	10 000	Общински бюджет	• Почистване от отпадъци на общинските пътища	• Брой проведени дейности за почистване на пътища • Количества събрани отпадъци

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			третиране						
2.6.			Разширение на регионалното депо	31.12.2017 г.	общини от РСУО, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	По проект	Бюджети на общини от РСУО	• Въвеждане в експлоатация на разширението на депото	• Дата на въвеждане в експлоатация на разширението на регионалното депо
2.7.			Подобряване на контрола н предотвратяване нерегламентираното изхвърляне на отпадъци на неразрешени за това места, изгаряне или друга форма на неконтролирано обезвреждане на отпадъците.	постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Упълномощени длъжностни лица и провеждане на контрол за спазване на забраните за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци	• Брой установени нарушения • Брой и размер на наложени санкции

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
3	**НОРМАТИВНО РЕГУЛИРАНЕ УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСКОРЯВАНЕ ПРИЛАГАНЕТО НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ПОЛИТИКАТА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**								
	Управление на отпадъците което гарантира чиста и безопасна околна среда	**Подобряване на капацитета на институциите за управление на отпадъците**						•	•
3.1.			Периодично актуализиране на общинската наредба по чл. 22 от ЗУО за определяне условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Общински съвет			• Актуализирана общинска наредба в съответствие с националното законодателство по управление на отпадъците	• Въведени нормативни изисквания

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			територия, разработена съгласно изискванията на този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси. Въвеждане на изисквания към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките, както и условията за предаване на отпадъци на площадките по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО.						

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
3.2.			Определяне с актуализирането на Общинската наредба по чл. 22 от ЗУО на задълженията на собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на масово разпространени и биоразградими отпадъци (в т.ч. биоотпадъци) и др.-	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Общински съвет			• Въведени задължения	• Въведени нормативни изисквания
3.3.			Въвеждане на допълнителни отговорности, забрани, задължения с цел осигуряване разделното събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на производителя,	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Общински съвет			• Въведени отговорности, забрани, задължения	• Въведени нормативни изисквания

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			включване на нови задължения към изпълнителите извършващи предварително третиране и компостиране с цел осигуряване спазването на изискванията за качество към компоста						
3.4.			Актуализация на общинската програма за управление на отпадъците при промяна на фактическите и/или нормативните условия.	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Общински съвет	10 000	Общински бюджет	• Актуализирана общинска програма	• Актуализация на програмата
3.5.			Участие във вземането на решения на регионалните сдружения за управление на отпадъците.	постоянен	Кмет на Община, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Общински съвет	-	-	• Приети решения на регионалното сдружение	• Брой проведени заседания
3.6.			Ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъците, чрез извършване на периодични проверки за	Постоянен	Инспектори, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Упълномощени длъжностни лица и въведена процедура за обработка	• Брой извършени проверки • Брой наложени санкции

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			спазване на изискванията и налагане на ефективни санкции, както и ясно и надлежно документиране на резултатите от проверките.					на сигнали за нарушения на нормативната уредба	
4	**ОСИГУРЯВАНЕ НА БАЗА ДАННИ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ**								
	Повишаване на капацитета на институциите по управление на отпадъците	**Подобряване качеството на информацията подпомагаща вземането на информирани управленски решения**							
4.1.			Извършване на морфологичен анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на съответната община, съгласно методика, утвърдена със	На всеки 5 год.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	15 000	Общински бюджет	• Извършен морфологичен анализ	• Честота на извършване на морфологични анализи спрямо нормативно регламентираната

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			заповед на министъра на околната среда и водите						
4.2.			Създаване на информационна система за регистриране и отчитане на количествата рециклируеми отпадъци и биоотпадъци, с цел мониторинг изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци и целите за събиране и оползотворяване на биоотпадъци, количествата биоразградими отпадъци отклонени от депа, в която да постъпват данни за: • Разделно събиране на рециклируеми отпадъци, за които не са отговорни ООп • разделно	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота	10 000	Общински бюджет	• Създадена информационна система	• Дата на въвеждане в действие • Обхванати видове отпадъци спрямо видовете отпадъци необходими за доказване изпълнението на количествените цели

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			събрани и компостирани био-отпадъци чрез общинската система • Рециклиране на отпадъци от опаковки - от Организации по оползотворяване • Сортиране и предаване за рециклиране • Разделно събрани и рециклирани отпадъци чрез изкупуване в пунктове на търговска основа - от домакинствата и бизнеса • Домашно компостиране • Разделно събрано и предварително третирано						

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			ИУЕЕО • Разделно събрани и разкомплектовани ИУМПС • Разделно събрани и рециклирани ИУГ • Разделно събрани и рециклирани НУБА • Разделно събрани и предварително третирани ЕГО • Разделно събрани отпадъци от зелената система на общината • Разделно събрани отпадъци чрез общински площадки за безвъзмездно приемане. • Произведен компост • Депонирани						

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			предварително третирани отпадъци						
5	**УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ИНСТИТУЦИИТЕ, ОТГОВОРНИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**								
	Повишаване на капацитета на институциите по управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	**Подобряване на капацитета на институциите за управление на отпадъците**							
5.1.			Подобряване на административния капацитет на общината за контрол на управлението на дейностите с отпадъци, чрез осигуряване на достатъчен, подходящо квалифициран и мотивиран персонал,	Постоянен	Кмет на община Доспат, Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		Общински бюджет, ОП , Административен капацитет	• Упълномощени длъжностни лица и въведена процедура за обработка на сигнали за нарушения на нормативната уредба	• Служители ангажирани с управлението на отпадъците

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			включително назначаване на допълнителен персонал и осигуряване на достатъчни и подходящи технически ресурси (оборудване и т.н.).						
5.2.			Обучение на специалистите в общинските администрации, ангажирани с прилагане на законодателството по управление на отпадъците.	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота		Общински бюджет, ОП . Административен капацитет	• Проведени обучения	• Брой проведени обучения
5.3.			Преценяване на разпределението на функциите и задачите между общинската администрация и регионалните структури и въз основа на това извършване на обосновка необходимостта от допълнителен персонал, обучението и квалификацията му, осигуряване на подходяща техника	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, РСУО, Звено „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”,			• Ясно дефинирани функции и задачите на общинската администрация	• Съотношение между броя на поставените задачи и реално изпълнените

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			и оборудване, за да се гарантира екологосъобразното управление на отпадъците в общината.						
6	**УВЕЛИЧАВАНЕ НА ИНВЕСТИЦИИТЕ В СЕКТОРА И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ "ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ" И "ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА" В СИСТЕМА ЗА ИНТЕГРИРАНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ**								
	Повишаване на капацитета на институциите по управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда	**Подобряване на капацитета на институциите за управление на отпадъците**						•	•

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
6.1.			Оптимизиране на размера и изразходването на такса "битови отпадъци" и заделяне на адекватни средства за покриване на разходите за събиране и транспортиране на отпадъците; предварително третиране, експлоатация, мониторинг, закриване и след експлоатационни грижи за регионалните съоръжения за период от 30 години; прилагане на разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, биоотпадъци, масово разпространени отпадъци, рециклируеми отпадъци, за които не се прилага принципът отговорност на	Постоянен	Отдел „Стопанска дейност и екология”, ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, Отдел „Общинска собственост и устройство на територията” и отдел „Бюджет и финанси”			• Прието решение за определяне на оптимизиран размера на такса "битови отпадъци"	• Съотношение между приходите и разходите за управление на отпадъците • Спазване на границата за поносимост

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
			производителят и засилване на контрола по нерегламентираните замърсявания.						
6.2.			Проучване на възможностите за привличане на частни инвестиции, чрез различни схеми за публично частно партньорство в предстоящите за изграждане площадки за безвъзмездно приемане, инсталация за открито компостиране, както и в системите за разделно събиране на биоотпадъци и рециклируеми отпадъци.	31.12.2018 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота			• Възлагане на дейности по управление на отпадъците, финансирани чрез публично частно партньорство	• Брой проекти за ПЧП • размер на инвестиционните и експлоатационните разходи на проектите с ПЧП

№	Стратегическа цел	Оперативна цел	Мярка/дейност	Срок за прилагане	Отговорна институция	Очаквани разходи	Предлагани източници за финансиране	Очаквани резултати	Индикатори за изпълнение
6.3.			Определяне на приоритетни проекти за финансиране чрез Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ или други форми на финансиране извън бюджета на общината	31.03.2017 г.	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, общини от региона			• изготвени списък с проекти за финансиране по ОПОС 2014-2020	• брой на идентифицираните необходими проекти спрямо броя на апликационните форми
6.4.			Подготовка на формуляри за кандидатстване по Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС 2014-2020 г.) на идентифицираните приоритетни проекти.	2017 в зависимост от датите на сесиите за представяне на проектопредложения	Отдел „Стопанска дейност и екология” и ОП „ОБЧ - Доспат”- Отдел Чистота, общини от региона		Общински бюджет - съфинансиране	• изготвени апликационни форми за финансиране по ОПОС 2014	• брой на изготвените и подадените апликационните форми

VI. Индикатори за изпълнение на подпрограмите

Индикаторите са определяне степента изпълнението и могат да се структурират в три взаимосвързани групи:

- Индикатор за продукт: измерват се физически или монетарни единици;
- Индикатор за резултат: свързват се с преките и непосредствени ефекти, създадени в хода на изпълнение на програмата за управление на отпадъците;
- Индикатор за въздействие: свързани са с последствията от мерките в програмата извън непосредствените ефекти върху неговите преки бенефициенти.

За да се реализира наблюдението на изпълнението и най-вече оценката (съсредоточена върху конкретните резултати), се изисква целите, приоритетите и мерките да се измерват с конкретни индикатори, предварително определени и количествено изразени.

Индикаторите допринасят за установяване постигането на целите и приоритетите на националното законодателство, стратегическите цели и съответстващи им индикатори както следва:

- 100% обхващане на населението на общината в система за организирано сметосъбиране на битовите отпадъци;
- Екологосъобразно обезвреждане на отпадъците в депа отговарящи на нормативните изисквания;
- Въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки в съответствие с минималните технически изисквания на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки – минимален брой жители обслужвани от контейнери за разделно събиране, минимален обем на контейнерите и др.;
- Постигане на целите за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъци;
- Постигане на целите за рециклиране на битови отпадъци;
- Постигане на целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа за отпадъци.

Индикаторите следва да допринасят за установяване постигането на целите за подобряване качеството на услугите или реализирани икономии за бюджета на общината:

- Общия обем на поставените съдове - литра на жител.
- Намаляване на количеството депонирани отпадъци – т.е. спестен обем от капацитета на регионалното депо вследствие на предварително третиране, отделяне на масово разпространени отпадъци или други оползотворими отпадъци ;

Индикаторите за оценка реализацията на програмата, макар и базирани на конкретни числа, следва да отразяват тенденции в развитието на общината. Такива могат да бъдат стойностите, изразени като процент от цялото, за да се проследи тенденцията, сравнена с изходното положение (както е и в случая намаляването на количеството депонирани отпадъци). В същото време данните за самото оценяване трябва да са редовни (официализирани), верифицирани, релевантни (в съответствие) и прости.

ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА МЕРКИТЕ ПРЕДВИДЕНИ В ПОДПРОГРАМИТЕ

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
1	***Подпрограма за предотвратяване образуването на отпадъци***	

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
1.1.	Оптимално използване на икономически инструменти и други мерки за стимулиране на предотвратяването на отпадъци	- сравнение на количеството образувани битови отпадъци спрямо предходни години - сравнение на количеството образувани фракции битови отпадъци спрямо количеството на същите фракции през предходни години
1.2.	Намаляване количеството на опасните отпадъци в потока на битовите отпадъци	- Количества опасни отпадъци от домакинствата събрани чрез мобилни пунктове и количества предадени на площадка за безвъзмездно предаване - процент на обхванато население от системи за събиране на опасни битови отпадъци
2	***Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъците от хартия, метали, пластмаса и стъкло***	
2.1.	Въвеждане на системи за разделно събиране, с цел оползотворяване и рециклиране на отпадъци – отпадъци от опаковки, други масово разпространени отпадъци, други рециклируеми отпадъци	- мин.50% от общото тегло на отпадъците от хартия, картон, пластмаси, метали и стъкло са подготвени за повторна употреба и рециклиране (2020 г.) - население, обхванато от отделните системи за разделно събиране при зададени минимални технически изисквания за брой жители обслужвани от контейнер - количеството на масово разпространените отпадъци, събрано разделно от организациите по оползотворяване спрямо количеството, което им е

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
		необходимо за изпълнение на целите за събиране и оползотворяване, като се отчете делът на населението на общината спрямо населението на страната – с цел установяване дали са изпълнени целите на ниво община - процент от населението с положителен отговор на анкети за установяване степента на удовлетвореност от предоставяните услуги за разделно събиране на отделните видове отпадъци
3	***Подпрограма с мерки за разделно събиране и достигане на целите и изискванията за биоразградимите и биоотпадъците***	
3.1.	Въвеждане на системи за разделно събиране, с цел оползотворяване на биоразградими отпадъци	- мин. 50% от количеството на битовите биоотпадъци образувани през 2014 г. са б са разделно събрани и оползотворени разделно събрани и оползотворени (2020 г.) - население, обхванато от системи за разделно събиране - количеството на био отпадъци, събрано разделно спрямо количеството, което е необходимо за изпълнение на целите - процент от населението с положителен отговор на анкети за установяване степента на удовлетвореност от предоставяните услуги за разделно събиране на био отпадъци
3.2.	Намаляване на количествата депонирани биоразградими отпадъци	- количеството депонираните биоразградими битови отпадъци е до 35% от общото количество на

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
		същите отпадъци, образувани в Република България през 1995 г. (2020 г)
4	***Подпрограма с мерки за прилагане на изискванията за строителни отпадъци и отпадъци разрушаване на сгради***	
4.1.	Въвеждане на правила и отговорности за одобряване на планове за управление на строителни отпадъци	- 2020 г. - мин. 70% от общото тегло на строителните отпадъци са подготвени за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване
5	***Подпрограма с мерки за закриване и рекултивация на депата с преустановена експлоатация***	
5.1.	Ликвидиране на стари замърсявания от депа и нерегламентирани сметища	- закриване и рекултивация на клетка 1 на регионалното депо - брой и площ на закритите нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци, площта им и съотношението й спрямо площта на идентифицираните нерегламентирани сметища и стари замърсявания с битови отпадъци
6	***Подпрограма с мерки за прилагане на разяснителни кампании и информиране на обществеността по въпросите на управление на отпадъците***	
6.1.	Повишаване на общественото съзнание	- проведени информационните кампании - издадени информационни материали
7	***Подобряване на организацията по събиране и транспортиране на отпадъците***	
7.1.	Разработване и прилагане на модерна, многофункционална система за събиране и транспортиране на битови	- процент на обхванатото население от организирани системи за сметосъбиране на общинско ниво

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
	отпадъци	- обем на поставените съдове на жител - литра на жител - процент от населението с положителен отговор на анкети за установяване степента на удовлетвореност от предоставяните услуги за събиране на битови отпадъци
8	***Предварително третиране и Екологосъобразно обезвреждане на отпадъци***	
8.1.	Въвеждане на система за обезвреждане на отпадъци на регионален принцип	- количество на отпадъците, което се обезврежда на регионалното депо спрямо общото количество на образуваните отпадъците - количество на предварително третираните (стабилизираните) преди депониране отпадъци спрямо общото количество на депонираните отпадъци
9	***Правно регулиране на управлението на отпадъците и ускоряване прилагането на законодателството и политиката в областта***	
	Ефективно прилагане на законодателството по управление на отпадъци	- брой на извършените проверки на лица, извършващи дейности с отпадъци или при чиято дейност се образуват отпадъци - брой на наложените санкции и сума на глобите
10	***Осигуряване на достатъчни и надеждни данни за отпадъците***	
	Разработване и прилагане на централизирана информационна система за отпадъците	- видове отпадъци от необходимите за изпълнение на количествените цели включени в централизирана информационна система - разлика между количествата отчетени към общината и към ИАОС

№	ПОДПРОГРАМА	ОСНОВНИ ИНДИКАТОРИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛТА
		– проверка за достоверност
11	***Укрепване на административния капацитет на институциите, отговорни за управлението на отпадъците в страната***	
	Подобряване на капацитета на общинските администрации за установяване на интегрирани и ефективни системи за управление на отпадъците	- броят на извършените проверки и други дейности, свързани с управление на отпадъците спрямо броят на експертите ангажирани с тези дейности в съответната община

Освен изброените по-горе общи индикатори, за всяка от мерките предвидени в в плановете за действие към подпрограмите са посочени индикатори за изпълнение. Конкретният набор от индикатори може да бъде променян, разширяван и допълван с актуализацията на програмата за управление на отпадъците.

VII. Координация с други общински и регионални планове н програми

Общинската програма за управление на отпадъците е елемент от цялостната регионална и общинска система за планиране, поради което в този раздел е представена връзката между програмата и други областни и общински програмни документи. При разработването на целите на общинската програма са взети предвид анализите и предвижданията на други областни и общински програмни, от които пряко или косвено произтичат част от мерките, заложени в настоящата програма. От своя страна изпълнението на програмата ще допринесе в по-малка или по-голяма степен постигането на целите на областните и общинските планови документи, посочени по-долу в настоящия раздел.

VII.1 Областна стратегия за развитие на област Смолян за периода 2014 – 2020 г.

Стратегическата част на ОСР Смолян се разработва в контекста на актуалното социално икономическо състояние на областта и в съответствие със стратегическата ориентация на регионалната политика в Европейския съюз и националните цели и приоритети за регионално развитие. Стратегията е съобразена с новите цели и приоритети, както и с финансовите условия на политиката за сближаване на ЕС през периода 2014-2020 г.

Формулирани са 4 Стратегически цели (СЦ) реализирането, на които ще доведе до постигане на желаното социално-икономическо и екологично състояние на областта. За постигане на дефинираните цели са определени пет приоритетни области (ПО) на интервенции, съдържащи пакети от мерки. В областта на управлението на отпадъците ключови са:

Приоритетна област 4: Околна среда

Опазването на природата е в основата на концепцията за устойчиво развитие. Мерките на Приоритетна област (ПО) 4 са с акцент върху подобряване на компонентите на околната среда, защитата на природното наследство и съхраняване на биологичното разнообразие.

Мярка 4.3: Инфраструктура за управление на отпадъците;

- Осигуряване на сепариращи и преработващи съоръжения;

- - Намаляване на количествата отпадъци;
- - Стимулиране разделното сметосъбиране и др.

VII.2 Общинският план за развитие

Основния документ за формирането на цялостна, средносрочно ориентирана и ресурсно обезпечена политика за управление на базата на местните приоритети и интереси на гражданите в общината е **Общинският план за развитие** (ОПР) на община Доспат. В него е обособена Специфична цел 1.2: Доизграждане и развитие на екологичната инфраструктура с **Мярка 1.2.2. Организиране на ефективно управление на отпадъците.**

Целта на мярката е осигуряване на достатъчен капацитет за депониране на генерираните в община Доспат ТБО и въвеждане на нови модели на управление на битовите отпадъци за намаляване на общото количество депонирани отпадъци, като се гарантира тяхното екологосъобразно оползотворяване. С мярката са предвидени следните дейности, които ще допринесат за решаване на проблемите на община Доспат в областта на управлението на отпадъците:

- Изграждане на нова клетка/и на Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Доспат, Сатовча, Борино и Девин
- Редуциране обема на депонираните отпадъци за сметка внедряване и прилагане на рециклиране и оползотворяване;
- Внедряване и ефективно развитие на системата за разделно събиране на отпадъците с цел оползотворяване на органичните биоразградими компоненти, включително чрез насърчаване на домашното компостиране в общинския център и селата;
- Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване на основа на изявените желания на домакинствата и въвеждане на материални стимули при доказани участия в рециклирането и успешното разделно събиране;
- Изграждане на пунктове за събиране на опасни отпадъци от домакинствата - изгорели луминисцентни и живачни лампи, батерии и др.
- Повишаване на информираността на гражданите и особено на младата генерация за начините за по-ефективно участие в управлението на отпадъците и личните ползи за здравето и околната среда.
- Актуализиране и изпълнение на Общинската програма за опазване на околната среда за периода до 2020г.
- Разработване и изпълнение на Общинска програма за управление на твърди битови отпадъци за периода до 2020г.
- Рекултивация на физически нарушени терени

Посочени са следните Индикатори за проследяване на изпълнението:

- Брой изградени клетки на Регионално депо за неопасни отпадъци
- Увеличение на мощностите за събиране на отпадъците и/или рециклиране;
- Увеличение на дела на рекултивирани терени;
- Допълнителен дял на обслужени домакинства по събиране на твърдите битови отпадъци

В допълнение е включена и **Специфична цел 3.4 Природосъобразно използване на туристическите ресурси, опазване на околната среда и културно-историческото наследство**. В рамките на тази цел е определена *Мярка 3.4.2. Опазване на околната среда* Като дейности за реализация на мярката са посочени:

- Управление на отпадъците (разделно сметосъбиране);

■ Организиране на регулярни почиствания и възстановяване на замърсени територии, нерегламентирани сметища;

■ Монтиране на информационни табели разясняващи риска от замърсяване и призив към опазване на природното богатство;

■ Създаване на гореща телефонна линия, на която граждани да съобщават за замърсени територии и райони, и да информират за нарушители на реда.

Посочени са следните Индикатори за проследяване на изпълнението::

- Количество разделно събрани отпадъци
- Площ разчистени нерегламентирани замърсявания
- Създадена гореща телефонна линия

VIII. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОТЧИТАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКАТА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

В настоящия раздел са представени правилата за наблюдение и контрол и отчитане на изпълнението на програма за управление на отпадъците с цел да се осигури проследяване и измерване на постигането на основните цели на програмата и на ефективността в хода на нейната реализация.

Наблюдението представя съотношението между поставените цели, вложените ресурси, извършените действия, постигнатите резултати и осъществените въздействия. **Контролът** улавя условията, в които се пораждат отклоненията, бързо реагира за тяхното предотвратяване и отстраняване.

VIII.1 Вътрешно и външно наблюдение за изпълнението

Наблюдението за изпълнението на програмата ще се осъществява както вътрешно в рамките на общинската администрация така и външно от страна на заинтересованите лица и широката общественост. Външното наблюдение е от особена важност по отношение на проверката на качеството и резултатите от вътрешния мониторинг.

Вътрешното наблюдение ще се извършва от експерти – служители в общинската администрация, съобразно отговорностите им за осъществяване на съответните мерки описани в плановете за действие. При него се акцентира върху разпределението на наличните ресурси, разходването на отпуснатите средства, изпълнението на задачите, спазването на сроковете, възникването на непредвидени обстоятелствата, предлагането на уместни промени, внасянето на своевременни корекции, както и върху установяването на действителния напредък в прилагането на определена политика (програма, проект) в дадена област. Вътрешното наблюдение трябва да е ежедневна дейност на експертите.

Като резултат от вътрешния мониторинг е изработването на годишните отчети за изпълнение на програмата за управление на отпадъците, които ще се предоставят на органа за наблюдение и контрол. наблюдение на общинския план за развитие е общинският съвет. В съответствие с чл. 52, ал. 8 от ЗУО програмата се приема от общинския съвет, който контролира изпълнението ѝ. Също така, кметът на общината трябва да информира ежегодно в срок до 31 март общинския съвет за изпълнението на програмата през предходната календарна година, като за резултатите от наблюдението на изпълнението ще се разработва годишен отчет. Програмата за управление на отпадъците ще се публикува на интернет страницата на общината с цел осигуряване на обществен достъп.

Външното наблюдение ще се осъществява от неправителствени организации, заинтересовани лица и широката общественост. Външният мониторинг създава допълнителна сигурност по отношение на независимостта, откритостта, обективността и прозрачността при оценката на междинните и крайните резултати, като за целта ще се осигури достъп до необходимата информация за да може да се оцени точното съответствие на реалното изпълнение с набелязаните мерки и на ефективното усвояване на финансовите средства.

VIII.2 Източници на информация за извършване на наблюдение и оценка

Оценката на изпълнението на програмата за управление на отпадъците се извършва чрез сравняване на постигнатите резултати с данните за изходното състояние. Освен обективните технически и икономически резултати е необходимо да бъдат отчетени и неподлежащите на количествена оценка резултати, както и косвените резултати. В резултат на оценката могат да бъдат предложени промени в някои от целите и параметрите на програмата, както и промени в инструментите за тяхното изпълнение.

Основните надеждни източници на информация за извършване на оценката са:

- Годишни отчети за изпълнение на програмата за управление на отпадъците на общината от предходни години;
- Информация на подадените, изпълнявани, прекратени и изпълнени проекти, в т.ч. финансирани от европейските фондове;
- Информация относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;
- Годишни доклади за изпълнение на бюджета на общината;
- Данни от Национален статистически институт и Териториално статистическо бюро;
- Данни от Дирекция "Мониторинг на околната среда" към Изпълнителна агенция по околна среда;
- Годишни доклади по околна среда (ГДОС) за изпълнението на дейностите, за които е предоставено Комплексно разрешително – за съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците;
- Заповеди на кмета на общината за дейности свързани с управлението на отпадъците;
- Протоколи от заседанията на общите събрания на регионални сдружения за управление на отпадъците;
- Годишни отчети на регионалните сдружения на общините
- Платежни документи за извършени услуги от дружества – подизпълнители на общината;
- Отчети по договори между общината и дружества извършващи услуги по управление на отпадъците на територията на общината (напр. Организации по оползотворяване);
- Годишни отчети до ИАОС, подадени от дружества извършващи дейности на територията на общината
- Протоколи от публични обсъждания, работни срещи, тематично свързани с реализацията на програмата за управление на отпадъците;
- Въпросници и/или анкетни карти за анкетиране на гражданите в общината;

VIII.3 Метод за извършване на оценка на годишните цели по програмата

За извършване на оценка на постигането на поставените в плановете за действие към подпрограмите годишни цели през съответната отчетна година ще се използва метода на оценка на индикаторите. Индикаторите за оценка на изпълнението на програмата са представени в раздел VI и последната колона на плановете за действие и са разработени с цел измерване на напредъка по реализация на всяка от подпрограмите.

Прилагането на този метод е непрекъснат процес на мониторинг и отчитане на постиженията и на напредъка по отношение на предварително определените цели чрез измерване стойностите на ключовите индикатори.

При този метод се установява дали мерките са изпълнени чрез измерими стандарти/индикатори. В този случай, текущата оценка служи като система за ранно предупреждаване и като средство за подобряване на отчетността пред обществото. Това позволява да се следи динамиката на оценяваните процеси.

Мониторингът и оценката предполагат изследване на базисна изходна ситуация и проследяване с времето на промените, до които довеждат интервенциите в резултат от прилагането на програмата за управление на отпадъците. В анализа на състоянието (Приложение №1) програмата за управление на отпадъците съдържа изходни данни, чрез които се описва проблемът или съществуващата ситуация преди въвеждането на новата политика. Съответно въз основа на индикаторите ще се изследва новата ситуация на базата на сравнение с изходната, описана в анализа на състоянието. Ако изходните данни не са налични, за измерител на промените във времето ще се използват целеви въпросници и анкетиране на експерти в съответната област и/или граждани на общината.

VIII.4 Работна група за наблюдение (мониторинг) на изпълнението на програмата за управление на отпадъците

Кметът на общината ще определи координатор и ще създаде работна група за наблюдение реализацията на програмата за управление на отпадъците. Групата за наблюдение ще включва представители на общински експерти и ръководители, представители на социално-икономическите партньори – медии, представители на граждански и бизнес организации.

Работната групата за наблюдение изпълнението на програмата за управление на отпадъците ще има задължения да:

- преразглежда, определя целевите стойности и утвърждава индикаторите за наблюдение относно изпълнението на програмата за управление на отпадъците;
- периодично набира, структурира и анализира информация и данни, извършва преглед на постигнатия напредък, които предоставя и експертите при подготовка на годишния отчет;
- обсъжда резултатите и степента на достигане на целите и приоритетите;
- в работен план разглежда препоръките и предлага конкретни стъпки за прилагането им.
- подготвя документи от проведените срещи и от работата на работната група.

ПРИЛОЖЕНИЕ №1. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

За Община Доспат не са характерни проблемите на големите административни, търговски и промишлени центрове по отношение на количествата и видовото разнообразие на генерираните отпадъци. Въпреки това предизвикателствата пред общината са значителни поради ограничения ресурс, който може да отдели за прилагане на нововъведените нормативни изисквания в областта на управлението на отпадъците.

Отпадъците замърсяват околната среда, ограничават използваемостта на земята, създават санитарно-хигиенни проблеми и са своеобразен дразнител на естетическите възприятия на хората. В резултат на протичащите в периода на натрупването им физични, химични и биологични процеси те се превръщат в многофакторен замърсител на околната среда, оказващ силно негативно въздействие върху повърхностните и подземни води, въздуха и почвите, с което създават сериозен здравен риск за населението. От друга страна те са ценен енергиен и суровинен източник и тяхното минимизиране, повторна употреба и оползотворяване води до съхранение на природните ресурси. Намаляване или ограничаване на замърсяването и оползотворяване могат да се осъществят с помощта на нови технологии, в подходяща икономическа среда. Предвид на това, решаването на проблемите изисква регионално кооперииране, интегрираност на подходите, внедряване на нови технологии, създаване на подходяща икономическа среда и нормативна база.

Съгласно Закона за управление на отпадъците /ЗУО/, настоящата програма за управление на дейностите по отпадъците разглежда посочените в чл.2, ал.1 от ЗУО отпадъци, а именно:

- Битови отпадъци (БО);
- Производствени отпадъци (ПО);
- Строителни отпадъци (СО);
- Опасни отпадъци (ОО).

Анализ на действащите нормативни и програмни документи в контекста на правата и задълженията на общините по управление на отпадъците

Анализ на националната и общинската нормативна рамка

Анализ на националната нормативна рамка

За целите на изготвянето на настоящата общинска програма за управление на отпадъците бяха идентифицирани ангажиментите на общината, произтичащи от националното законодателство. Обществените отношения в сектор „Управление на отпадъците” са регламентирани в Закона за управление на отпадъците и подзаконовите нормативни актове към него. Чрез тях уреждат задълженията на лицата, извършващи дейности по отпадъци, информацията за дейностите с отпадъци, програмиране чрез национална и общински програми за управление на отпадъците, разрешаване и контрол на дейностите с отпадъци; внос, износ и транзитен превоз, глоби и санкции за неизпълнение. С този закон се въвеждат принципите „замърсителят плаща”, „разширена отговорност на производителя” и йерархията на управление на отпадъците, както и преминаването към регионален принцип на управление на битовите отпадъци. Въвеждат се икономически стимули за предприемане на реални действия от местните

власти за намаляване на депонираните отпадъци, конкретно адресирани оперативни цели за рециклиране на битови и строителни отпадъци, изисквания към съоръженията и инсталациите за отпадъци, правила за управление на масово разпространените отпадъци. Регламентирани са и подхода за „край на отпадъка" и „странични продукти".

Ключови разпоредби, произтичащи от ЗУО, са:

- количествени цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници, които да достигнат общините, в следните срокове и количества:

  1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 на сто от общото им тегло

  2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 на сто от общото им тегло

  3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 на сто от общото им тегло.

- Въвежда изисквания най-късно до края на 2020 г. общините да ограничат количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.

- Въвежда поетапни цели за повторна употреба, рециклиране и друго оползотворяване на отпадъци от строителството и от разрушаване на сгради, за което отговорност имат възложителите на строителни дейности, както публични органи, така и бизнес:

  1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 35 на сто от общото тегло на отпадъците;

  2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 55 на сто от общото тегло на отпадъците;

  3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците.

- Кметовете на общини да организират системи за разделно събиране на битовите отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и да осигурят условия за разделно събиране на отпадъци от опаковки за всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители и за курортните населени места.

- Кметовете на общини да осигурят до средата на 2014 г. площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители и при необходимост в други населени места

- Ползвателите на търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради в населените места с над 5000 жители и в курортните населени места са задължени от началото на 2013 г. да събират разделно отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали в съответствие с наредбите на общините по чл.22 от ЗУО. Наредбите следва да се приемат от общинските съвети до средата на 2014 г.

- Въвежда детайлни правила и изисквания за сдружаване на общините в регионални сдружения за решаване управлението на битовите отпадъци на регионално ниво чрез регионални съоръжения и организация.

- Въвежда икономически инструменти за покриване на бъдещи разходи за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото и за стимулиране на превенцията и оползотворяването на отпадъци преди депонирането.

- Определя националните компетентни органи по Регламент (ЕО) № 1013/2006, изискванията за финансови гаранции при трансграничен превоз, както и възможните случаи на ограничения. Забраняват се превозите на отпадъци за Република България, предназначени за изгаряне или съвместно изгаряне с оползотворяване на енергията за всяка инсталация, в количества за съответната календарна година, надвишаващи сумарно половината от годишния капацитет на инсталацията. В случаите, когато в Националния план за управление на отпадъците са заложени специфични мерки за управление на даден отпадък или поток от отпадъци, Министерският съвет може да ограничи вноса на тези отпадъци.

Подзаконови национални нормативни актове към ЗУО

Действащите подзаконови нормативни актове, които детайлизират изискванията на ЗУО, могат да се обособят в четири групи:

Подзаконови нормативни актове, определящи изисквания към съоръжения и инсталации[2]:

- към площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци
- за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци
- за изграждането и експлоатацията на инсталации за изгаряне и за съвместно изгаряне на отпадъци
- за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци
- към инсталации, произвеждащи титанов диоксид.

Подзаконови нормативни актове, регулиращи управлението на специфични отпадъчни потоци:

- за утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието
- за строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали
- две отделни наредби за третиране и за разделно събиране на био-отпадъците
- ПХБ
- за опаковки и отпадъци от опаковки
- ИУЕЕО
- ИУМПС
- за отпадъци от негодни за употреба батерии и акумулатори
- за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти
- за автомобилни гуми
- отпадъци от лечебните и здравните заведения.

[2] Актуална информация за нормативните актове е налична на страницата на МОСВ http://www.moew.government.bg.

Подзаконови нормативни актове, съдържащи регулации по управлението на отпадъци чрез икономически инструменти:

- за отчисленията и разходване на събраните средства за дейностите по закриване и следексплоатационни грижи на площадките на депата за отпадъци и за отчисленията за депониране на битови и строителни отпадъци
- за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които се образуват масово разпространени отпадъци (ИУМПС, ИУЕЕО, гуми, опаковки, масла, негодни за употреба батерии и акумулатори, полимерни торбички)
- за финансова гаранция или еквивалентна застраховка при трансграничен превоз на отпадъци.

Подзаконови нормативни актове с хоризонтални разпоредби спрямо всички видове отпадъци, инсталации и съоръжения за отпадъци в обхвата на ЗУО:

- за класификацията на отпадъците
- за предоставяне на информация и реда за водене на публични регистри относно отпадъците.

Нормативни актове на община Доспат

Общинският съвет – Доспат приема Наредби, определящи условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови и строителни отпадъци, включително биоотпадъци, опасни битови отпадъци, масово разпространени отпадъци, на своя територия, разработена съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на Закона за местните данъци и такси. Приетите наредби, имащи отношение към управлението на отпадъците на територията на общината са:

- Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Доспат
- Наредба за опазване на околната среда на територията на община Доспат
- Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Доспат
- Наредба за условията и реда за принудителното изпълнение на заповедите по чл.196, ал.3 от ЗИД на ЗУТ в Община Доспат
- Наредба за обществения ред в община Доспат
- Наредба за управление на общинските пътища

В съответствие с новите изисквания на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му в действащата нормативна уредба следва да се регламентират отговорностите на възложителите по отношение на изготвяне на планове за управление на строителните отпадъци и задълженията на общинската администрация по одобряването на плановете и отчетите във връзка с изпълнение целите, заложени в Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали /приета с ПМС № 277 от 5.11.2012 г., обн. ДВ. бр.89 от 13.11. 2012 г./. Необходимо е също регламентиране на задълженията на

собствениците или наемателите на търговски обекти, собствениците (или наематели) на еднофамилни жилища за изпълнение на новите изисквания за разделно събиране на рециклируеми и био-отпадъци, дейността на площадките за безвъзмездно приемане и др.

Програмни документи на национално и общинско ниво

Настоящата програма е част от цялостната общинска система за планиране. При разработване на програмата са взети предвид основните постановки на следните национални планове и програми.

Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. (НПУО)

НПУО е напълно съобразен с основните цели в европейското екологично право в сектор "Отпадъци" и съдържа ключови цели, за постигането на които са предвидени програми от мерки. Дефинирани са мерки за постигане на ключови цели по отношение на следните видове отпадъци: Отпадъци от опаковки; Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); Излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС); Отработени масла; Гуми; Негодни за употреба батерии и акумулатори; Биоотпадъци; Отклоняване на битови биоразградими отпадъци от депата; Битови отпадъци от хартия,картон, пластмаси, метали и стъкло; Строителни отпадъци

Националния стратегически план за поетапно намаляване на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране 2010-2020г. - в него са предвидени мерки за намаляване на "зелени" битови отпадъци; намаляване на хартиени и картонени отпадъци; намаляване на биоразградимите битови отпадъци; третиране на разделно събрани биоразградимите битови отпадъци; създаване на пазар на компост; намаляване на биоразградимите фракции в смесените битови отпадъци; минимизиране на депонираните утайки

Национален стратегически план за управление на отпадъците от строителството и разрушаване на територията на Република България за периода 2011-2020 г. – в който са въведени икономически механизми за насърчаване на рециклирането на строителни отпадъци и законодателни механизми за осигуряване изпълнението на целите за рециклиране от страна на възложителите на строителство или разрушаване чрез процедурите за издаване на разрешение за строеж и разрешение за въвеждане в експлоатация на строителен обект.

Основния документ за формирането на цялостна, средносрочно ориентирана и ресурсно обезпечена политика за управление на базата на местните приоритети и интереси на гражданите в общината е **Общинският план за развитие** (ОПР) на община Доспат. В него е обособена Специфична цел 1.2: Доизграждане и развитие на екологичната инфраструктура с **Мярка 1.2.2. Организиране на ефективно управление на отпадъците.**

Целта на мярката е осигуряване на достатъчен капацитет за депониране на генерираните в община Доспат ТБО и въвеждане на нови модели на управление на битовите отпадъци за намаляване на общото количество депонирани отпадъци, като се гарантира тяхното екологосъобразно оползотворяване. С мярката са предвидени следните дейности, които ще допринесат за решаване на проблемите на община Доспат в областта на управлението на отпадъците:

- Изграждане на нова клетка/и на Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Доспат, Сатовча, Борино и Девин

- Редуциране обема на депонираните отпадъци за сметка внедряване и прилагане на рециклиране и оползотворяване;
- Внедряване и ефективно развитие на системата за разделно събиране на отпадъците с цел оползотворяване на органичните биоразградими компоненти, включително чрез насърчаване на домашното компостиране в общинския център и селата;
- Оптимизиране на системата за сметосъбиране и сметоизвозване на основа на изявените желания на домакинствата и въвеждане на материални стимули при доказани участия в рециклирането и успешното разделно събиране;
- Изграждане на пунктове за събиране на опасни отпадъци от домакинствата - изгорели луминисцентни и живачни лампи, батерии и др.
- Повишаване на информираността на гражданите и особено на младата генерация за начините за по-ефективно участие в управлението на отпадъците и личните ползи за здравето и околната среда.
- Актуализиране и изпълнение на Общинската програма за опазване на околната среда за периода до 2020г.
- Разработване и изпълнение на Общинска програма за управление на твърди битови отпадъци за периода до 2020г.
- Рекултивация на физически нарушени терени

Посочени са следните Индикатори за проследяване на изпълнението:

- Брой изградени клетки на Регионално депо за неопасни отпадъци
- Увеличение на мощностите за събиране на отпадъците и/или рециклиране;
- Увеличение на дела на рекултивирани терени;
- Допълнителен дял на обслужени домакинства по събиране на твърдите битови отпадъци

В допълнение е включена и **Специфична цел 3.4 Природосъобразно използване на туристическите ресурси, опазване на околната среда и културно-историческото наследство**. В рамките на тази цел е определена *Мярка 3.4.2. Опазване на околната среда* Като дейности за реализация на мярката са посочени:

- Управление на отпадъците (разделно сметосъбиране);
- Организиране на регулярни почиствания и възстановяване на замърсени територии, нерегламентирани сметища;
- Монтиране на информационни табели разясняващи риска от замърсяване и призив към опазване на природното богатство;
- Създаване на гореща телефонна линия, на която граждани да съобщават за замърсени територии и райони, и да информират за нарушители на реда.

Посочени са следните Индикатори за проследяване на изпълнението::

- Количество разделно събрани отпадъци
- Площ разчистени нерегламентирани замърсявания
- Създадена гореща телефонна линия

Анализ за отпадъците

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране.

Представеният анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците се основава на информация за образуването, съхранението, обезвреждането и оползотворяването на отпадъци за периода 2010 -2014 година. При изготвянето на оценката за битови и производствени отпадъци са използвани налични данни в

общинска администрация на база годишни отчети на битови, производствени, строителни и опасни отпадъци, подадени от предприятия и фирми /по реда на горната Наредба №9/28.09.2004 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационните документи и на закритите обекти и дейности /за периода 2010-2011/, Наредба № 2 от 22 януари 2013 г.за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри /за 2012-2013 г./ и Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (за 2014 г.). Използвани са също данни от Регионалното сдружение за управление на отпадъците (РСУО), както и други информационни източници като НСИ, Евростат, МОСВ, ИАОС, оператори, фирми и организации с които общината има договори, отнасящи се до събиране и оползотворяване на отпадъци и др.

Анализ на битовите отпадъци

Твърдите битови отпадъци се състоят от органични и неорганични съставки. Съотношението на компонентите в състава на отпадъците е променливо и зависи от редица фактори:

- Степен на благоустроеност на населените места;
- Тип на селищната система;
- Климатични условия;
- Стандарт на живот и култура на населението;
- Демографски условия и др.

По смисъла на ЗУО "Битови отпадъци" са отпадъците, които се образуват от домакинствата и отпадъците, които по своя характер и състав са сравними с отпадъците от домакинствата, с изключение на производствени отпадъци и отпадъци от селското и горското стопанство. Подобните отпадъци не изискват специален подход при събиране, транспортиране и третиране. Могат да се изхвърлят в обикновени контейнери, да се събират от колите и персонала без да има специални изисквания. Те се състоят главно от хартия, пластмаси, стъкло, метали хранителни отпадъци, градински отпадъци. Голяма част от този поток може да се рециклира.

Твърдите битови отпадъци - битова и улична смет, опаковъчни материали, кухненски и градински отпадъци, стари мебели и др. са хетерогенен материал с непрекъснато променящи се свойства - химически и фракционен състав, плътност, специфична топлина на изгаряне и др. Съставът и количеството им подлежат на сезонни и регионални изменения. Така количеството на твърдите битови отпадъци расте пропорционално на големината на селището, а влагата зависи от сезона. Най-висока влажност битовите отпадъци имат през летните и есенните месеци, когато е увеличен делът на кухненските отпадъци. През зимните месеци в отпадъците преобладават пръст, пепел и хартия, които са с незначително съдържание на влага.

Количеството, съставът и свойствата на ТБО зависи от редица фактори: култура на жителите, степен на благоустрояване, вид на отопление на сградите, климатични фактори и др. Основен показател при дефиниране на количеството на ТБО е нормата на натрупване, показваща количеството отпадъци, образуващи се от установена разчетна единица (1 човек) за определен период от време (година, денонощие). Нормата на натрупване се определя както в *единица маса (кг, т),* така и в *единица обем (м3\ л):*

а = В/Р. Т където

а - норма на натрупване;

В - количество на отпадъците, (т или м\) ;

P - разчетна единица (човек и др.):

T период от време.

Количеството, състава и свойствата на ТБО са показатели, на чиято основа се формира цялостната политика на управление на отпадъците. В "Националния статистически годишник" е отчетена норма на натрупване за обхванатото с дейност "сметосъбиране" население в страната, по около 500 кг./ж./год.

Данните за отпадъците са въз основа на количествата постъпили на регионалното депо за неопасни отпадъци за общините Доспат, Сатовча, Борино и Девин, разположено до с. Барутин, на което се прилага процедура по регистриране на отпадъците.

През периода 2010-2015 г. битовите отпадъци варират в границите между 17 и 235 кг./жител/година (Таблица 1). Нормата на натрупване се запазва относително постоянна.

Таблица 1. Докладвани количества събрани битови отпадъци от Община Доспат и норма на натрупване

Година	Количество битови отпадъци Тон	Население (100% организирано сметосъбиране) по данни на НСИ Жители	Норма на натрупване кг. /ж ./год.
2010	2 243	9526	235
2011	2 162	9323	232
2012	1 884	9008	209
2013	1 664	8910	187
2014	1 851	8740	212
2015	1 901	8587	221

Морфологичен състав на битовите отпадъци

Морфологичният състав е основен физичен показател на ТБО и представлява съдържанието на частиците, които ги съставят (хартия, метали, пластмаси, стъкло и др.), изразено в процент от общото им тегло.

Данните за морфологичният състав на битовите отпадъци на община Девин са представени в Таблица 2:

Таблица 2. Данни за морфологичният състав на отпадъка на РД за ТБО - с. Барутин, Община Доспат

Компоненти	Средно претеглен морфологичен състав на смесени битови отпадъци за общината	Морфологичен съставна смесени битови отпадъци,след разпределение на фракция други	Общо количество битови отпадъци	Общо количество битови отпадъци, след разпределение на фракция други	Количества на всички образувани битови отпадъци в общината след добавяне на градински, зелени отпадъци при въвеждане на система за разделно събиране на тези отпадъци
	%	%	%	%	%
Хранителни	*15,35*	17,51	15,23	17,37	15,65
Хартия и картон	13,72	14,44	14,39	15,1	13,61
Пластмаса	11,82	12,18	11,73	12,09	10,89
Текстил	3,45	3,63	3,42	3,6	3,24
Гума	1,07	1,07	1,06	1,06	0,96
Кожа	1,44	1,44	1,43	1,43	1,29
Градински	14,27	15,71	14,16	15,59	23,93
Дървесни	8,44	8,58	8,38	8,52	7,68
Стъкло	4,97	6,08	4,93	6,03	5,43
Метали	1,51	1,87	1,5	1,86	1,68
Инертни	4,6	16,11	4,57	15,99	14,41
ИУЕЕО	0,76	0,76	0,75	0,75	0,68
Опасни	0,62	0,62	0,61	0,61	0,55
Други	17,98		17,84		
Общо	100	100	100	100	100

Получените средностатистически величини, определени въз основа на данните за морфологичния състав на отпадъците показват, че делът на подлежащите на рециклиране хартиени, пластмасови, стъклени и метални отпадъци е около 35,08%. Делът на биоотпадъците (в т.ч. дървесни) е 41,48%, като се оценява, че след въвеждане на система за разделно събиране на тези отпадъци този процент ще нарасне до 47,26%.

Отпадъци, подходящи за рециклиране и оползотворяване

Към момента в община Доспат не функционира система за разделно събиране на отпадъци от опаковки. През 2013г. е прекратен договора от страна на „Екопак България" АД с община Доспат за организирано разделно събиране на отпадъци от опаковки. След прекратяване на договора община Доспат продължи със собствени средства да събира разделно хартия, пластмаса и стъкло, но в края на годината, поради финансови затруднения прекрати дейността. През разглеждания период на общинската администрация са предоставяни отчети за количествата отпадъци от опаковки, събрани в изпълнение на целите на „Екопак България" АД на територията на община Доспат.

Събраните количества отпадъци от опаковки за последните години от функционирането на системата за разделно събиране са дадени в следващата таблица:

Таблица 3. Количества разделно събрани отпадъци от опаковки в килограми за година

Тип на отпадъка	2009 г.	2010 г.	2011 г.	2012 г.
Отпадъци от хартия и картон	37 047	31 716	29 393	22 394
Отпадъци от пластмаси	21 240	13 316	11 382	2 420
Отпадъци от метали				
Отпадъци от стъкло	9 048	8 258	4 553	1 942

Към момента не са въведени системи за разделно събиране на отпадъци от електрическо и електронно оборудване, автомобилни гуми, отработени масла и нефтопродукти, излезли от употреба моторни превозни средства.

Община Доспат има сключен договор за разделно събиране на отпадъци на изхода на Регионално депо за ТБО - с. Барутин с фирма „Весел дом" ЕООД.

През 2014 г. са събрани общо 74.600 т. отпадъци от метал, пластмаса и стъкло

Таблица 4. Количества рециклируеми отпадъци, отделени на регионалното депо

Метал т.	Пластмаса т.	Стъкло т.	Общо т.
11.840	58.500	4.260	74.600

От представените данни се вижда, че е необходимо разработване на мониторингова система за набиране на необходимите данни за доказване изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци какво и с цел контрол на разделното събиране на отпадъци от опаковки от населението за повишаване на количествата събраните отпадъци от системите за разделно събиране.

Биоразградими отпадъци и отпадъци от паркове и зелената система

Биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно. С Наредба №8/24.08.2004 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване на отпадъци (заменена с Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци) са въведени изисквания за поетапно намаляване количеството на депонираните биоразградими отпадъци. Към момента не се прилагат практики за осигуряване изпълнението на това изискване с изключение на дървесните отпадъци и отпадъците от поддържането на градини и паркове, които се предават за третиране на „Еко енергия - Доспат" ЕООД като суровина за производството на електроенергия.

Количествата разделно събрани зелени отпадъци от поддържането на зелената система не се регистрира от общинската администрация:

Към момента няма изградена система за събиране на био-отпадъци от домакинствата и инсталация за компостиране на био-отпадъци.

Едрогабаритни отпадъци

Специфични мерки за управлението на този вид отпадъци понастоящем не се прилагат. Отпадъците, които не се побират в контейнерите за битовите отпадъци се поставят до тях и се натоварват ръчно от общински работници и извозват до регионалното депо чрез товарна кола с каросерия. Количеството им не се регистрира.

Производствени неопасни отпадъци

„Производствени отпадъци" са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица. Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от конто притежателят желае или е длъжен да се освободи. За тяхното отстраняване обикновено се грижат самите предприятия.

Изискванията за управление на производствените отпадъци са регламентирани в Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени и опасни отпадъци, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г./.

На територията на Община Доспат се формира отпадъци типични за производствените предприятия в общината – органични отпадъци от хранително вкусовата промишленост, текстилната промишленост и дърводобива и дървопреработването. Големи генератори на производствени отпадъци не функционират към настоящия момент. Част от дървесните остатъци предават за третиране на „Еко енергия - Доспат" ЕООД като суровина за производството на електроенергия. Останалата част от неопасните отпадъци, образувани от производствените предприятия се смесват с битовите отпадъци и се депонират на регионалното депо.

За планиране на капацитета на общинската система за събиране и транспортиране на отпадъците до регионалното депо е необходимо отчитане на количествата на производствените отпадъци от предприятията. За целта е необходима първоначална оценка и получаване на информация от предприятията за количествата отпадъци, за които се ползва общинската система за събиране и транспортиране.

Основните проблеми при третиране на производствените отпадъци са свързани с:

- липсата на съоръжения за третиране на някои видове отпадъци – напр. третиране на органични отпадъци, което води до смесването им с битовите отпадъци и невъзможност за отчитане на количествата им;
- липса на разделно събиране и оттам невъзможността за рециклиране и оползотворяване и отчитане на количествата;
- депониране на голяма част от производствените отпадъци, което ще доведе до по-бързото изчерпване на капацитета на регионалното депо;

Проблемите с някои видове отпадъци като черни и цветни метали, хартия, картон, стъкло и някои пластмасови отпадъци са решени до голяма степен - в община Доспат и общините от региона има пунктове за изкупуване на метални и хартиени отпадъци, но общината не получава данни за количествата, което затруднява изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци.

Строителни отпадъци

Съгласно определението в ЗУО "Строителни отпадъци" са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/БЮ на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1,

буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения. Това най-общо са отпадъците, получени в резултат на строителната дейност на строителни площадки, както и отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Състоят се главно от бетон, тухли, камъни, земни маси и керамика, изолации, дървени материали и пластмаси, хидроизолации, керемиди и др.

Основното количество строителни отпадъци се генерират от дейността на фирми, извършващи строителна и ремонтна дейност.

На територията на общината няма специално депо за СО. Транспортирането на СО се извършва от генераторите на отпадъци и се депонират срещу съответно заплащане. От общинската администрация се издават разрешения за извозване на земни маси от строителни обекти на територията на Община Доспат. Депонираните количества не се претеглят и регистрират, но средното годишно количество е около 10 m^3.

Част от строителните отпадъци се използват като инертни материали за подравняване на терени /частна собственост/ или се струпват незаконно на общински места и образуват нерегламентирани замърсявания. Общината е предприела необходимите мерки за ликвидирането им и за недопускане на повторното им образуване.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното изхвърляне на строителни отпадъци от гражданите и фирмите, което води до формирането на нерегламентирани сметища. Въпреки наличието на определено място за извозване и депониране (местност „Хисаря", гр. Доспат), често населението неконтролирано изхвърля строителни отпадъци на незаконни сметища, което важи в голяма най-голяма степен за строителните отпадъци, от обичайните ремонти на жилищата.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Необходимо е да се предприемат мерки за осигуряване селективното разделяне на отпадъците на мястото на образуване и изграждането и функционирането на съоръжения за материално оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци, което може да се извърши в сътрудничество с другите общини от региона и частния сектор.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинската Наредба за управление на дейностите по отпадъците на територията на община Доспат. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

Опасни отпадъци

"Опасни отпадъци" са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в приложение № 3 към ЗУО. Този вид отпадъци се образуват най-вече в промишлените предприятия, но също така и в някои заведения от здравната сфера, а частично и в битовия сектор. Към тях спадат отработени масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, медицински отпадъци, бои и лакове, детергенти, пестициди и др.

Изискванията за третиране и транспортиране на опасни отпадъци са регламентирани в Наредбата, приета с ПМС №53/1999 г. /ДВ, бр. 29 от 1999 г., Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.) и в наредбите за масово разпространените отпадъци.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно Класификация на отпадъците се водят на отчет в РИОСВ.

Лицата, чиято дейност е свързана с образуване, събиране, транспортиране, съхраняване (оползотворяване с код R13 по смисъла на приложение № 2 към §1, т. 13 от допълнителните разпоредби (ДР) на ЗУО и/или обезвреждане с код D15 по смисъла на приложение № 1 към § 1, т. 11 от ДР на ЗУО), оползотворяване, в т.ч. рециклиране и/ или обезвреждане, включително подготовка преди оползотворяване или обезвреждане на опасни отпадъци, водят отчетни книги и представят годишни отчети. От дейността на предприятията в общината не се образуват опасни отпадъци, за които се ползва общинска или регионална инфраструктура за третирането им.

Дейностите по третиране на опасните отпадъци образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с разрешителните им документи за дейности с отпадъци без да се ползва общинска инфраструктура. Потокът опасни отпадъци се контролира от действащата нормативна уредба. С цел проследяване на превозите на опасните отпадъци товародателите са длъжни да изготвят идентификационен документ, който се попълва за всеки отпадък последователно от товародателя, превозвача и товаополучателя.

Най- голям дял в общото количество имат отработени моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори /НУБА/, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак.

На територията на общината не съществуват складове, в които са складирани пестициди за растителна защита съгласно Регистъра на складове и съхраняваните в тях негодни за употреба пестициди:

На територията на общината действат фирми, притежаващи разрешения, издадени по реда на по реда на глава пета, раздел I от ЗУО, да извършват събиране и предварително третиране на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/ Няма дружества, притежаващи разрешения за извършване на дейности с излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба оловни акумулаторни батерии или събиране на отработени масла.

В Община Доспат няма организирана система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, поради това голяма част от тях се изхвърлят в контейнерите съвместно с неопасните битови и се извозват с тях за последващо третиране.

Поради липса на интерес от страна на организациите по оползотворяване все още няма сключени договори за въвеждане на системи за разделно събиране на излезли от употреба батерии и акумулатори (НУБА) ИУМПС ИУЕЕО отработени масла,

излезли от употреба гуми и отпадъци от опаковки на територията на Община Доспат и домакинствата не могат да се освободят от тези видове отпадъци чрез предаването им за разделно събиране и последваща повторна употреба или оползотворяване. Съответно на територията на община Доспат не са обособени места за събиране на масово разпространени отпадъци, както и утвърден график за кампанийното им събиране.

Утайки от ПСОВ:

Понастоящем, сектор отпадъчни води, генерира утайки само от почистване на канализацията. Тези материали се депонират на регионалното депо за ТБО. Утайките не се ползват за оползотворяване в земеделието или за рекултивация.

Канализационната мрежа покрива едва 70 % от общината като в селата са изградени частични канализации, заустващи се в близките реки дерета. Предвид планинският терен, на много малко места отпадните води са включени в локални септични ями.

Към момента в общината няма изградена ПСОВ. Предстои изграждане на пречиствателна станция под гр. Доспат, която ще обхване всички битово-фекални и промишлени отпадни води.

Болнични отпадъци/Отпадъци от хуманното здравеопазване

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др.

Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за болничните отпадъци в общината.

Опасните отпадъци, които могат да се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са от МЦ „ЗУБЕДА“, както и от всички лекарски и стоматологични практики за първичната извън-болнична медицинска помощ, но съгласно действащото законодателство данните не се докладват до общината. В съответствие със ЗУО и Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения (издадена от министъра на здравеопазването и министъра на околната среда и водите, обн., ДВ, бр. 13 от 17.02.2015 г.) дейностите по събиране и третиране на медицинските отпадъци са задължение на лицата които ги образуват и по конкретно:

1. лечебните заведения по чл. 8, 9 и 10 от Закона за лечебните заведения;
2. здравните заведения по чл. 21 от Закона за здравето.

В заключение относно проблеми по отношение на събирането на данни може да се обобщи, че в община Доспат е необходимо създаването на система за събиране и обработка на данни от изпълнителите, които имат договори с общината и предприятията с общинско участие, както и получаването на информация от лица, извършващи събиране на рециклируеми отпадъци на търговска основа и въвеждане на механизми за получаване и оценка на достоверността на отчитаните от организациите по оползотворяване количества. Всичко това ще спомогне за установяване изпълнението на целите за рециклиране на битови отпадъци.

Анализ на инфраструктурата за управление на отпадъците

Събиране и транспортиране на отпадъци

Система за събиране и транспортиране на смесени битови отпадъци

Дейностите по третиране на битовите отпадъци включват:

- събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им;
- поддържане и експлоатация на регионалното депо за ТБО;
- лятно и зимно почистване на улици, тротоари и други обществени терени.

Дейностите но сметосъбиране и сметоизвозване се извършва от Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат". В момента Общината сама извършва дейностите по събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата, административните сгради и търговските предприятия и е оператор на регионалното депо.

Ежегодно със заповед на Кмета на Общината се определят районите за организирано сметосъбиране и се утвърждава график за почистване, сметосъбиране и сметоизвозване. За 2016г. дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване са определени със Заповед № А-60/24.11.2015 г.. на кмета на община Доспат.

Организираното събиране, извозване, обезвреждане на битовите отпадъци се извършва във всички селища. Видът на предлаганите услуги и честота за сметоизвозване на територията на община Доспат както следва :

1 .Имоти с едно и двуфамилни жилища в гр.Доспат- кофи тип " Карнобатски " 0,11 куб.м. - един път седмично.

2. От многофамилни жилища / жилищни сгради,блокове и кооперации / в гр.Доспат - контейнер тип 11 Бобър "1,1 куб.м. - един път седмично .

3. Жилищни имоти в крайни квартали, фирми, учреждения, бунгала и крайпътни чешми в района на гр.Доспат - контейнери тип " Бургас " 4,0 куб.м. - три пъти месечно .

4. За имоти извън тези по т.3 обслужвани с контейнер тип " Бургас " 4.0 куб.м - три пъти месечно.

5. За предприятия, учреждения и в района на промишлена зона в гр.Доспат - контейнери тип " Бобър " 1,1 куб.м. - ежеседмично.

6. За селата: Барутин, Змеица, Любча, Бръщен, Късак, Дрънча и Чавдар, независимо от вида на съда - два пъти месечно.

За събиране на твърдите битовите отпадъци се използва смесена контейнерна система – със стационарни и сменяеми съдове. Контейнерите се поставят на определени места, от където се обслужват от специализираните автомобили. Броят на съдовете в общината е, както следва: контейнер тип „Бобър" – 305 бр.; кофа „Мева" 110л. – 1490 бр.; контейнер 4 куб. м. – 70 бр.

В община Доспат контейнерите принадлежат на общината и се извършва събиране основно само на битовите отпадъци. По график колите минават и изпразват контейнерите. Сметопочистването и сметоизвозването се извършва по следните графици.

Използваната налична техника за събиране на битовите отпадъци се състои от 3 бр специализирани автомобили, собственост на Община Доспат:

- 1 бр. Автомобил „Ивеко” за събиране на 4 куб. контейнери
- 2 бр. автомобили „Исузу” с обем 9 куб. м. и 7 куб. м.

Броят на курсовете на ден в рамките на маршрута от автомобили „Исузу” е 2 бр., а автомобил „Ивеко” прави по 5 курса на ден. В гр. Доспат събирането на отпадъците е веднъж седмично с дължина на маршрута 18 км. до депото и обратно за курс, с. Барутин – 3 пъти в месеца – 4 км. до депото и обратно за курс, с. Змейца – 3 пъти в месеца – 36 км. до депото и обратно за курс, с. Бръщен и с. Црънча – по 2 пъти в месеца, по 36 км. до депото и обратно за курс, с. Любча и с. Чавдар – по 2 пъти в месеца, по 40 км. до депото и обратно за курс и в с. Късак – 2 пъти в месеца 30 км. до депото и обратно за курс.

Автомобилния парк е на възраст над 5 години. Съгласно чл.55 ал.2 от ЗКПО годишна амортизационна норма на ДМА категория V – автомобили – 25 % , или в продължение на 4 години се начисляват амортизации. Всички автомобили са амортизирани.

Броят на лицата, обслужващи автомобилите е един шофьор на „Ивеко” и по един шофьор на „Исузу” с по двама сметосъбирачи на кола.

Общия обем на поставените съдове е 779 400 литра, което се равнява на 90,77 литра на жител (8587 жители съгласно данните на НСИ за 2014г.). По този показател община Доспат има по-добри показатели в сравнение с другите общини от региона със сходен брой жители Девин (36,3 л./ж.), и община Борино (66,6 л./ж.).

Системи за разделно събиране на отпадъци

Особено важен елемент на управлението на твърдите битови отпадъци е създаването на условия за разделно събиране на някои полезни компоненти от тях като хартия, стъкло, метали и др., с цел повторната им употреба и/или рециклиране.

Към момента в Община Доспат не е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки чрез разполагане на цветни контейнери по уличната мрежа. През 2013г. бе прекратен договора от страна на „Екопак България” АД с община Доспат за организирано разделно събиране на отпадъци от опаковки. С това си действие организацията „Екопак България” АД прибра разноцветните контейнери и разруши една система изграждана в продължение на осем години. Провалени бяха усилията на общината в изграждане на системата, а населението беше разочаровано. След прекратяване на договора община Доспат продължи със собствени средства да събира разделно хартия, пластмаса и стъкло, но в края на годината, поради финансови затруднения прекрати.

В община Доспат и съседните общини от региона съществува мрежа от частни изкупвателни пунктове за ресурси с пазарна стойност - отпадъци от хартиени и картонени отпадъци, пластмасови опаковки, метални отпадъци от опаковки и здрави стъклени бутилки (не всички видове).

На територията на общината са разположени площадки, експлоатирани от лица, които притежават необходимите разрешителни документи за събиране и съхраняване на масово разпространени отпадъци, както и други рециклируеми отпадъци, за които цената на която преработвателите ги изкупуват покриват разходите за събиране, предварително третиране и транспортиране. Община Доспат все още няма сключени договори с организации по оползотворяване за изграждане на система за събиране на отпадъци от **излязло от употреба електрическо и електронно оборудване, негодни**

за употреба батерии и акумулатори, **отработени масла**, **ИУМПС, излезли от употреба гуми**.

В Община Доспат не е организирана Система за разделно събиране на **опасни отпадъци от домакинствата**.

Към момента не е изградена площадка, предназначена за събиране и временно съхраняване на разделно събрани отпадъци от бита, на които да се извършва безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата (чл. 19, ал. 3, т. 11 от Закона за управление на отпадъците).

Не се извършва разделно събиране на **биоотпадъци** с изключение на зелените отпадъци от поддържането на зелената система на града. Понастоящем съществуващите практики в община Доспат (и в останалите общини от РСУО) не осигуряват съвместно постигането на регионални цели за разделно събиране и оползотворяване на битовите биоотпадъци по чл. 8 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъците:

1. до 31 декември 2016 г. - не по-малко от 25 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
2. до 31 декември 2020 г. - не по-малко от 50 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.;
3. до 31 декември 2025 г. - не по-малко от 70 на сто от количеството на битовите биоотпадъци, образувани в региона през 2014 г.

Не е решен проблемът със събирането на отпадъците от изгарянето на дърва и въглища през отоплителния сезон. При смесване с въглищни остатъци, сгур и пепел се променя състава на отпадъците в посока висока плътност и занижено съдържание на рециклируеми материали.

Предварително третиране на отпадъци

Съгласно изискване на чл.38 от Наредба № 6 от 27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, отпадъците, които се приемат на депа трябва да бъдат подложени на предварително третиране.

В съответствие с принципа "замърсителят плаща" отговорността за финансирането на предварителното третиране на отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането на предварителното третиране е на общинските администрации, тъй като лицата, които са образували битовите отпадъци (населението) заплащат за целта "такса битови отпадъци", която постъпва в общинските бюджети.

Отговорността за предварителното третиране на строителните и производствените отпадъци е на притежателите им. В съответствие с дефиницията по §1, т.25 от Наредба №6., за да бъде определена една операция с отпадъци като "предварително третиране", тя трябва да отговаря на определени критерии:

- да е физичен, термичен, химичен или биологичен процес, включително сортирането;
- да променя характеристиките на отпадъците с цел:
  - да се намали обема им;
  - да се намалят опасните им свойства;

- да се улесни по-нататъшното им третиране;
- да се повиши оползотворяемостта им.

Министърът на околната среда и водите е утвърдил със заповед Ръководство за предварително третиране преди депониране на отпадъци, в което са описани методите, които се използват за предварително третиране на отпадъците и степента, до която отпадъците трябва да бъдат предварително третирани. Съгласно Ръководството за предварително третиране преди депониране на отпадъци в България „сортирането на отпадъци чрез инсталация за сепариране се счита за предварително третиране, ако осигурява:

1. Отделяне на необходимите количества оползотворими компоненти, така че да се изпълнят количествените цели за оползотворяване на масово разпространени отпадъци (т.е. изпълняват се изискванията за намаляване на обема на депонираните отпадъци, повишаване на оползотворимостта на добитите материали и улесняване на по-нататъшното третиране на отпадъците), или

2. Отделяне на опасните отпадъци от общия отпадъчен поток (т.е. изпълнение на изискването за намаляване на опасните свойства на отпадъците).”

Съгласно Условие 11.5.1. от комплексното разрешително на регионалното депо КР №328 – Н0/2008г. Община Доспат има сключен договор №14/04.03.2013г., подновен с договор №25/06.03.2014г. с фирма „Весел дом” ЕООД, гр. София за сепариране на пластмаса, метал и стъкло от отпадъците постъпващи на депото.

На територията на общината не се изпълнява друго предварително третиране на отпадъците, като компостиране, раздробяване или сортиране.

В общината функционират площадки за разкомплектоване на излезли от употреба моторни превозни средства /ИУМПС/ и отпадъци от черни и цветни метали и др., експлоатирани от лица, притежаващи разрешение издадено по реда на Глава пета, Раздел I от ЗУО.

Предварително третиране не се прилага и по отношение на утайките от канализацията, чрез обезводняване и стабилизиране на утайките в открити или - закрити изгниватели.

Поради липсата на системно събирани данни за количествата на разделно събраните отпадъци чрез различните системи (от събирателни пунктове работещи на търговска основа) не е възможно да се определи дали степента на отделяне на рециклируеми материали от инсталацията е достатъчен за постигане на **целите за рециклиране на битови отпадъци** (чл. 31, т. 1 от ЗУО). От изпълнението на целите за отклоняване на биоразградими отпадъци от депа и целите за рециклиране на битови отпадъци зависи дали ще бъде намален размерът на **отчисленията за депониране**, както следва:

1. с 50 на сто за целите за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1 ЗУО;

2. с 50 на сто за целите за ограничаване на количествата депонирани битови биоразградими отпадъци, определени с наредбата по чл. 43, ал. 5 ЗУО.

Оползотворяване и обезвреждане на отпадъци

Оползотворяване

Понастоящем прилагането на дейности по оползотворяване в община Доспат е ограничено. Към момента в общината няма въведено компостиране. Дървесните отпадъци и отпадъците от поддържането на градини и паркове се извозват до „Еко

енергия - Доспат" ЕООД и се използват като суровина за производството на електроенергия.

Около 40% от стъкления амбалаж се използва повторно благодарение на въведените от някои производители на бира и безалкохолни напитки депозитни системи за стъклени бутилки.

Сепарираните отпадъци на регионалното депо, както и материалите, събрани в пунктовете за изкупуване на метали и други рециклируеми отпадъци се предават за рециклиране.

Депониране. Регионално депо за битови отпадъци

Депонирането на отпадъци остава основния метод за обезвреждане на отпадъци в страната, региона и в частност на територията на Община Доспат. Битовите отпадъци се депонират на регионално депо, класифицирано в клас „Депо за неопасни отпадъци", което се използва от общините Доспат, Борино, Девин и Сатовча. Регионалното депо е разположено на територията на общината до с. Барутин. На депото се депонират основно битови, СО и производствени неопасни отпадъци, които се уплътняват и се запръстяват с почва или се покриват с инертни материали.

Депото започва да функционира от 26 април 2006г. с Разрешение за ползване на депото . Изграждането на депото е финансирано от Община Доспат.

Депото за твърди битови отпадъци Доспат (ДТБО) се намира на 2,4 км от центъра на с. Барутин в посока З-ЮЗ. Площадката е поземлен имот № 150 с площ 38,434 дка.

Площадката представлява котлован от открита кариера на бившия рудник „Изгрев" от находище Доспат. Котлованът е образуван от изземване на рудна маса. Преди изграждането на депото там се е намирало неохраняемо и неорганизирано депо, на което са извозвани битовите и производствените отпадъци от гр. Доспат.

Котите на дъното на кариерата са най-ниски в северозападната част – 1087 м, а в най-високите достигат 1170 м.

Капацитетът на Регионално депо, включващо: Клетка 1 е 6 t/24h и общо 147 000 t (131 133 m^3), като свободния капацитет на депото към 2014 г. е 18 746.75 куб. м.

През 2014 г. на депото са депонирани:

- смесени битови отпадъци;
- отпадъци от дейността на частни фирми – кожени, платнени, текстилни изрезки от производство на обувки;
- текстилни отпадъци от производството на конфекция;
- отпадъци, които не са приети от фирмата за разделно събиране на ТБО.

С изготвения проект за разширение на депото, а именно при пускане в експлоатация на предвидения факел за изгаряне на събрания от депото биогаз се предвижда организирано отвеждане на биогаза и наличието на площадката на депото на изпускащо устройство към инсталацията за изгаряне на биогаз.

Изградена е дренажна система за инфилтрирали води с цел да събере и отведе извън тялото на депото попадналите върху отпадъците и инфилтрирали през тях валежни води, както и върнатите от системата за рециркулация води от ретензионния басейн, като не допусне смесването на тези с чисти повърхностни и подземни водни потоци.

Предвижда се да се събира и отвежда чрез каменна призма с дренаж инфилтрата от съществуващото депо след рекултивацията му в ретензионен басейн. Инфилтратът ще се използва единствено за оросяване тялото на Регионалното депо. Като допълнителна възможност за последващ етап в експлоатацията е предвиден обходен път до стената на депото с цел изграждане на локална ПОСВ.

Използва се следното оборудване и машини: Багер – 1 бр.; - Булдозер – 1 бр.; - Автосамосвал – 1 бр.; - Водоноска – 1 бр.;

Извършва се собствен мониторинг, документиране и докладване съгласно нормативните изисквания.

Въз основа на решение на регионалното сдружение е взето решение за възлагане на проект за разширение на Регионалното депо и изграждане на система за разделно събиране на отпадъците на територията на четирите общини.

• **Цена за депониране**

Цената на депониране се формира въз основа на договори за депониране на отпадъци между община Доспат и участващите в регионалното сдружение общини или търговски дружества, образуващи отпадъци. Определянето на цената се извършва при спазване на изискванията на ЗУО.

Други методи за обезвреждане и оползотворяване

В община Доспат се прилага термично третиране - изгаряне с оползотворяване на енергията на дървесни отпадъци и отпадъци от поддържането на градини и паркове в инсталация експлоатирана от „Еко енергия - Доспат” ЕООД с цел производство на електроенергия и дървесни пелети.

Инсталацията е с капацитет 12-14 хил.т. дървесни отпадъци годишно. Материалите се разтоварват под навес, надробяват в дробилка, след което постъпват в бункер за изсушаване и зареждане, от който чрез шнек се подават в газификатора. В реактора се извършват едновременно два процеса - контролирано безкислородно комбустиране /изгаряне/, осигуряващо необходимата температура за започване на пиролизния процес и свръх нагряване на биомасата. От там материалът постъпва в редукционна зона отделена от реактора с решетка, където произведения в реактора газ основно от CO_2 се превръща в CO, а от разложената вода /H_2O/ се отделя H_2. Пречистването на газа преди постъпването му за изгаряне става по следната принципна схема:

- Циклони: отделят по-големите частици прах от газовия поток, напускащ реактора;
- Въздушен топлообменник: охлаждане на газовете;
- Скрубер и „ВЕНТУРИ”-тръба;
- Циклон за отделяне от водата;
- Система за извличане на влагата от газ;
- Активни и пасивни филтри от биомаса;
- Осигурителен филтър.

Получените газове от процеса на газификация се изгарят в двигатели с вътрешно горене /ДВГ/ 3 броя всеки с мощност 500 KW и обща мощност 1,5 MW. Получената енергия чрез трафопост се подава в електропреносната мрежа. Изграден е открит басейн за охлаждане на оборотната вода.

Анализ на замърсени в миналото площадки за обезвреждане на отпадъци и осъществени мерки за тяхното възстановяване

Нерегламентираните сметища на територията на общината са закрити. Въпреки това, следва да се предприемат съответните действия по контрол и превенция за недопускане на нови замърсявания и периодично почистване при поява на нови нерегламентирани сметища.

Общината активно следи за образуването на локални замърсявания на територията й както и за тяхното своевременно отстраняване. На нарушителите се налагат санкции.

Анализ на институционалния капацитет

Задължения на общинските администрации във връзка с управление на отпадъците на тяхна територия

Кметът на общината организира управлението на дейностите по отпадъците, образувани на нейна територия, съобразно изискванията на Закона за управление на отпадъците и общинската наредбата по чл. 22 от ЗУО, като осигурява условия, при които всеки притежател на битови отпадъци се обслужва от лица, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, оползотворяване или обезвреждане.

Кметът на общината отговаря за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;

2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;

3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

4. избора на площадка, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци;

5. организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община;

6. разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;

7. организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;

8. изпълнението на решенията на общото събрание на регионалните сдружения съдейства за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;

9. организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци за които не се прилага принципът отговорност на производителя и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане;

10. разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на отпадъците и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане;

11. осигуряването на площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места;

12. почистването от отпадъци на общинските пътища;

13. осигуряването на информация на обществеността по т. 1 - 12, 14 и 15 чрез интернет страницата на съответната община, както и по друг подходящ начин;

14. поддържането на регистър на площадките за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община;

15. предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища и организиране на почистването им.

Организационно устройство:

Общинската администрация, по-специално ресорния Заместник Кмет и отговорния административен персонал, упражняват непрекъснат контрол върху събирането, извозването и третирането на различните отпадъци на територията на Общината. Структурата и съставът на звената и служителите, изпълняващи контролни функции е представен в следната таблица:

Таблица 5. Структура и състав на звената при Община Доспат, ангажирани в управлението на отпадъците

Наименование на административната структура в общинската администрация, отговорна за политиката по управление на отпадъците	**Общ брой на служителите, отговорни само за управление на отпадъците**	**Общ брой на служителите, отговорни както за управление на отпадъците, така и по други политики**
Зам. Кмет	**-**	**1**
Общинско предприятие „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”	персонал на депото – 7 „БКС и Чистота”-14	персонал на депото – 7 „БКС и Чистота”-14
Отдел „Стопанска дейност и екология”	-	1
ОБЩО	**21**	**23**

Полагат се непрекъснати усилия за повишаване капацитета на служителите по отношение на действащата нормативна уредба, прилагането ѝ на практика и своевременно идентифициране и предприемане ефективни действия по отношение нарушенията на нормативната уредба в областта на управлението на отпадъците.

Дейностите по събиране, транспортиране, сортиране, предварително третиране, временно съхраняване, оползотворяване; обезвреждане на отпадъците, възложени от общината са обобщени в следната таблица:

Таблица 6. Дейности по управление на отпадъците възложени от община Доспат

Дейности, които общината е възложила	**Организационна форма на изпълнение на възложените дейности**	**Форма на възлагане**

1. събиране, транспортиране на битови отпадъци, транспортиране на стр. отпадъци и др.	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”	Структура към общинската администрация
2. събиране и транспортиране на отпадъци от паркове и градини и др. зелени площи на територията на община Доспат	ОП Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат	Структура към общинската администрация
3. Дейности по обезвреждане/депониране на неопасни отпадъци на регионално депо	ОП „Озеленяване, благоустройство и чистота - Доспат”	Структура към общинската администрация

Към момента няма действащи договори за изграждане на системи за разделното събиране на масово разпространени отпадъци на територията на общината.

С Договор 25/06.03.2014г.дружеството „Весел Дом” ЕООД извършва дейности по събиране, третиране и транспортиране на отпадъци от пластмаса, метал и стъкло от регионалното депо. Отделеното количество рециклируеми отпадъци видно от предоставените данни е незначително и в тази връзка Община Доспат предвижда през 2017 г. да прекрати договора.

Общинската администрация работи активно с обществеността на територията на общината с оглед повишаване на екологичната култура. Дейността на Общинската администрация в областта на управлението на отпадъците достига до гражданите на Община Доспат чрез публикации в медиите, чрез сесиите на Общинския съвет, чрез публични събрания и семинари, чрез издаване на листовки и други средства. Ежедневно се приемат граждани по проблеми, свързани с чистотата и генерираните отпадъци, неправилно изхвърлени на неподходящи места, особено покрай бреговете на реките. Всяка жалба, сигнал или молба се разглеждат в срок, като се предприемат съответните мерки и се уведомяват гражданите.

В Община Доспат има лице, назначено на длъжност „Еколог”. За извършване на контролна дейност е упълномощен отдел „Стопанска дейност и екология”, ОП „ОБЧ – Доспат” и Зам. кмета на Общината. Актовете се съставят от упълномощени служители на Общината, определени със заповед на Кмета на Общината.

По действащите общински наредби за поддържане на чистотата и управление на отпадъците, във връзка с осъществения по-строг контрол за календарната 2014 г. не са съставени предписания и не са издадени актове за установени нарушения на нормативната уредба по управление на отпадъците.

Предприети действия за съвместно решаване на проблемите по отпадъците с другите общини

По пътя към постигане на екологосъобразното управление на отпадъците, като съвкупност от права и задължения, решения, действия и дейности, свързани с образуването и третирането им, община Доспат търси правилните насоки към постигане на основната цел в устойчивото управление на отпадъците, които ще предотвратят, намалят или ограничат вредното им въздействие върху човешкото

здраве и околната среда. В тази връзка следвайки политиката на МОСВ общината е предприела действия за съвместно решаване на проблемите с управлението на отпадъците с общините от Региона.

Сътрудничеството между общините от региона в областта на управлението на отпадъците датира от 2009 г. когато е сключено споразумение за партньорство от 27.03.2009 г.

Първото Общо събрание, с което се учреди Регионално сдружение за управление на отпадъците между общините Доспат, Сатовча, Борино и Девин е проведено на 21.11.2014 г. в гр. Доспат. Понастоящем председател на общото събрание на сдружението е кметът на община Доспат. Регистрацията е въз основа на решения на всичките 4 общински съвета за създаване на сдружение. Органи на управление на Регионалното сдружение са Общото събрание и Управителния съвет.

Предвидено е при експлоатацията на регионалното депо и останалите съоръжения от системата да се осигури равноправно третиране и гарантиране на интересите на всички общини в региона. Общините ще определят съвместно цената за третиране на тон отпадък, която ще е еднаква за всички.

Сред целите, които ще се постигнат с регионалното управление на отпадъците са:

1. Подобряване на качеството на услугите за събиране,транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци:

2. Ефективно използване на ресурсите,възникващи в процесите на управление на отпадъците;

3. Оптимизиране на процесите за управление на отпадъците с оглед намаляване на разходите за услугата за събиране,транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и на приравнените към тях отпадъци;

4. Постигане на прозрачност и отговорност на процесите на управление на отпадъците;

5. Реализирането на целите и изискванията на националното законодателство и подзаконовите актове за управление на отпадъците/;

6. Стимулиране и подпомагане на активността на отделните граждани за участие в процесите за управление на отпадъците;

7. Насърчаване на диалога и взаимодействието между държавата, органите на местното самоуправление,стопанските организации при решаване на проблемите,свързани с управлението на отпадъците

Анализ на организационните схеми и форми за управление на отпадъците; планиране, финансиране и определяне на цени и такси за услугите

Анализ на схемите за управление на отпадъците

Финансирането на управлението на отпадъците в общината се извършва при спазване на общоевропейските принципи „Замърсителят плаща" и „Разширена отговорност на производителя".

В съответствие с принципа “замърсителят плаща” отговорността за финансирането на дейностите с отпадъците се поема от притежателя им или от лицето, което образува отпадъка. За смесените битови отпадъци отговорността за организирането и финансирането е на общинските администрации тъй като в този случай лицата, които са образували отпадъците са населението и стопанските

предприятия и те заплащат такса битови отпадъци, която постъпва в общинските бюджети.

Отчитайки че производителите на продуктите, от които се образуват отпадъци имат на-голяма отговорност за вредните въздействия върху околната среда, които оказва техния продукт е въведен и принципът “разширена отговорност на производителя”. В съответствие с него производителите на продукти след употребата, на които се образуват отпадъци трябва да покрият разходите за третирането на отпадъците. По такъв начин производителите са заинтересовани да влагат рециклируеми и по-малко опасни материали, както и да предлагат продуктите си по начин, стимулиращ повторната им употреба и оползотворяване. В България производителите и вносителите на продукти изпълняват този принцип или като сами се ангажират с управлението на отпадъците, образувани от продуктите или като заплащат на организация по оползотворяване за извършването на тези услуги.

На територията на общината се предоставят следните услуги по управление на отпадъците:

1. Осигуряване на съдове за съхранение на битови отпадъци - контейнери, кофи и други
2. Събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за обезвреждането им
3. Проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане на битови отпадъци
4. Почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване

Към момента не се извършват услуги по:

1. разделно събиране и транспортиране на хранителни и кухненски биоотпадъци от търговски обекти, детски градини и други подобни;
2. разделно събиране и транспортиране на „зелени" биоотпадъци;
3. разделно събиране, транспортиране и екологосъобразно обезвреждане на опасните битови отпадъци;
4. разделно събиране и транспортиране на други битови отпадъци (напр. рециклируеми отпадъци, пепел и сгурия, текстилни и други потоци битови отпадъци);
5. предварително третиране, сортиране/сепариране на оползотворимите битови отпадъци от събраните смесени битови отпадъци преди обезвреждането им;
6. разделно събиране, предварително третиране, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на битови отпадъци (извън отпадъците, за които отговарят организациите по оползотворяване) за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци;
7. третиране на утайки от канализацията
8. услуги чрез прилагане на схемата за „Разширена отговорност на производителя" посредством сключване на договори с организации по оползотворяване, за които не се изисква допълнително финансиране от страна на общината

Икономически инструменти и стимули в сектора на управлението на отпадъците

Финансирането на услугите и дейностите но събиране, транспортиране и обезвреждане на битови отпадъци се осъществява чрез събиране на такса "Битови отпадъци", определена в годишен размер, въз основа на одобрена План-сметка за приходите и разходите за поддържане на чистотата, сметопочистването и сметоизвозването на територията на Общината за съответната година. Таксата се заплаща от населението и фирмите за съответните услуги и се формира на база данъчна оценка на недвижимите имоти, и съответно не отразява адекватно принципа „Замърсителя плаща".

За физически лица и икономически субекти се използва различен промил от стойността на имота за определянето на такса битови отпадъци - 4, 5 ‰. и 40 лв. на домакинство.

Събраните приходи в общината за покриване на планираните разходи са представени в таблицата по-долу:

Таблица 7. Приходи от такса-битови отпадъци за покриване на разходите за управление на отпадъците.

	2009	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Общо приходи от такса битови отпадъци (лв.):	***365 615.92***	***365 615.92***	***365 615.92***	***93 867.72***	***115 390.65***	***111 457.00***
В т.ч. от:						
Домакинствата						53 889.11
Юридически лица						57 567.89

Средната събираемост на таксата е 61% от общата сума, която следва да се събере.

При средногодишен доход от 9220 лв. на домакинство за община Доспат (12 143 лв./дом. за област Смолян, през 2013 г.) границата на поносимост за услуги по управление на отпадъците, които едно домакинство може да си позволи (1% от доход) възлиза на 92.2 лв./дом./г. или общо за общината 335 780,93 лв./г. (при 2,4 бр. ж./домак.). Реално събраните от домакинствата средства за управление на отпадъците са под границата на поносимост, т.е. текущите нива на таксата са поносими за населението.

Понастоящем, общината разпределя по план-сметка приходите си от такса смет в няколко групи разходи за управление на отпадъците. Най-голям дял има сметосъбирането и сметоизвозването и почистването на улици с включени разходи за осигуряване на съдове за съхраняване на бит.отпадъци, транспортни средства. Друга част от събраните средства се изразходват за депониране.

Таблица 1. Разходи за управление на отпадъците.

	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Общо разходи за дейности с битови отпадъци (лв.):					
за депониране	374 108,30	1 236 597,77*	90 490,23	69 758,85	84 745,30
за почистване на улици, сметосъбиране и сметоизвозване	159 252,78	163 143,31	285 043,33	251 171,93	188 506,68

ОБЩО	533 361,08	1 399 741.08	375 533,56	320 930,78	273 251,98

* - в т.ч. разширение на регионалното депо

За община Доспат приходите от такса смет не покриват разходите за управление на отпадъците. (трябва да посочим как се финансира разликата?) За да се постигнат изискванията на новоприетото законодателство и във връзка с преминаването към регионално управление на отпадъците е необходимо приходите от ТБО да нарастват за да покриват оперативните и инвестиционните разходи.

Анализ на информирането на обществеността по въпросите на управление на отпадъците

Разяснителни и образователни дейности и привличане на обществеността

За повишаване на общественото съзнание по проблемите на управлението на отпадъците Община Доспат редовно информира населението за дейности с широко обществено значение. Използват се разнообразни канали за връзка с обществеността - , подаване на информация на сайта на Община Доспат, провеждане на конкурси, празненства, обществени мероприятия, организирани специално за целта, или включени като част от програмите за честване на празници на общината или конкретно населено място, като специално внимание следва се отделя на работата с подрастващите.

За най съществения проект в сферата на управление на отпадъците – разширението на регионалното депо се провеждат целенасочени мерки за предоставяне на информация за населението чрез организиране на периодични обсъждания на напредъка и представяне на резултатите от изпълнението на проект.

Информацията за вземането на управленски решения и определянето на необходимите и фактически изразходваните средства за управление на отпадъците е достъпна за обществеността. Въпреки това могат да бъдат предприети и допълнителни мерки по отношение привличането на населението, неправителствени организации и заинтересованата индустрия, в процесите на вземане на решения по въпросите на управление на отпадъците, включително за начина за определяне на 'Такса битови отпадъци" и отчитането на изразходваните средства.

Наличие на стратегически подход в информационно-разяснителната политика на общината във връзка с дейностите по управление на отпадъците

Въпреки, че през последните години са изпълнение редица мероприятия по отношение на повишаване на общественото съзнание досега не е прилаган стратегически подход в информационно-разяснителната политика на общината във връзка с дейностите по управление на отпадъците. Не е разработена специализирана информационна кампания, насочена към гражданите с цел да ги информира относно наличните системи за екологосъобразно събиране и третиране на отпадъци, задълженията и отговорностите на населението, ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки и по специално от ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците. Заложените в действащите общински секторни стратегически и планови документи са включени мерки и дейности в тази област, но поради това че главната насоченост на тези документи не е повишаване на общественото съзнание мерките в тях не са достатъчно конкретни и изчерпателни.

Начини за предоставяне на информация относно общинските услуги в областта на управление на отпадъците

Информация за услугите свързани с дейностите с отпадъци, които общината предоставя както и цените на тези услуги и съответните задължения на гражданите и фирмите е налична на интернет страницата на общината. Могат да бъдат публикувани допълнителни данни например за:

- график и места за събиране и транспортиране на отпадъци от опаковки, вкл. данни от кого се извършват дейностите, с адрес, телефон и лицата за контакт;
- график и места за разделно събиране на масово разпространени отпадъци, зелени и биоотпадъци (след въвеждане на съответните системи на територията на общината);
- списък на организациите по оползотворяване, с които общината има сключен договор;
- реда и начина за изхвърляне на строителни отпадъци, образувани в резултат от строително-ремонтни дейности в жилища, офиси, търговски обекти, административни сгради и др.;
- реда и начина за прилагане на системата за разделно събиране на опасни отпадъци, образувани от домакинствата (след въвеждане на системата на територията на общината);
- реда и начина за изхвърляне на едрогабаритни отпадъци (ЕГО) от домакинствата (след въвеждане на системата на територията на общината);
- списък на местата, в които гражданите могат да предават масово разпространени отпадъци.

Анализ на информационното обезпечаване за отпадъците и дейностите с отпадъците

Общинската администрация предоставя информация в съответствие с документите, определени с Наредба № 1 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри (обн., ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.) и в наредбите по чл. 43, алинеи 3, 4, 5 и 6 от ЗУО. Получава се и информация от организациите по оползотворяване и други дружества, извършващи дейности с отпадъци по силата на сключените с тях договори.

Не е създадена вътрешноведомствена уредба и специализирана информационна система, която да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците в общината:

- Предварително планиране;
- Последващо планиране;
- Договори и управление на договорите;
- Събиране и транспортиране на отпадъци;
- Поддържане на чистотата на територията на общината;
- Третиране и обезвреждане на отпадъци;
- Разделно събиране на масово разпространени отпадъци;
- Контрол по изпълнение на дейности;
- Проучване, проектиране и изграждане на нови съоръжения;
- Ликвидиране на нерегламентирани замърсявания с отпадъци.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2. ПРОГНОЗИ

Демографска прогноза

За охарактеризиране на демографското положение в общината са ползвани данните на Националния статистически институт (НСИ). За изготвянето на реалистична прогноза за броят на населението са отчетени и тенденциите за промяна на механичният прираст на населението. В основата на миграцията са главно:

- Семейни причини;
- Трудова заетост;
- По-добри условия на живот и др.

Историческите данни за населението на област Смолян и община Доспат по данни на НСИ са представено в Таблица 1

Таблица 1. Население на област Смолян и община Доспат за периода 2010 – 2014 г. по данни на НСИ

Области	Население към 31.12.2010 г.	Население към 31.12.2011 г.	Население към 31.12.2012 г.	Население към 31.12.2013 г.	Население към 31.12.2014 г.
Област Смолян	**122602**	**120456**	**118751**	**116218**	**113984**
Доспат	9323	9008	8910	8740	8587

Данните за община Доспат показват средногодишен спад, сравним с този за областта.

На база на прогнозите за демографско развитие на населението на областта, направени от НСИ е направена прогноза за населението на общината. Тези данни за броя населението са използван при прогнозиране на различните отпадъчни потоци.

Таблица 2. Прогноза за броя на населението в община Доспат въз основа на прогнозите на НСИ за населението на област Смолян

	2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Област Смолян	**109880**	**107935**	**106000**	**104124**	**102285**
Доспат	8316	8181	8059	7926	7806

Прогноза за образуване на отпадъците

Прогнозата за количеството на генерираните отпадъци предвижда, че въпреки намаляването на населението, количеството на отпадъците и (съответно търсенето на услуги по управление на отпадъците) ще се повишава леко поради очаквания ръст на БВП.

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица са в зависимост от броя жителите и потребителските навици и възможности. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът "норма на натрупване" (НН), отчитащ средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на

битови отпадъци в дадена общност. След анализ на наличната информация за последните 5 години (Таблица 1 от Приложение №1) е оценена норма на натрупване средно за периода от около 216,05 кг./ж/год. – средноаритметичното от нормите на натрупване за последните 6 години.

За да се определи нормата на натрупване на общо образуваните битови отпадъци към средноаритметичното от нормите на натрупване за смесените битови отпадъци за последните 6 години следва да се отчетат и годишните количества разделно събрани отпадъци. Ползвани са данните за 2015г. за разделно събраните битови и подобни отпадъци, с произход от бита, съгласно постъпилите в ИАОС, годишни отчети по реда на *Наредба 1 от 2014г. за реда и образците ,по които се предоставя информация за дейностите по отпадъци, както и реда за водене на публични регистр*и (обн. ДВ, бр. 51 от 20.06.2014 г.), които възлизат на 14,955 т. или 1,78 кг./ж. за 2015 г. По такъв начин е оценена средна норма на натрупване на общо образуваните битови отпадъци средно за периода от 217,85 кг./ж/год.

Тъй като нормата на натрупване ще се ползва за прогнозиране на отпадъците в за в бъдещ период когато ще функционира система за разделно събиране на биоотпадъци към нея трябва да се добавят и количествата на образуваните зелени отпадъци, които се очаква да се генерират/събират извън системата за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци в общината. Количеството им съгласно доклада за морфологичния състав на отпадъците на община Доспат е 210,12 т./г., което се равнява на 25,01 кг./ж./г.

С добавяне на количествата на разделно събраните отпадъци и оценката за годишните количествата на образуваните зелени отпадъци средната норма на натрупване се определя на 242,86 кг./ж./г.

За прогнозиране ръста на битовите отпадъци са възможни различни сценарии, които се различават по различното нарастване на нормата на натрупване. За община Доспат е направено допускане, че нормата на натрупване ще се увеличава с очаквания ръст на БВП, като се постига постепенно намаляване на този нарастването ѝ във времето и като в резултат се получава постоянно нарастване на количеството на отпадъците, но с постепенно затихващ ръст.

При така оценената норма на натрупване от 242,86 кг./ж./г. и вземайки предвид направените допускания за промяната на нормата на натрупване е съставена прогноза за количеството на образуваните отпадъци.

Таблица 1. Прогноза за образуваните отпадъци

Община Доспат		**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Население	брой	8 181	8 059	7 926	7 806
Общо образувани отпадъци		**2250,10**	**2235,71**	**2224,39**	**2209,56**
Генерирани отпадъци - население	тон	1736,2	1719,91	1707,79	1695,06
Отпадъци от търговския сектор	тон	515,8	516,6	514,5	512,1
Среден размер на домакинство	брой	2,4	2,4	2,4	2,4

В таблицата по-долу са представени допусканията за изменение на морфологичния състав, както и предвижданията за количеството на образуваните отпадъци в община Доспат.

Таблица 2. *Прогноза за количеството и състава на образуваните, отпадъци в община Доспат.*

		2016	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
биоразградими	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	174,31	176,33	178,09	179,87	181,67
	общо генерирани	1449,61	1 442,59	1 435,28	1 425,71	1 418,17
хартия и картони	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	34,78	37,19	37,56	37,94	38,32
	общо генерирани	289,28	304,28	302,74	300,72	299,13
стъкло	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	13,89	14,83	14,98	15,13	15,28
	общо генерирани	115,52	121,40	120,78	119,98	119,34
пластмаси и метал	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	32,13	34,35	34,69	35,04	35,39
	общо генерирани	267,24	281,03	279,61	277,74	276,27
инертни, вкл. строителни	растеж %	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
	норма на натрупване	36,87	39,38	39,77	40,17	40,57
	общо генерирани	306,33	322,17	320,53	318,40	316,71
Общо	общо генерирани	**2250,10**	**2235,71**	**2224,39**	**2209,56**	**2250,10**
Норма на натрупване	кг/ж/г	**271**	**273**	**276**	**279**	**282**
население Община Доспат	ж	**8316**	**8181**	**8059**	**7926**	**7806**